

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ,
ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ І СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

В. Просалова, О. Пуніна, О. Соловей

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичні вказівки для здобувачів ОС «Бакалавр»
освітньо-професійної програми «Українська мова та література»
спеціальності 035 Філологія / В11 Філологія

Вінниця
2026

*Затверджено на засіданні вченої ради
факультету іноземної та слов'янської філології
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 12 від 22 травня 2026 р.)*

Укладачі:

Віра Просалова, д-р філол. наук, проф. кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури (*Естетика і поетика Т. Шевченка; Історія української літератури (2 половина XIX століття); Історія української літератури (межа століть)*);

Ольга Пуніна, канд. філол. наук, доц. кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури (*Історія української літератури (X–XVIII століття); Особистість Василя Стуса: реценція і промоція*);

Олег Соловей, канд. філол. наук, доц. кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури (*Історія української літератури (1 половина XIX століття); Історія української літератури (XX століття)*).

Рецензенти:

Ольга Деркачова, д-р філол. наук, проф. кафедри української літератури Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Дарина Ігнатенко, канд. філол. наук, доц. кафедри романо-германської філології та зарубіжної літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса.

I-90 Історія української літератури: методичні вказівки для здобувачів ОС «Бакалавр» освітньо-професійної програми «Українська мова та література» спеціальності 035 Філологія / В11 Філологія / уклад. В. Просалова, О. Пуніна, О. Соловей. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2026. 152 с.

Видання вміщує навчально-методичні вказівки – списки літератури та художніх творів, плани і завдання до практичних занять, матеріали для самостійного опрацювання, перелік питань до іспиту – до навчальної дисципліни «Історія української літератури» для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 035 Філологія / В11 Філологія освітньо-професійної програми «Українська мова та література».

УДК 821.161.2.09(091)(072)

© Просалова В. А., 2026

© Пуніна О. В., 2026

© Соловей О. Є., 2026

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2026

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Історія української літератури (X–XVIII ст.)	7
Література до навчальної дисципліни.....	7
Завдання і матеріали з дисципліни. 2 семестр	8
Завдання і матеріали з дисципліни. 3 семестр	17
Перелік питань, що виносяться на іспит.....	24
Історія української літератури (1 половина XIX ст.).....	27
Література до навчальної дисципліни.....	27
Завдання і матеріали з дисципліни. 4 семестр	28
Перелік питань, що виносяться на іспит.....	35
Естетика і поетика Тараса Шевченка.....	36
Література до навчальної дисципліни.....	36
Завдання і матеріали з дисципліни. 4 семестр	37
Перелік питань, що виносяться на іспит.....	48
Історія української літератури (2 половина XIX ст.).....	50
Література до навчальної дисципліни.....	50
Завдання і матеріали з дисципліни. 5 семестр	52
Перелік питань, що виносяться на іспит.....	70
Історія української літератури (межа століть).....	72
Література до навчальної дисципліни.....	72
Завдання і матеріали з дисципліни. 6 семестр	74
Перелік питань, що виносяться на іспит.....	95
Історія української літератури (XX ст.).....	98
Література до навчальної дисципліни.....	98
Завдання і матеріали з дисципліни. 7 семестр	101
Завдання і матеріали з дисципліни. 8 семестр	115
Перелік питань, що виносяться на іспит.....	135
Особистість Василя Стуса: рецепція і промоція.....	137
Література до навчальної дисципліни.....	137
Завдання і матеріали з дисципліни	139

ВСТУП

Засвоєння матеріалу з періоду розвитку української літератури Х–ХХ ст. розраховано на здобувачів спеціальності 035 / В11 Філологія, освітньо-професійної програми «Українська мова та література» освітнього ступеня «Бакалавр». Навчальна дисципліна «Історія української літератури (Х–ХVIII ст.)», «Історія української літератури (1 половина ХІХ ст.)», «Історія української літератури (2 половина ХІХ ст.)», «Історія української літератури (межа століть)», «Історія української літератури (ХХ ст.)» Також окремо винесено курс «Естетика і поетика Т. Шевченка» і запропоновано вибірккову дисципліну «Особистість Василя Стуса: рецепція і промоція» для поглибленого вивчення творчості знакових письменників.

Навчально-методичне видання вміщує необхідні для засвоєння курсу матеріали: літературу до курсу і списки творів для прочитання, плани і завдання до практичних занять, переліки форм самостійної роботи здобувача, списки питань, що виносяться на іспит.

Вивчення курсу «Історія української літератури» передбачає: ознайомлення з основними етапами та історичними умовами розвитку української літератури; розуміння закономірностей художнього процесу та його складників; зорієнтованість в основних напрямках, персоналіях, тенденціях і перспективах розвитку українського літературного процесу; володіння навичками літературознавчого аналізу твору.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати: зміст, значення й місце української літератури від Х ст. до ХХІ ст.; системний характер історії української літератури, закономірність процесів і явищ; стильові й напрямкові особливості розвитку історії літератури; науковий термінологічний апарат літературознавства у діяхронному (історичному) та актуальному аспектах; вектори розвитку уявлень про роль окремих постатей в історії української літератури; особливості кожного окремого жанру на рівні поетики у зв'язку з історією його становлення, дослідження та подальшим розвитком літератури; ключові наукові та методичні проблеми курсу; здобувач має вміти: давати визначення основних історико-літературних понять; виділяти специфіку літературних явищ і феноменів упродовж становлення української літератури; розуміти та розрізняти причини і наслідки у розвитку літератури; аналізувати наслідки взаємодії творчості представників різних стильових систем; застосовувати набуті знання у подальшому навчанні; шукати і опрацьовувати наукову літературу з проблематики курсу; самостійно ставити і розв'язувати проблемні питання з вивчення історії української літератури.

У підсумку вивчення навчальної дисципліни у здобувача **ОПП «Українська мова та література»** формуються такі **компетентності**:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності (СК):

СК-5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ ст., еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК-7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту.

СК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

СК-10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Результати навчання, які формує навчальна дисципліна за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література»:

ПРН-2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.

ПРН-11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН-13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН-15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН-19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (X–XVIII ст.)

Література до навчальної дисципліни

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. 424 с. URL: <https://archive.org/details/istliteratXI>
2. Білоус П., Білоус О. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2010. 360 с. URL: https://web.archive.org/web/20210923083540/https://chtyvo.org.ua/authors/Bilous_Petro/Ukrainska_literatura_XIXVIII_st/
3. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. 696 с. URL: https://archive.org/details/Voznyak_Kn1; https://archive.org/details/Voznyak_Kn2
4. Грушевський М. Історія української літератури в 6 томах. Київ: Либідь; Обереги, 1993–1995. URL: <http://litopys.org.ua/>
5. Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. У 2 кн. Київ: Аконіт, 2002. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yaremenko_Vasyl/Zolote_slovo_Khrestomatiia_literatury_Tom_1/; https://chtyvo.shron.org/authors/Yaremenko_Vasyl/Zolote_slovo_Khrestomatiia_literatury_Tom_2/
6. Історія української літератури: у 12 томах. Том 1. Давня література (X – 1 половина XVI ст.). Київ: Наукова думка, 2014. 840 с.
7. Історія української літератури: у 12 томах. Том 2. Давня література (2 половина XVI–XVIII ст.). Київ: Наукова думка, 2014. 840 с.
8. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. 568 с.
9. Українська література XIV–XVI ст. Київ: Наукова думка, 1988. 600 с.
10. Українська література XVII ст. Київ: Наукова думка, 1987. 608 с.
11. Українська література XVIII ст. Київ: Наукова думка, 1983. 696 с.
12. Ушкалов Л. Ловитва невловного птаха: життя Григорія Сковороди. Вид. 2-ге. Київ: Дух і Літера, 2017. 368 с.
13. Ушкалов Л. Філософія свободи Григорія Сковороди. Харків: Фоліо, 2024. 238 с.
14. Ушкалов Л. Що таке українська література: есеї. Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. 352 с.
15. Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література XVI–XVIII ст.: у 2 кн. Київ: Либідь, 2004. URL: <https://archive.org/details/roksolanska1>; <https://archive.org/details/roksolanska2>

ЗАВДАННЯ І МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

2 семестр

Практичне заняття № 1

Дослідники давньої української літератури

Створити портрет (біографічно-науковий: життя і наукова діяльність, книжки, комплекс ідей) дослідника давньої української літератури:

- Сергій Єфремов;
- Михайло Возняк;
- Олександр Білецький;
- Леонід Махновець;
- Дмитро Чижевський;
- Василь Яременко;
- Оксана Сліпушко.

Практичне заняття № 2

Літописання. «Повість врем'яних літ»

Прочитати фрагменти «Повісті врем'яних літ» (літопис за Іпатським списком, переклад В. Яременка; *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга перша*. Київ: Аконіт, 2002. С. 460–781. Або на: <http://litopys.org.ua/>) і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) жанрову природу;
- 2) художнє осмислення історичних подій і персоналій (обрати 1–2 події й персоналії);
- 3) вставні оповідання (с. 516, 604–606, 722–729);
- 4) образ літописця.

Література:

1. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. С. 195–206. URL: https://archive.org/details/Voznyak_Kn1
2. Яременко В. Літописець Нестор і його «Повісті врем'яних літ». *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга перша*. Київ: Аконіт, 2002. С. 438–459. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yaremenko_Vasyl/Zolote_slovo_Khrestomatiia_literatury_Tom_1/
3. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 64–79.

Практичне заняття № 3

Володимир Мономах. «Повчання»

Прочитати «Повчання» Володимира Мономаха (за Лаврентіївським списком, переклад В. Яременка; Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–X ст. Книга друга. Київ: Аконт, 2002. С. 34–60 або на: <http://litopys.org.ua/>) і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) історію створення, джерела і постать Володимира Мономаха;
- 2) жанрову природу і композицію твору;
- 3) зміст (поради, настанови, етика, правила поведінки, виховання) та його художню реалізацію (художні засоби, прийоми);
- 4) образ автора й автобіографічні елементи.

Література:

1. Котляр М. Ф. Володимир Мономах. *Енциклопедія історії України: у 10 т.* / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2003. Т. 1: А–В. С. 616. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/ehu/1.pdf>
2. Костомаров М. Князь Володимир Мономах. Галерея портретів. Київ: Веселка, 1993. С. 34–52.
4. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. С. 159–163. URL: https://archive.org/details/Voznyak_Kn1
3. Чижевський Д. Історія української літератури. Нью-Йорк, 1956. Розділ Д. Володимир Мономах. С. 103–109. URL: <http://litopys.org.ua/chyzh/chy.htm>
4. Ланцута З. Образ автора в «Повчанні» Володимира Мономаха і старокиївська літературна традиція. *Українське літературознавство*. 2016. Вип. 81. С. 208–217. URL: http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/2017/03/81_18.LANTSUTA.pdf

Практичне заняття № 4

«Сказання про Бориса і Гліба»

Прочитати «Повідання про святих князів Бориса та Гліба» (переклад і примітки В. Шевчука; Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–X ст. Книга 1. Київ: Аконт, 2002. С. 231–241 або на: <http://litopys.org.ua/>) і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) жанрову природу, композицію твору;
- 2) синтез міфологічної і християнської свідомості у творі;
- 3) архетип братовбивства;

- 4) образ Бориса та художні засоби його втілення, специфіка монологу + емоційність і тілесність;
- 5) образ Гліба та художні засоби його втілення + тема смерті;
- 6) образ оповідача;
- 7) смисли (ідея роду, зміна архаїчних уявлень, очищення, християнство як вища форма духовного життя).

Література:

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 100–104.
2. Твори про Бориса і Гліба. *Історія української літератури: у 12 томах.* Том 1. Давня література. Київ: Наукова думка, 2014. С. 440–451.

Практичне заняття № 5

«Слово о полку Ігоревім»

Прочитати «Слово о полку Ігоревім» (переклад і примітки Л. Махновця – «Слово про похід Ігорів, Ігоря, сина Святослава, внука Олега»; Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга 2. Київ: Аконіт, 2002. С. 356–416 або на: <http://litopys.org.ua/>) і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) питання автентичності й авторства твору;
- 2) жанрову природу, композицію твору;
- 3) образ Ігоря, його дружини (Всеволод зокрема) та художні засоби його втілення;
- 4) образ Святослава та художні засоби його втілення;
- 5) образ Бояна та художні засоби його втілення;
- 6) антитезу «своїх» і «чужих»;
- 7) плач Ярославни у структурі твору;
- 8) міфопоетику твору;
- 9) смисли (державно-патріотичний концепт);
- 10) орнаментальний стиль (ознаки).

Також прослухати радіовиставу і дати оцінку: «Слово про Ігорів похід». Пам'ятка давньої літератури. Український переклад Максима Рильського. Інсценівка Тамари Бойко. Постановка Сергія Данченка. Музика Володимира Губи. Ярославна – Ада Роговцева, Ігор – Віталій Розстальний, Боян – Костянтин Степанков, Святослав – Аркадій Гашинський, Оповідач – Богдан Ступка. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/schedule/play-archive.html?periodItemID=2892298>

Література:

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 140–153.
2. Мишанич О. Довкола «Слова». Нова ревізія автентичності видатної пам'ятки. *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга 2*. Київ: Аконіт, 2002. С. 417–427.
3. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. С. 227–249.
4. Шелест В. Княжа Україна у Слові о полку Ігоревім. Торонто, 1961. 40 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/17266/file.pdf>
5. Колесник О. С. Міфопоетика «Слова о полку Ігоревім». *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Вип. 95. Серія: філософські науки. Чернігів: ЧНПУ, 2011. С. 164–168. URL: <https://surl.lt/jpamow>

Практичне заняття № 6

«Галицько-Волинський літопис»

Прочитати фрагменти із «Галицько-Волинського літопису»: «Про князя Романа Галицького», «Воїнська повість про Данила Галицького» (переклад Л. Махновця; *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга 2*. Київ: Аконіт, 2002. С. 558–586), проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) джерела, жанрову природу, композицію твору;
- 2) топоси;
- 3) художнє осмислення постаті Романа Галицького;
- 4) художнє осмислення постаті Данила Галицького;
- 5) образ літописця;
- 6) стиль літопису.

Література:

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 85–88.
2. Галицько-Волинський літопис / передм. Л. Махновця. *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга 2*. Київ: Аконіт, 2002. С. 557.
3. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. С. 209–215.
4. Чижевський Д. Історія української літератури. Нью-Йорк, 1956. Частина «Г. Літописи». С. 163–178. URL: <http://litopys.org.ua/>

5. Роман Мстиславич. *Енциклопедія історії України: у 10 т.* / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2012. Т. 9. С. 277. URL: <https://surl.lu/rnavnn>

6. Котляр М. Ф. Данило Галицький. *Енциклопедія історії України: у 10 т.* / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2004. Т. 2. С. 288–289. URL: <https://surl.li/fmkgpu>

Практичне заняття № 7

«Києво-Печерський патерик»

Прочитати окремі новели «Києво-Печерського патерика»: «Нестора, мниха обителі монастиря Печерського, сказання, чому прозався Печерським монастир», «Про святого блаженного Агапіта, безкорисливого лікаря», «Про преподобного Спиридона Проскурника та про Алімпія Іконописця», «Про преподобного Мойсея Угрина», «Про Прохора чорноризця, котрий з молитвою із трави, що називається лободою, пік хліб і з попелу сіль [робив]», «Про преподобного Марка Печерника, повелінь якого мертві слухалися» (Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга 2. Київ: Аконт, 2002. С. 447–556 або на: <http://litopys.org.ua/>); проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) історію створення твору;
- 2) жанрову природу, композицію твору;
- 3) художню реконструкцію біографії Симона й Полікарпа;
- 4) ключові мотиви патерикових новел (чуда, гріха, чесноти, спокуси, віри та інші) та повчальний зміст;
- 5) стиль твору.

Література:

1. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 154–161.

2. Чижевський Д. Історія української літератури. Нью-Йорк, 1956. С. 158–163. URL: <http://litopys.org.ua/>

3. Жиленко І. Слово до читача. Джерела та історія тексту Печерського патерика. *Патерик Києво-Печерський* / упорядкувала, адаптувала українською мовою, склала додатки і примітки Ірина Жиленко. Відп. редактор В. М. Колпакова. 2-ге вид. Київ, 2001. URL: <http://litopys.org.ua/index.html>

4. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. С. 174–181.

Практичне заняття № 8

Станіслав Оріховський

Прочитати публіцистичні тексти Станіслава Оріховського: «Напучення польському королю Сигізмунду II Августу» або «Про турецьку загрозу Слово перше (до шляхти)», «Про турецьку загрозу Слово друге (до короля)» (<http://litopys.org.ua/human/hum04.htm>; <http://litopys.org.ua/human/hum05.htm>). На основі прочитаних творів і передмови Володимира Литвинова підготувати промову на тему: «Оріховський – гуманіст».

Література:

1. Литвинов В. Станіслав Оріховський – український Демостен першої половини XVI ст. *Оріховський С. Твори* / пер. з латинської та старопольської В. Д. Литвинова. Київ: Дніпро, 2004. С. 5–30. URL: https://web.archive.org/web/20200217030801/http://chtyvo.org.ua/authors/Orikhovskyi_Stanislav/Tvory
2. Вирський Д. Станіслав Оріховський-Роксолан: життя і пам'ять / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2013. 215 с. URL: https://web.archive.org/web/20220215072105/https://chtyvo.org.ua/authors/Vyrskiy_Dmytro/Stanislav_Orikhovskiy-Roksolan_zhyttia_i_pamiat/

Практичне заняття № 9

Українська середньовічна література

в сучасному філософському і культурологічному просторі

Подивитися лекцію архієпископа, доктора філологічних наук Ігоря Ісіченка в ЛітМузеї Харкова в рамках спільного проєкту музею та Українського інституту національної пам'яті «Деконструкція імперських міфів на матеріалах ранньомодерної історії України»: «Культурні кордони України (мова, писемність, література). Лекція Ігоря Ісіченка». URL: https://www.youtube.com/watch?v=u2XiMJt-iPE&list=PLitKIb_cEyqeRPuZ6e81UtrALmGcexCXz&index=4 (46:57 хв). Або: лекцію-стрім Валентини Бочковської – директорки Музею книги і друкарства України, кандидата історичних наук, про геральдичну традицію в українських стародруках у циклі: Кандидат історичних наук Валентина Бочковська про геральдичну традицію в українських стародруках <https://www.youtube.com/watch?v=mk5dzьM60Cqw> (1:20:32 хв).

Підсумувати ключові думки лектора. Які міркування є неочікуваними, на вашу думку?

Післялекційні завдання

№ 1

Поміркуйте, в чому актуальність творів давньої літератури в сьогоденні?

№ 2

Яка особливість «Остромирового Євангеліє» за сюжетом: Остромирове Євангеліє <https://www.youtube.com/watch?v=VosYa2U07QA> (5:55 хв).

№ 3

На що спрямована ораторська майстерність Іларіона у фрагменті «Похвала Володимирові» в проповіді «Слово про Закон і Благодать»? («Золоте слово...», т. 1, с. 295–297).

№ 4

«Похвала княгині Ользі, що хрестилася і добродійно прожила за заповідями Господніми» <http://litopys.org.ua/oldukr2/oldukr18.htm>. Які є топоси у цьому фрагменті?

№ 5

Подивитися проєкт Марка Роберта Стеха: КОНТАКТ TV: «Ochyma kultury» № 99 (Marko Robert Stech) Apr 5, 2019 (Ochyma--Show #2 732) <https://www.youtube.com/watch?v=BvPjDQSGVFs> (9:23 хв). Якою є думка автора проєкту, літературознавця Марка Роберта Стеха щодо автентичності «Слова о полку Ігоревім»?

№ 6

У чому специфіка книжного стилю «Галицько-Волинського літопису», про який пише Дмитро Чижевський, с. 193–198 у вид. 2003 р. / с. 171–175 у вид. 1956 р. (назвати кілька рис).

№ 7

Подивитися лекцію архієпископа Ігоря Ісіченка (доктор філологічних наук, професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна). Яка основна думка розповіді? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rzhRXph4hNk>

Конспекти

№ 1

Чижевський Д. Історія української літератури. Нью-Йорк, 1956. С. 7–22. URL: <https://diasporiana.org.ua/literaturoznavstvo/3704-chizhevskiy-d-istoriya-ukrayinskoyi-literaturi/>

№ 2

Яременко В. Літописець Нестор і його «Повісті врем'яних літ». *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга перша*. Київ: Аконіт, 2002. С. 438–459.

№ 3

Ланцута Зоряна. Образ автора в «Повчанні» Володимира Мономаха і старокіївська літературна традиція. *Українське літературознавство*. 2016. Вип. 81. С. 208–217. URL: http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/2017/03/81_18.LANTSUTA.pdf

№ 4

Твори про Бориса і Гліба. *Історія української літератури: у 12 томах. Том 1. Давня література*. Київ: Наукова думка, 2014. С. 440–451.

№ 5

Мишанич О. Довкола «Слова». Нова ревізія автентичності видатної пам'ятки. *Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі IX–VX ст. Книга 2*. Київ: Аконіт, 2002. С. 417–427. + «Слово о полку Ігоревім»: давньоукраїнський епос чи підробка? *Твоя Підпільна Гуманітарка*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-Gw4hIe4U7g> (23:36 хв).

№ 6

Чижевський Д. Історія української літератури. Нью-Йорк, 1956. С. 163–178. URL: <http://litopys.org.ua/>. Або URL: <https://diasporiana.org.ua/literaturoznavstvo/3704-chizhevskiy-d-istoriya-ukrayinskoyi-literaturi/>

№ 7

Жиленко І. СЛОВО ДО ЧИТАЧА. Джерела та історія тексту Печерського патерика. *Патерик Києво-Печерський* / упорядкувала, адаптувала українською мовою, склала додатки і примітки Ірина Жиленко. Відп. редактор В. М. Колпакова. 2-ге вид. Київ, 2001. URL: <http://litopys.org.ua/index.html>

Литвинов В. Станіслав Оріховський – український Демостен першої половини XVI ст. *Оріховський С. Твори* / пер. з латинської та старопольської В. Д. Литвинова. Київ: Дніпро, 2004. С. 5–30.

Творча робота

Проект «*Давня українська література від А до Я*» – вид індивідуальної роботи, що передбачає створення за порядком літер, прийнятим в абетці, своєрідного алфавіту явищ, які характеризують літературний процес вітчизняного письменства X–XVI ст. Студентом мають бути обрані 33 явища за алфавітом (за одним принципом: певний твір, образний, тематичний, жанровий тощо), пояснені їх значення, наведено власні приклади та проілюстровані. Формат представлення роботи – на власний вибір (відео чи паперовий формат).

3 семестр

Практичне заняття № 1

Полемічна проза. Іван Вишенський

Прочитати і проаналізувати біографію, полемічні твори Івана Вишенського з «Книжки» (вступна частина і глави 1, 2), звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) відкриття творів і біографії письменника в історії української літератури;
- 2) структура «Книжки», зміст частин «Оглав написаного в Книжці ...», «Про те, як потрібно читати це писання», «До того, хто читатиме це писання на самоті», їхня функція;
- 3) глава 1. «Викриття диявола-світодержця і звабної його ловитви цього скоропогибного віку ...» (с. 23–28): автобіографічний компонент, легенда про спокушання дияволом Христа, образ диявола-світодержця і голяка-мандрованця та засоби їх втілення, біблійні мотиви, алегорія боротьби душі і тіла, божественного і мирського, форма діалогу, градація, парафраза;
- 4) глава 2. «Благочестивому государю Василю, князю Острозькому, і православним християнам Малої Росії ...» (с. 28–34): проблематика, образ полеміста і його «опонента» та засоби їх творення, концепт віри, алегоричне наповнення;
- 5) Дмитро Чижевський про Івана Вишенського.

Література:

1. Вишенський І. Твори / пер. В. Шевчука. Київ: Дніпро, 1986. 247 с. URL: <https://tarnawsky.artsci.utoronto.ca/elul/Vyshenskyi/index.html>
2. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 228–236.
3. Возняк М. С. Історія української літератури. У 2 книгах: навч. вид. Вид. 2-ге, перероб. Кн. 1. Львів: Світ, 1992. С. 399–423.
4. Шевчук В. Іван Вишенський та його послання. *Вишенський І. Твори* / пер. В. Шевчука. Київ: Дніпро, 1986. С. 3–18.
5. Чижевський Д. Історія української літератури. Нью-Йорк, 1956. Розділ Г. Іван Вишенський. URL: <http://litopys.org.ua/chyzh/chy.htm>

Практичне заняття № 2

Себастьян-Фабіан Кльонович. «Роксоланія»

Прочитати і проаналізувати поему «Роксоланія» польсько-латинського автора Себастьяна-Фабіана Кльоновича, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) Україна і Львів у житті Кльоновича;
- 2) історія написання поеми;

- 3) структура поеми, значення звернення, епіграфу щодо подальшого основного тексту;
- 4) античні образи і мотиви, риси ренесансної поетики у творі;
- 5) опис у композиції поеми (край, традиції, ремесла, побут, звичаї, розваги тощо);
- 6) урбаністична тематика;
- 7) синтез язичницької і християнської культур;
- 8) ключові засоби творення образу України.

Література:

1. Кльонович С. Ф. Роксоланія / пер. М. Білика. Київ: Дніпро, 1987. 94 с. Або: <http://litopys.org.ua/suspil/sus10.htm>
2. Латиномовна поезія. *Історія української літератури: у 12 томах*. Том 2. Давня література (2 половина 16–18 ст.). Київ: Наукова думка, 2014. С. 281–295.
3. Гіпч В. Образ міста в творах Себастьяна Фабіана Кленовича. *Краєзнавство*. 2013. № 2. URL: https://history.org.ua/JournALL/kraj/kraj_2013_2/4.pdf
4. Трофимчук М. Співець Роксоланії. *Збруч*. 2017. URL: <https://zbruc.eu/node/70333>

Практичне заняття № 3

Іван Величковський

Прочитати і проаналізувати біографію і «Тут двѣ книжици» Івана Величковського, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) відкриття творів і біографії письменника в історії української літератури;
- 2) структура «Тут двѣ книжици», звернення до читача;
- 3) книга «Зѣгар цѣлый и полузѣгарик»: мотиви, образи, ігровий момент;
- 4) книга «Млек[о], ... або трѹды поетіцкіє»: мотиви, образи, ігровий момент;
- 5) барокова поетика віршів Величковського.

Література:

1. Величковський Іван. Твори. Київ: Наукова думка, 1972. 191 с. URL: <http://litopys.org.ua/>
2. Шевчук В. Іван Величковський та Києво-Чернігівська поетична школа другої половини XVII ст. *Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література 16–18 ст.: у 2 кн. Кн. 2*. Київ: Либідь, 2005. С. 192–207.
3. Маслов С. Маловідомий український письменник кінця XVII – початку XVIII ст. Іван Величковський. *Величковський Іван. Твори*. Київ: Наукова думка, 1972. С. 5–15.

4. Колосова В. П., Крекотень В. І. До питання про життя і творчість Івана Величковського. *Величковський Іван. Твори*. Київ: Наукова думка, 1972. С. 16–36.

5. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 252–254.

Практичне заняття № 4

Шкільна драма. Трагедокомедія «Володимир» Феофана Прокоповича.

Драма «Милість Божа...»

Прочитати трагедокомедію «Володимир» Феофана Прокоповича і драму «Милість Божа...» невідомого автора, проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) історія написання, присвяти, постановки і публікації творів;
- 2) структура;
- 3) колізія, проблематика;
- 4) образ головного героя і засоби його творення;
- 5) елементи барокової поетики (алегорія, протиставлення);
- 6) комічне у Прокоповича.

Література:

1. Прокопович Ф. Володимир. *Українська література XVIII ст.* Київ: Наукова думка, 1983. С. 258–305. URL: http://litopys.org.ua/old18/old18_26.htm

2. Милість божія. *Українська література XVIII ст.* Київ: Наукова думка, 1983. С. 306–324. URL: http://litopys.org.ua/old18/old18_27.htm

3. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 325–337.

4. Шевчук В. Теофан Прокопович. Життя і творчість. *Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література 16–18 ст.: у 2 кн. Кн. 2.* Київ: Либідь, 2005. С. 306–318.

5. Шевчук В. Інокентій Нерунович. «Милість Божа». *Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література 16–18 ст.: у 2 кн. Кн. 2.* Київ: Либідь, 2005. С. 483–487. URL: <https://archive.org/details/roksolanska2>

6. Петренко-Цеунова О. Засоби комічного у трагедокомедії «Володимир» Феофана Прокоповича. *Сміхова культура старої України: збірник наукових статей* / упоряд. архієпископ Ігор Ісіченко. Харків: Акта, 2020. С. 116–128. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dcdeb92c-d298-4c97-9fbb-536eae1c731f/content>

Практичне заняття № 5

Митрофан Довгалецький. «Сад поетичний»

Прочитати і проаналізувати «Поетику. Сад поетичний» Митрофана Довгалецького, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) традиція викладання поетик в Україні й літературознавчий інтерес до них у ХХ ст.;
- 2) структура «Поетики» Довгалецького (огорожі), роль «Слова до сучасних садівників поезії» і післяслова, епіграфа;
- 3) «Огорожа перша»: поетичне мистецтво, суть і походження поезії, завдання, предмет, форма поезії; роди віршів; види поезії;
- 4) «Огорожа друга»: риторика та її засоби;
- 5) барокове світобачення автора, риси барокової образності, образ саду.

Література:

1. Довгалецький М. Поетика. Сад поетичний. Київ: Мистецтво, 1973. 435 с. URL: <http://litopys.org.ua/dovg/dovg.htm>
2. Іваньо І. В. «Поетика» Митрофана Довгалецького. *Довгалецький М. Поетика. Сад поетичний*. Київ: Мистецтво, 1973. С. 5–23. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Dovhalevskyi_Mytrofan/Poetyka_Sad_poetychnyi/

Практичне заняття № 6–7

Григорій Сковорода

1. Прочитати версії белетризованих біографій Сковороди, проаналізувати образ письменника і філософа в художніх творах:

- 1) Поліщук В. Л. Григорій Сковорода: [біографічно-ліричний роман з перемінного болісного та веселого життя українського мандрівного філософа]. Харків: Держвидав України, 1929. 117 с. URL: <https://odnb.odessa.ua/rarities/item/210?lang=uk#view>
- 2) Івченко М. Напоєні дні: [оповідання про Григорія Сковороду]. Львів: Ізмагд, 1938. 73 с.
- 3) Шевчук В. Григорій Сковорода: роман. Київ: Рад. письменник, 1969. 320 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Shevchuk_Vasyl/Hryhorii_Skovoroda/
- 4) Драч І. Григорій Сковорода: біографічна повість / І. Драч, С. Кримський, М. Попович. Київ: Молодь, 1984. 216 с. («Уславлені імена»). URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Drach/Hryhorii_Skovoroda/
- 5) Єшкілев В. Усі кути трикутника. Апокриф мандрів Григорія Сковороди. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yeshkiliev/Usi_kuty_trykutnyka_Apokryf_mandriv_Hryhoriiia_Skovorody/

2. Охарактеризувати літературну творчість Григорія Сковороди, прочитавши твори за рекомендованими джерелами: поезія («Сад божественних пісень»), байки («Байки харківські»), притчі («Вдячний Еродій», «Убогий Жайворонок»).

Література:

1. Сковорода Г. Твори у 2 т. Т. 1. Київ: АТ «Обереги», 1994. 528 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Skovoroda/Tvory_u_2_tomakh_Tom_1/
2. Сковорода Г. Твори у 2 т. Т. 2. Київ: АТ «Обереги», 1994. 480 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Skovoroda/Tvory_u_2_tomakh_Tom_2/
3. Сковорода Григорій. Повна академічна збірка творів / за ред. Л. Ушкалова. Харків–Едмонтон–Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. 1400 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Skovoroda/Povna_akademichna_zbirka_tvoriv_zbirka/
4. Ушкалов Л. Григорій Сковорода. *Сковорода Григорій. Повна академічна збірка творів* / за ред. Л. Ушкалова. Харків–Едмонтон–Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. С. 9–48. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Skovoroda/Povna_akademichna_zbirka_tvoriv_zbirka/
5. Ушкалов Л. Григорій Сковорода: семінарії. Харків: Майдан, 2004. 776 с.
6. Білоус П. Історія української літератури XI–XVIII ст. Київ: Академія, 2009. С. 375–386.

Післялекційні завдання

№ 1

Які риси світового й українського бароко за Д. Чижевським? URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3704/file.pdf> (с. 248–255).

№ 2

Визначити ключові мотиви й образи духовної поезії Кирила Транквіліона Ставровецького. У кн.: Українська література 17 століття... С. 274–276. «...ЛІКАРСТВО... РОЗКОШНИКОМ ТОГО СВІТА ПРАВДИВОЄ. ПІСНЬ ВДЯЧНАЯ ПРИ БАНЬКЕТАХ ПАНСЬКИХ». URL: <http://litopys.org.ua/>

№ 3

Яким постає Богдан Хмельницький у цитованому фрагменті «Літопису Самовидця»? [Українська література 17 століття... С. 184–189]. URL: <http://litopys.org.ua/>

№ 4

У чому комічний ефект в «Інтермедії на три персони: баба, дід і чорт»? URL: <http://litopys.org.ua/ukrinter/int06.htm>

№ 5

Як Лазар Баранович осмислює тему війни в поезії? URL: http://litopys.org.ua/old17/old17_18.htm

№ 6

Прослухати подкаст: Три українські літописи для розуміння історії – Віталій Михайловський | Подкаст «Книгосховище» #13. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rKsLJgZhtEs> (17:17 хв). Чому ж літописи актуальні сьогодні?

№ 7

Як сучасна культура і медіа осмислюють постать Сковороди? («Сковорода. Квіти Екстазу» | Документальний фільм на Суспільне Культура. URL: https://www.youtube.com/watch?v=v40l_aWHmrs&t=3608s; Григорій Сковорода: Деміфологізація канонічного образу. 10 запитань історика. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UwMkd5palOs&t=24s>).

Конспекти

№ 1

Шевчук В. Іван Вишенський та його твори. *Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література 16–18 ст.: у 2 кн. Кн. 1.* Київ: Либідь, 2004. С. 200–213. URL: <https://archive.org/details/roksolanska1>

№ 2

Трофимчук М. Співець Роксоланії. *Збруч*. 2017. URL: <https://zbruc.eu/node/70333>

№ 3

Шевчук В. Іван Величковський та Києво-Чернігівська поетична школа другої половини XVII ст. *Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література 16–18 ст.: у 2 кн. Кн. 2.* Київ: Либідь, 2005. С. 192–207.

№ 4

Шевчук В. Теофан Прокопович. Життя і творчість. *Шевчук В. Муза Роксоланська: українська література 16–18 ст.: у 2 кн. Кн. 2.* Київ: Либідь, 2005. С. 306–318.

№ 5

Іванько І. В. «Поетика» Митрофана Довгалецького. *Довгалецький М. Поетика. Сад поетичний.* Київ: Мистецтво, 1973. С. 5–23.

Ушкалов Л. Григорій Сковорода. *Сковорода Григорій. Повна академічна збірка творів* / за ред. Л. Ушкалова. Харків–Едмонтон–Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. С. 9–48.

Творча робота

Проект «Як розмовляти з дітьми про українську літературу XVII–XVIII ст.» – вид індивідуальної / групової роботи, що передбачає створення продукту (книжка, путівник, мапа, комікс тощо), який дасть змогу досягнути дітям певного віку (дошкільнята, молодший шкільний вік тощо) унікальність давньої української літератури XVII–XVIII ст. у захопливій та доступній формі. Зразком такого продукту може слугувати книжка Франсуази Барб-Галль «Як розмовляти з дітьми про мистецтво XX ст.».

Проект «Вертеп. XVIII ст. – сучасність» – вид групової роботи, що передбачає постановку вертепної драми XVIII ст. з проєкцією на українську сучасність (тематика, форма). Здобувачі втілюють на сцені власне прочитання вертепної драми зі збереженням особливостей тексту періоду бароко. Передбачається, що учасники між собою розподіляють ролі (сценарист, режисер, актори, костюмер тощо), втілюють постановку для університетської глядацької аудиторії. Також аналізують своє дійство: що збережено від оригіналу, чому і що осучаснили, які закладали смисли.

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Літературний процес X – першої половини XIII ст. Раннє та зріле середньовіччя (огляд).
2. Перекладна література. Збірники. Космологічні твори. Історична література. Перекладні повісті (огляд).
3. Оригінальна література раннього та зрілого середньовіччя (огляд).
4. «Повість врем'яних літ»: жанрова природа, художнє осмислення історичних подій і персоналій, специфіка вставних оповідань.
5. Образ літописця у «Повісті врем'яних літ».
6. Ораторсько-учительна проза епохи середньовіччя (огляд).
7. «Повчання» Володимира Мономаха: історія створення, джерела і постать Володимира Мономаха.
8. «Повчання» Володимира Мономаха: жанрова природа і композиція твору, зміст (поради, настанови, етика, правила поведінки, виховання).
9. Образ автора й автобіографічні елементи у «Повчанні» Володимира Мономаха.
10. Агіографія. «Повідання про святих князів Бориса та Гліба»: жанрова природа, композиція твору.
11. Синтез міфологічної і християнської свідомості у творі «Повідання про святих князів Бориса та Гліба».
12. «Повідання про святих князів Бориса та Гліба»: архетип братовбивства, образи Бориса і Гліба, образ оповідача.
13. «Слово о полку Ігоревім»: питання автентичності й авторства твору.
14. Жанрова природа «Слова о полку Ігоревім».
15. «Слова о полку Ігоревім»: композиція твору, образ Ігоря, Святослава та художні засоби їхнього втілення, образ Бояна, плач Ярославни у структурі твору.
16. «Слова о полку Ігоревім»: міфопоетику твору, орнаментальний стиль.
17. Література пізнього середньовіччя. Історико-культурні обставини. Літературний процес. Оригінальна література. Літописання (огляд).
18. Література пізнього Середньовіччя. Ораторсько-учительна проза і гімнографія. Агіографія. Паломницька проза. Латиномовна література (огляд).
19. Новели «Києво-Печерського патерика»: жанрова специфіка, ключові мотиви патерикових новел.
20. Публіцистичні тексти Станіслава Оріховського: «Напучення польському королю Сигізмунду II Августу», «Про турецьку загрозу Слово перше (до шляхти)», «Про турецьку загрозу Слово друге (до короля)». Авторський гуманізм.
21. Література доби першого національного відродження та бароко. Історико-культурні обставини. Оригінальна література (огляд).
22. Національна специфіка бароко. Дмитро Чижевський про бароко.

23. Ораторсько-учительна проза: Кирило Транквіліон Савроговський, Петро Могила. Житійна проза. Паломницька проза. Літописання. Книжна поезія. Польськомовна поезія. Латиномовна поезія. Перекладна література (огляд).

24. Полемічна проза. Іван Вишенський.

25. «Викриття диявола-світодержця і звабної його ловитви цього скоропогибного віку...» Івана Вишенського: автобіографічний компонент, легенда про спокушання дияволом Христа, образ диявола-світодержця і голяка-мандрованця та засоби їхнього втілення.

26. «Викриття диявола-світодержця і звабної його ловитви цього скоропогибного віку...» Івана Вишенського: біблійні мотиви, алегорія боротьби душі і тіла, божественного і мирського, форма діалогу, градація, парафраза.

27. Себастьян-Фабіан Кльонович. «Роксоланія»: історія написання поеми; структура, значення звернення, епіграфу щодо подальшого основного тексту.

28. «Роксоланія» Себастьяна-Фабіана Кльоновича: античні образи і мотиви, риси ренесансної поетики у творі; опис у композиції поеми, урбаністична тематика.

29. «Роксоланія» Себастьяна-Фабіана Кльоновича: синтез язичницької і християнської культур; ключові засоби творення образу України.

30. Література зрілого бароко (2 половина XVII ст. – перша половина XVIII ст.). Історико-культурні обставини. Оригінальна література і перекладна (огляд).

31. Зріле бароко. Ораторсько-учительна проза: Іоанікій Галатовський, Антоній Радивилівський, Феофан Прокопович. Полемічна проза. Житійна література. Паломницька проза. Літописання. Книжна поезія. Іван Величковський. Климентій Зиновій (огляд).

32. «Тут двѣ книжици» Івана Величкового. Відкриття творів і біографії письменника в історії української літератури. Барокова поетика віршів.

33. Шкільна драма: різновиди, специфіка (огляд).

34. Трагедокомедія «Володимир» Феофана Прокоповича. Історія написання, присвята, постановка і публікація.

35. Трагедокомедія «Володимир» Феофана Прокоповича: структура; колізія, проблематика; образ головного героя і засоби його творення; елементи барокової поетики.

36. Драма «Милість Божа...»: барокова поетика.

37. «Поетика. Сад поетичний» Митрофана Довгалецького: структура, роль «Слова до сучасних садівників поезії» і післяслова, епіграфа.

38. «Поетика. Сад поетичний» Митрофана Довгалецького: барокове світобачення автора, риси барокової образності, образ саду.

39. Література пізнього бароко (2 половина XVIII ст.). Історико-культурні обставини. Оригінальна література (огляд).

40. Пізнє бароко. Книжна поезія. Сатиричне віршування. Вертепна драма. Літописання (огляд).

41. Життя Григорія Сковороди.

42. Леонід Ушкалов про життя і творчість Григорія Сковороди.

43. Літературна творчість Григорія Сковороди: поезія («Сад божественних пісень»).

44. Літературна творчість Григорія Сковороди: байки («Байки харківські»).

45. Літературна творчість Григорія Сковороди: притчі («Вдячний Еродій», «Убогий Жайворонок»).

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (1 половина XIX ст.)

Література до навчальної дисципліни

1. Дзюба І. Історія української літератури: у 12 томах. Том 4. Тарас Шевченко. Київ: Наукова думка, 2014. 782 с.
2. Зборовська Н. Код української літератури: Проект новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. 424 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0007051
3. Зеров М. Від Куліша до Винниченка: нариси з новітнього українського письменства. Київ: Культура, 1929. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Zerov/Vid_Kulisha_do_Vynnychenka_narysy_z_novitnoho_ukrainskoho_pysmenstva/
4. Зеров М. Українське письменство / упоряд. М. Сулима; післям. М. Москаленка. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 1301 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Zerov/Ukrainske_pysmenstvo/
5. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. 748 с.
6. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Femina, 1995. URL: <https://archive.org/details/pysmenstva1995>
7. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX ст.: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. 237 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kalantaievska_Hanna/Ukrainska_literatura_XIX_stolittia/
8. Радзикевич В. Історія української літератури. Т. 2: Нова доба. Мюнхен: Українське Видавниче Товариство «Вернигора», 1947. URL: <https://diasporiana.org.ua/literaturoznavstvo/10256-radzikevich-v-istoriya-ukrayinskoyi-literaturi-t-2-nova-doba/>
9. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. 568 с.
10. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби. Київ: Факт, 2004. 496 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Myroslav_Shkandrij/V_obiimakh_imperii_Rosiiska_i_ukrainska_literatury_novitnoi_doby/
11. Історія української літератури XIX ст. Книга 1 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1995. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yatsenko_MT/Istoriia_ukrainskoi_literatury_XIX_stolittia_Kn1/
12. Історія української літератури XIX ст. Книга 2 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1996. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yatsenko_MT/Istoriia_ukrainskoi_literatury_XIX_stolittia_Kn2/

ЗАВДАННЯ І МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

4 семестр

Практичне заняття № 1

Іван Котляревський. «Енеїда»

Опрацювати біографію письменника, прочитати твір і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) контексти життя і творчості письменника;
- 2) історія написання, публікації;
- 3) жанрова природа «Енеїди»;
- 4) бурлескно-травестійна основа, сміх;
- 5) характеристика ключових образів;
- 6) постколоніальний і психоаналітичний дискурс (Ніла Зборовська).

Література:

1. Котляревський І. Енеїда. Київ: Дніпро, 1969. 306 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kotliarevskyi/Eneida_vyd_1969/
2. Зеров М. Українське письменство / упоряд. М. Сулима; післям. М. Москаленка. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. С. 21–49. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Zerov/Ukrainske_pysmenstvo/
3. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. С. 363–379.
4. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. С. 229–320.
5. Історія української літератури XIX ст. Книга 1 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1995. С. 68–90. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yatsenko_MT/Istoriia_ukrainskoi_literatury_XIX_stolittia_Kn1/
6. Шевчук В. О. Вершинний твір українського бароко: Літературознавче дослідження «Енеїди» І. Котляревського. Київ: Веселка, 2003. 38 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Shevchuk/Vershynnyi_tvir_ukrainskoho_baroko_literaturoznave_doslidzh_Eneidy_I_Kotliarevskoho/
7. Зборовська Н. Код української літератури: Проект новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. С. 59–77. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0007051

8. Крالیук П. М. Іван Котляревський: між імперією та Україною. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. 248 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kraliuk_Petro/Ivan_Kotliarevskyi_mizh_imperiiei_u_ta_Ukrainoiu/

Практичне заняття № 2

Іван Котляревський. Драматургія

Прочитати твори «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник» і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) жанрова природа;
- 2) тематика і конфлікт;
- 3) засоби характеристики дійових осіб;
- 4) стиль;
- 5) літературознавчі контексти (вивчення, міркування науковців).

Література:

1. Котляревський І. Поетичні твори, драматичні твори, листи. Київ: Наукова думка, 1982. 320 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000013871>
2. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. С. 387–391.
3. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій. *Слово і Час*. 2015. № 10. С. 57–67. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/413>
4. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. С. 320–362.
5. Історія української літератури XIX ст. Книга 1 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1995. С. 68–90. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002594>
6. Крالیук П. М. Іван Котляревський: між імперією та Україною. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. 248 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kraliuk_Petro/Ivan_Kotliarevskyi_mizh_imperiiei_u_ta_Ukrainoiu/

Практичне заняття № 3

Поезія українського романтизму

Опрацювати біографію письменників (Яків Щоголів, Михайло Петренко, Амвросій Метлинський, Микола Костомаров, Левко Боровиковський та ін.), проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) контексти життя і творчості письменників;
- 2) провідні мотиви творчості;

- 3) головні засоби творення образів;
- 4) специфіка українського романтизму.

Література:

1. Українські поети-романтики: поетичні твори / [упоряд. і прим. М. Л. Гончарука, редкол.: І. О. Дзеверін (голова) та ін.; вступ. ст. М. Т. Яценка]. Київ: Наукова думка, 1987. 588 с. URL: <https://surl.lu/mueobf>
2. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Femina, 1995. С. 238–265.
3. Історія української літератури XIX ст. Книга 1 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1995. С. 240–312.
4. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. С. 403–440.
5. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. С. 366–481.

Практичне заняття № 4

Поезія «Руської трійці»

Опрацювати біографії письменників (Маркіян Шашкевич, Яків Головацький, Іван Вагилевич), прочитати твори («До милої», «Туга за милою», «Думка», «Руська мова», «Лиха доля», «Хмельницького обступлення Львова», «Бандурист» М. Шашкевича; «Туга за родиною» Якова Головацького; «Дністер» Івана Вагилевича) і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) контексти життя і творчості письменників;
- 2) мотиви лірики;
- 3) специфіку поетичної образності (від романтичного шаблону до індивідуальної виразності); роль альманаху «Русалка Дністровая» (1937).

Література:

1. Русалка Дністрова. Філадельфія, 1961. 136 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/miscellaneous/rusalka-dnistrova/>
2. Русалка Дністрова: Альманах. Будапешт, 1837. URL: https://archive.org/details/swsvet_gmail_1837
3. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. С. 440–452.
4. Шашкевич М. С., Вагилевич І. М., Головацький Я. Ф. Твори / упоряд. Вступна стаття та примітки М. Шалати. Київ: Дніпро, 1982. 368 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Shashkevych/Tvory_vyd_1982/
5. Історія української літератури XIX ст. Книга 1 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1995. С. 313–351.

6. Петраш О. О. Руська трійця. Київ: Дніпро, 1986. 230 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Petrash_Osyp/Ruska_triitsia_M_Shashkevych_I_Vahylevych_Ya_Holovatskyi_ta_ikhni_literturni_poslidovnyky/

7. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. С. 481–497.

Практичне заняття № 5

Григорій Квітка-Основ'яненко. «Маруся». «Конотопська відьма»

Опрацювати біографію письменника, прочитати твори і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) контексти життя і творчості письменника;
- 2) жанрова природа;
- 3) риси сентиментально-дидактичного стилю.

Література:

1. Квітка-Основ'яненко Г. Вибрані твори. Київ: Дніпро, 1983. 350 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kvitka-Osnovianenko/Vybrani_tvory_vyd_1983/

2. Чижевський Д. Історія української літератури. Київ: Академія, 2008. С. 392–400.

3. Ушкалов Л. В. Григорій Квітка-Основ'яненко. Київ: Техніка, 2012. 120 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Ushkalov_Leonid/Hryhorij_Kvitka-Osnovianenko/

4. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. С. 607–657.

5. Історія української літератури XIX ст. Книга 1 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1995. С. 152–187. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yatsenko_MT/Istoriia_ukrainskoi_literatury_XIX_stolittia_Kn1/

6. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби. Київ: Факт, 2004. С. 208–219. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Myroslav_Shkandrij/V_obiimakh_imperii_Rosiiska_i_ukrainska_literatury_novitnoi_doby/

Практичне заняття № 6

Микола Костомаров. «Сава Чалий»

Опрацювати біографію письменника, прочитати п'єсу і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) контексти життя і творчості письменника;
- 2) історія створення, джерела;
- 3) тематика, проблематика, конфлікт;

- 4) образна система;
- 5) стиль;
- 6) прочитати оповідання В. Домонтовича «Приборканий гайдамака» й порівняти образ Сави у п'єсі та оповіданні, акцентуючи увагу на рецептивній відмінності письменників відповідно до їх доби.

Література:

1. Костомаров М. Твори в двох томах. Том 1: Поезії, драми, оповідання. Київ: Дніпро, 1990. 780 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kostomarov/Tvory_v_dvokh_tomakh_Tom_1_vyd1967r/
2. Історія української літератури XIX ст. Кн. 2 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1996. С. 236–371. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Yatsenko_MT/Istoriia_ukrainskoi_literatury_XIX_stolittia_Kn2/
3. Товт О. О. Історична драматургія М. Костомарова: проблематика та поетика. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 «Українська література». ДВНЗ «Ужгородський національний університет», ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Івано-Франківськ, 2019. URL: <https://lib.in.ua/140124-istorychna-dramaturgiia-m-kostomarova-problematyka-ta-poetyka>
4. Історія української літератури: у 12 томах. Том 3. Література XIX ст. (1800–1830). Київ: Наукова думка, 2016. С. 543–549.
5. Домонтович В. Приборканий гайдамака. *Дівчина з ведмедиком. Болотяна Лукроза*. Київ: Критика, 2000. С. 311–343.

Практичне заняття № 7

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»

Опрацювати біографію письменника, прочитати твір і проаналізувати, звернувшись до рекомендованої літератури (обов'язково виписувати цитати на підтвердження міркувань):

- 1) контексти життя і творчості письменника, проблема «хуторянства і Європи» (за В. Петровим);
- 2) історія написання, джерела, публікація;
- 3) стильова і жанрова природа;
- 4) система образів;
- 5) соціальні аспекти роману (стаття «Чорна Рада як роман соціальний» Віктора Петрова);
- 6) постколоніальний і психоаналітичний дискурс (Ніла Зборовська). Додатково, за бажанням, прочитати белетризовану біографію письменника «Романи Куліша» В. Петрова.

Література:

1. Куліш П. Твори в двох томах. Том 1. Київ: Наукова думка, 1994. 752 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kulish/Tvory_v_dvokh_tomakh_Tom_1/
2. Івашків В. Пантелеймон Куліш – «перший справді національний письменник український». *Слово і Час*. 2019. № 8. С. 4–13. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/912>
3. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель. Том 1. Київ: Український письменник, 2007. 463 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Nakhlik_Yevhen/Panteleimon_Kulish_Osobystist_pysmennyk_myslytel_t1/
4. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: Особистість, письменник, мислитель. Том 2. Київ: Український письменник, 2007. 462 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Nakhlik_Yevhen/Panteleimon_Kulish_Osobystist_pysmennyk_myslytel_t2/
5. Історія української літератури XIX ст. Книга 2 / М. Яценко та ін. Київ: Либідь, 1996. С. 272–318.
6. Зборовська Н. Код української літератури: Проект новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. С. 121–131. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Zborovska_Nila/Kod_ukrainskoi_literatury/
7. Домонтович В. Романи Куліша. *Домонтович В. Мовчує божество. Романи Куліша*. Київ: Комора, 2020. С. 15–229. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1317/file.pdf>
8. Щур О. Письменник, закросений на вченого. *Домонтович В. Мовчує божество. Романи Куліша*. Київ: КОМОРА, 2020. С. 5–14.
9. Зеров М. Куліш: «Чорна рада». *Зеров М. Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 2: Історико-літературні та літературознавчі праці. С. 196–203.
10. Петров В. Хуторянство і Європа. *Петров В. Розвідки. Т. 1*. Київ: Темпора, 2013. С. 196–207.
11. Петров В. Куліш-хуторянин. *Петров В. Розвідки. Т. 1*. Київ: Темпора, 2013. С. 208–239.
12. Петров В. Чорна Рада як роман соціальний. *Петров В. Розвідки. Т. 1*. Київ: Темпора, 2013. С. 262–271.

Науково-дослідна робота

Передбачає написання наукової доповіді (статті) й презентування на круглому столі «Феномен “Конотопської відьми” Григорія Квітки-Основ’яненка в актуальний час».

Здобувач розкриває сутність і стан наукової проблеми та її значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження: вступ (актуальність теми, мета, об’єкт і предмет, методи); основна частина (де з вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень

автора з висвітленням тієї новизни, яку він вносить у розробку проблеми; здобувачі підпорядковують виклад матеріалу одній провідній ідеї, чітко визначеній автором, стиль викладу – науковий, зрозумілий, будь-які метафоричні висловлювання не допустимі, граматичне вираження адресанта висловлювання – 1 особа множини (вважаємо, думаємо, доходимо до висновку та ін.); висновки; список використаних джерел).

Обов'язкова умова захисту – участь у круглому столі. Матеріал подається логічно, повно, послідовно, лаконічно; із дотриманням правильності та нормативності мовлення; робота відповідає вимогам академічної доброчесності.

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Історико-культурні обставини. Літературний процес 1 половини ХІХ ст. (огляд).
2. Класицизм, сентименталізм, романтизм в українській літературі 1 половини ХІХ ст. (огляд).
3. Романтичні тенденції в українській літературі 1 половини ХІХ ст. (огляд).
4. Поезія українського романтизму 1 половини ХІХ ст. (огляд).
5. Життя і творчість Івана Котляревського.
6. «Енеїда» Івана Котляревського: історія написання, публікації; жанрова природа.
7. Бурлескно-травестійна основа «Енеїди» Івана Котляревського.
8. Травестія як елемент карнавального світу (маска уможливорює свободу).
9. Драматургія Івана Котляревського: тематика, конфлікт, образна система.
10. Явище «котляревщини»: Петро Гулак-Артемовський і Павло Білецький-Носенко (за М. Зеровим).
11. Романтизм в українській літературі (огляд).
12. Три етапи українського романтизму (за М. Зеровим).
13. Харківський гурток поетів-романтиків. А. Метлинський.
14. Поезія українського романтизму. Левко Боровиковський. Євген Гребінка (огляд).
15. «Руська трійця». Маркіян Шашкевич. Іван Вагилевич. Яків Головацький (огляд).
16. Поезія «Руської трійці»: основні мотиви й образи (аналіз кількох творів).
17. Драматургія 1 половини ХІХ ст. (огляд).
18. Контексти життя і творчості Григорія Квітки-Основ'яненка.
19. «Маруся» Григорія Квітки-Основ'яненка: жанрова специфіка повісті.
20. «Конотопська відьма» Григорія Квітки-Основ'яненка: історичні контексти, сміхова культура, жанр.
21. «Конотопська відьма»: пояснити феномен повісті у нашому сьогоденні.
22. Контексти життя і творчості Миколи Костомарова.
23. «Сава Чалий» Миколи Костомарова: особливості конфлікту.
24. Контексти життя і творчості Пантелеймона Куліша (огляд).
25. «Хуторянство» та європеїзм П. Куліша (за В. Петровим).
26. «Чорна рада» Пантелеймона Куліша: історія написання, джерела.
27. Жанрова специфіка роману П. Куліша «Чорна Рада».
28. Образ Кирила Тура в романі «Чорна Рада».
29. Система образів у романі П. Куліша «Чорна Рада».
30. Тяглість українського романтизму (за Соломією Павличко).

ЕСТЕТИКА І ПОЕТИКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Література до навчальної дисципліни

1. Антофійчук В., Гавріл А. Історія української літератури кінця XVIII – першої половини XIX ст.: підручник. Чернівці: Родовід, 2015. 252 с.
2. Бовсунівська Т. В. Історія української естетики першої половини XIX ст. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2001. 344 с.
3. Бовсунівська Т. Поетика Тараса Шевченка. Вибрані статті. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 224 с.
4. Боронь О. В. Ані титли ... Нові студії над Шевченковою біографією і творчістю. Київ: Критика, 2024. 392 с.
5. Боронь О. В. Спадщина Кобзаря Дармограя: джерела, типологія та інтер-текст Шевченкових повістей. Київ: Критика, 2017. 496 с.
6. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ: Альтернативи, 2005. 702 с.
7. Жатько В. Київська земля – Тарасова колиска. Київ: Преса України, 2017. 640 с.
8. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Київ: Комора, 2017. 304 с.
9. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
10. Ключек Г. Поетика візуальності Тараса Шевченка. Монографія. Київ: Академвидав, 2013. 256 с.
11. Ключек Г. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 382 с.
12. Ключек Г. Шевченкове слово: спроби наближення. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 415 с.
13. Нахлік Є. «І мертвим, і живим, і ненародженим» і самому собі: Шевченкове ословлення минулого, сучасного й майбутнього та власної екзистенції. Львів, 2014. 471 с.
14. Тарас Шевченко у спогадах. Критичне видання. Київ: Критика, 2023. Т. I. Кн. 1 / упоряд., підгот. текстів, комент., наук.-дов. апарат О. Бороня і М. Назаренка; наук. ред. С. Росовецького. 508 с.
15. Франко І. Шевченкознавчі студії / упоряд. М. Гнатюк. Львів: Світ, 2005. 472 с.

ЗАВДАННЯ І МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

4 семестр

Практичне заняття № 1

Творча діяльність митця та естетичні категорії

1. Поняття про творчу діяльність.
2. Естетичне почуття:
 - а) соціальний зміст естетичного почуття;
 - б) естетичне почуття як продукт інтелектуальної діяльності.
3. Естетичний смак: виникнення і становлення категорії.
4. Естетичний ідеал. Природа естетичного ідеалу. Ідеал як критерій естетичної оцінки.

Завдання:

1. Поясніть, чому естетичний смак не є вродженою якістю, а формується упродовж життя.
2. Опишіть свій власний естетичний ідеал і поясніть, чим він відрізняється від ідеалів інших людей, які вас оточують.
3. Поясніть специфіку творчого процесу в мистецтві.

Література:

1. Бовсунівська Т. В. Історія української естетики першої половини XIX ст. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2001. 344 с.
2. Естетика: навч. посіб. для ВНЗ / Л. М. Газнюк, Н. М. Салтан, Н. О. Мяснікова, С. В. Могильова. Київ: Конкорд, 2011. 124 с.
3. Гром'як Р. Т. Естетика Шевченка. Тернопіль: Просвіта, 2002. 52 с.
4. Естетика: навч. посіб. / за ред. Л. Б. Мартиненко. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 137 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6620/1/Estetyka.pdf>
5. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського аналізу. Київ: Факт, 1997. 194 с.
6. Левчук Л. Українська естетика: традиції та сучасний стан: підручник. Київ: Вища школа, 2011. 430 с.
7. Мовчан В. С. Естетика: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 527 с.
8. Муқан А. Таємниці Шевченкового генія. URL: <https://knu.ua/news/5100>
9. Тарас Шевченко: погляд з третього тисячоліття / за ред. С. Хороба. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2014. 492 с.

Практичне заняття № 2–3

Життєвий шлях Тараса Шевченка

1. Дитинство в патріархальній родині.
2. Раннє сирітство. Непереборне бажання малювати.
3. Козачок пана Енгельгардта.
4. Викуп із кріпацтва.
5. Навчання в академії мистецтв.
6. Перша поїздка в Україну.
7. Погром Кирило-Мефодіївського братства.
8. У казематі.
9. Заслання поета.
10. Повернення із заслання.
11. Остання подорож в Україну.
12. Посмертне повернення в Україну.

Завдання:

1. Здійсніть віртуальну подорож до Національного музею Тараса Шевченка.

URL: www.shevchenkomuseum.com.ua

2. Опрацюйте лекції М. Зерова «Київські романтики та Кирило-Мефодіївське братство» та «Хронологічна канва Шевченкової біографії» за виданням: Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. С.135–139; 148–153.

3. Перегляньте та обговоріть стрічку каналу «1+1» «Таємниці генія Шевченка». Визначте в ній припущення, здогади, версії.

Література:

1. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: Імператив України. Історіо- й націсофська парадигма. Київ: КМ Академія, 2004. 688 с.
2. Боронь О. В. Ані титли ... Нові студії над Шевченковою біографією і творчістю. Київ: Критика, 2024. 392 с.
3. Грабович Г. Шевченко, якого не знаємо (З проблематики символічної автобіографії та сучасної рецепції поета). Київ: Критика, 2000. 317 с.
4. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 718 с.
5. Діброва В. Свіжим оком. Тарас Шевченко для сучасного читача. Київ: Видавництво «Білка», 2021. 176 с.
6. Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. 568 с.
7. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.

8. Кониський О. Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя (перша біографія) / упоряд., підгот. тексти, передм., прим., покажч. В. Л. Смілянська. Київ: Дніпро, 1991. 702 с.
9. Смілянська В. Л. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. пр. / Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ: Дніпро, 2005. 491 с.
10. Тарас Шевченко у спогадах. Критичне видання. Київ: Критика, 2023. Т. I. Кн. 1 / упоряд., підгот. текстів, комент., наук.-дов. апарат О. Бороня і М. Назаренка; наук. ред. С. Росовецького. 508 с.
11. Чалий М. К. Життя і твори Тараса Шевченка: (звід матеріалів до його біопр.) / пер., післям. та комент. В. Л. Смілянської. Київ: Веселка, 2011. 263 с.
12. Шевченків Вільно: публіцистично-документальне видання / В. Жадько, Р. Лопата. Київ: ВПК «Експрес-Поліграф», 2012. 256 с.
13. Шевченко Т. Листи. Черкаси: Брама – Україна, 2013. 1055 с.
14. Енциклопедія життя і творчості Тараса Шевченка. URL: www.t-shevchenko.name
15. Національний музей Тараса Шевченка. URL: www.shevchenkomuseum.com.ua

Практичне заняття № 4–5

Балади Тараса Шевченка

1. Балади раннього періоду («Причинна», «Тополя»). Синтез фольклорних і романтичних ознак.
2. Художнє осмислення проблема вини та кари в баладі «Утоплена».
3. Літературна трансформація народнопоетичного образу в баладі «Лілея».
4. Художня своєрідність балади «У тієї Катерини».
5. Новаторство Тараса Шевченка у жанрі балади.

Завдання:

1. Порівняти народну та літературну балади.
2. Виявити фольклорні джерела балад Т. Шевченка.
3. Простежити осмислення проблеми вини та кари у баладі «Утоплена».
4. Виявити літературну трансформацію народнопоетичного образу у баладі «Лілея».
5. Визначити художню своєрідність балади «У тієї Катерини».

Література:

1. Бондар Л. Універсум «Причинної». *Слово і Час*. 2005. № 3. С. 3–13.
2. Дей О. Українська народна балада. Київ: Наукова думка, 1968. 262 с.
3. Єременко О. Українська балада XIX ст. (історія жанру). Суми: Мрія-1, 2004. 216 с.

4. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
5. Ключек Г. Д. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 382 с.
6. Кравченко В. Балади Тараса Шевченка. Інтерпретація: навч. посіб.-хрестоматія. Запоріжжя: Просвіта, 2000. 84 с.
7. Нудьга Г. Українська народна балада. Київ: Наукова думка, 1986. 264 с.
8. Росовецький С. К. Тарас Шевченко і фольклор: монографія. Київ: Київський університет, 2011. 415 с.
9. Смілянська В. Л. Шевченкознавчі розмисли: збірник наукових праць. Київ: Дніпро, 2005. 491 с.
10. Смілянська В. А., Чамата Н. П. Структура і смисл: Спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка: монографія. Київ: Вища школа, 2000. 207 с.
11. Теми і мотиви поезії Тараса Шевченка / Ю. Барабаш, О. Боронь, І. Дзюба та ін. Київ: Наук. думка, 2008. 376 с.
12. Ткачук М. Поетика балад Левка Боровиковського. Тернопіль: Збруч, 2000. 145 с.

Практичне заняття № 6–7

Святе Письмо у житті та творчості Тараса Шевченка

1. Книга Книг у духовному світі поета.
2. Жанр молитви у творчості Кобзаря.
3. Переспіви Біблії (цикл «Давидові псалми»).
4. Біблійні мотиви й образи в ліриці поета («Подражаніє 11 псалму», «Ісаія. Глава 35», «Подражаніє Іезекіїлю. Глава 19», «Осія. Глава XIV»).
5. Своєрідність художнього осмислення євангельського сюжету в поемі «Марія».
6. Біблійний мотив злочину та кари в поемі «Неофіти».
7. Рецепція Святого Письма в малярській спадщині.

Завдання:

1. Визначте специфіку жанру молитви у творчості Кобзаря.
2. Встановіть особливості Шевченкових «подражаній».

Література:

1. Антофійчук В., Гавріл А. Історія української літератури кінця XVIII – першої половини XIX ст.: підручник. Чернівці: Родовід, 2015. 252 с.
2. Барабаш Ю. Просторінь Шевченкового Слова: текст – контекст, семантика – структура. Київ: Темпора, 2011. 506 с.

3. Бовсунівська Т. Молитва як літературний жанр: Роль Т. Шевченка в романтичному жанротворенні. *Дивослово*. 2003. № 7. С. 3–8.
4. Грибан Г. В. Біблійні мотиви і пророцтво майбутнього у творчості Тараса Шевченка. *Волинь-Житомиричина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем*. Житомир, 2010. № 21. С. 36–41.
5. Даниленко І. Давидова арфа й Тарасова кобза: про «Давидові псалми» Т. Шевченка. *Слово і Час*. 2007. № 5. С. 3–16.
6. Дзюба І. М. Пророче слово: Студії про філософські погляди Т. Г. Шевченка. Київ. 1986. № 3. С. 116–140.
7. Домашовець В. Г. Псалми Давидові в поетичних творах Т. Шевченка. Оттава: Морріс Плейнс, 1992. 159 с.
8. Єфремов С. Поезія всепрощення. *Єфремов С. Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1993. С. 186–191.
9. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
10. Ключек Г. Д. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 382 с.
11. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка: літературно-критичний нарис. Київ: Радянський письменник, 1990. 272 с.
12. Ласло-Куцюк М. Творчість Шевченка на тлі його доби. Бухарест: Мустанг, 2002. 348 с.
13. Пахаренко В. Генеза Шевченкової етики. *Дивослово*. 2013. № 5. С. 36–39.
14. Скоць А. Любов, біль, гнів поета: Тарас Шевченко «Осія. Глава XIV (Подражаніє)». *Дивослово*. 2004. № 5.
15. Смілянська В. Л. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. пр. Київ: Дніпро, 2005. 491 с.
16. Смілянська В. А., Чамата Н. П. Структура і смисл: Спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка: монографія. Київ: Вища шк., 2000. 207 с.
17. Франко І. «Наймичка» Шевченка. URL: https://www.i-franko.name/uk/HistLit/1895/NajmychkaTShevchenka.html#google_vignette
18. Яременко В. «Як понесе з України ...» (непроминальна символіка Шевченкового «Заповіту»: християнський та історіософський шари). *Сучасність*. 2002. № 6. С. 141–148.

Практичне заняття № 8

Поема Тараса Шевченка «Гайдамаки»

1. Джерела та історія написання поеми.
2. Проблематика твору.

3. Композиція поеми.
4. Образи ватажків гайдамацького руху, засоби їх художнього відтворення.
5. Образ Яреми Галайди в поемі.
6. Новаторство Тараса Шевченка.

Завдання:

Опрацювати лекцію М. Зерова «Шевченкова творчість. “Кобзар”, “Гайдамаки”» за виданням: Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. С. 156–163.

Література:

1. Астаф'єв О. Гонта: дві концепції літературного образу. *Дивослово*. 2000. № 9. С. 5–6.
2. Ващук Ф. Шевченкознавчі праці: зб. статей. Київ: Агентство «Україна», 2011. 304 с.
3. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націєсофська парадигма. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 181 с.
4. Діброва В. Свіжим оком. Тарас Шевченко для сучасного читача. Київ: Видавництво «Білка», 2021. 176 с.
5. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
6. Ключек Г. Д. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 382 с.
7. Ласло-Куцюк М. Творчість Шевченка на тлі його доби. Бухарест: Мустанг, 2002. 348 с.
8. Слоньовська О. Історична концепція «Гайдамаків» Тараса Шевченка. *Дивослово*. 1997. № 12. С. 26–30.
9. Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко. Інтерпретації. Черкаси: Брама, 2003. 176 с.
10. Смілянська В. А., Чамата Н. П. Структура і смисл: Спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка: монографія. Київ: Вища школа, 2000. 207 с.
11. Теми і мотиви поезії Тараса Шевченка / Ю. Барабаш, О. Боронь, І. Дзюба та ін. Київ: Наук. думка, 2008. 376 с.
12. Франко І. Шевченкознавчі студії / упоряд. М. Гнатюк. Львів: Світ, 2005. 472 с.
13. Чалий Д. В. Епопея в російській та українській літературах XIX ст. Київ: Наукова думка, 1980. 222 с.
14. Шевченко Т. Гайдамаки. URL: https://www.t-shevchenko.name/uk/Kobzar/1860/Hajdamaky.html#google_vignette

Творчість Тараса Шевченка періоду «Трьох літ»

1. Мотиви рукописної збірки поета «Три літа», ідейна спрямованість творів.
2. Актуальність послання «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє». Форми вираження авторського Я у творі: пророка, апостола, патріота, сатирика.
3. Містерія «Великий льох»: символіка, сюжетно-композиційна специфіка.
4. Художнє осмислення проблем національної історії у віршах «Розрита могила», «Чигирине, Чигирине...», «Холодний Яр», «Стоїть в селі Суботові...».
5. Шевченків «Заповіт» майбутнім поколінням.

Завдання:

- 1) Опрацювати лекцію М. Зерова «Шевченкова творчість. “Три літа”» за виданням: Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. С.163–169.

Література:

1. Антофійчук В., Гавріл А. Історія української літератури кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ ст.: підручник. Чернівці: Родовід, 2015. 252 с.
2. Барабаш Ю. Національна історія в містеріальному освітленні («Великий льох»). *Мандрівець*. 2005. № 1. С. 6–18.
3. Барабаш Ю. Просторінь Шевченкового Слова: текст – контекст, семантика – структура. Київ: Темпора, 2011. 506 с.
4. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
5. Історія української літератури ХІХ ст.: у 3 кн.: навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / за ред. М. Т. Яценка. Київ: Либідь, 1995–1997. Кн. 2. 382 с.
6. Ключек Г. Д. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 382 с.
7. Нахлік Є. «І мертвим, і живим, і ненародженим» і самому собі: Шевченкове ословлення минулого, сучасного й майбутнього та власної екзистенції. Львів, 2014. 471 с.
8. Пахаренко В. «Великий льох»: національна ідея, історіософія, метафізичний контекст. *Слово і Час*. 2001. № 3. С. 16–23.
9. Рудницька Г. Вивчення послання Т. Шевченка «І мертвим, і живим, і ненародженим...» (Урок-лекція з елементами бесіди). *Дивослово*. 2008. № 12. С. 33–37.
10. Рудницький Л. Нове трактування тексту вірша Т. Г. Шевченка «Заповіт», який став народною піснею – гімном відродження України. *Народна творчість та етнографія*. 1996. № 2–3. С. 35–41.

11. Скоць А. І. «Щоб слово пламенем взялось»: Поетичний світ Тараса Шевченка: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 258 с.
12. Смілянська В. Л. Структура і смисл: спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка: монографія. Київ: Вища школа, 2000. 208 с.
13. Смілянська В. Л. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. пр. Київ: Дніпро, 2005. 491 с.
14. Тарас Шевченко: текст і контекст. Великий льох / авт. проєкту і упоряд. В. Пахаренко, упоряд. Ю. Гончар. Черкаси: Вовчок О., 2013. 230 с.
15. Франко І. Я. Тарас Шевченко і його «Заповіт». *Франко І. Я. Збір. творів.* Київ: Наукова думка, 1981. Т. 34. С. 386–389.

Практичне заняття № 11–12

Ліро-епічні поеми Кобзаря

1. Історична тематика в ранніх поемах («Тарасова ніч», «Гамалія»).
2. Історія написання, проблематика та сюжетно-композиційна організація поеми «Сон».
3. Поема «Кавказ»: проблематика, художня специфіка. Образ Прометея у творі.
4. Художнє осмислення постаті Яна Гуса в поемі «Єретик».
5. Еволюція образу жінки-матері в ліро-епосі.
6. Художня інтерпретація образу москаля в поемі «Москалева криниця».
7. Образ месника в поемі «Варнак». Автобіографічні елементи у творі.
8. Поетика ліро-епічних поем.

Завдання:

- 1) Порівняйте першу і другу редакції поеми «Москалева криниця».
- 2) Простежте еволюцію образу жінки-матері в ліро-епосі Шевченка.

Література:

1. Александрова Г. Два погляди на дві «Наймички» (до порівняння різножанрових однойменних Шевченкових творів). *Теорія літератури. Компаративістика. Художній діалог з історією.* Київ: Київський університет, 2007. С. 43–50.
2. Барабаш Ю. Сон імперської ночі. Ще одна спроба прочитання поеми-комедії Т. Шевченка «Сон». *Кур'єр Кривбасу.* 2005. № 183. С. 184–198.
3. Барабаш Ю. «Чуже слово» в структурі ліричного монологу («Кавказ»): Конспект. *Тарас Шевченко і народна культура:* зб. пр. Міжнар. 35-ї наук. шевч. конф.: у 2 кн. Черкаси, 2004. Кн. 2. С. 8–12.
4. Барабаш Ю. Тарас Шевченко: імператив України. Історіо- й націєсофська парадигма. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 181 с.
5. Діброва В. Свіжим оком. Тарас Шевченко для сучасного читача. Київ: Видавництво «Білка», 2021. 176 с.

6. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
7. Історія української літератури XIX ст.: у 3 кн.: навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл. / за ред. М. Т. Яценка. Київ: Либідь, 1995–1997. Кн. 2. 382 с.
8. Ключек Г. Д. Поезія Тараса Шевченка. Сучасна інтерпретація: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 382 с.
9. Плющ Л. Екзод Тараса Шевченка: Навколо «Москалевої криниці». Двадцять статтів / передм. Ю. Шевельова. Київ: Факт, 2001. 384 с.
10. Смаль-Стоцький С. Т. Шевченко. Інтерпретації. Черкаси: Брама, 2003. 176 с.
11. Смілянська В. Л. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. пр. Київ: Дніпро, 2005. 491 с.
12. Смілянська В. А., Чамата Н. П. Структура і смисл: Спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка: монографія. Київ: Вища школа, 2000. 207 с.
13. Ткачук М. Наративна оптика поеми Тараса Шевченка «Катерина». *Слово і Час*. 2019. № 3. С. 26–33.
14. Яременко В. До проблеми історіософії Тараса Шевченка: методологічні підходи. *Слово і Час*. 2007. № 3. С. 19–27.

Практичне заняття № 13–14

Проза Тараса Шевченка

1. Історія написання та посмертного видання російськомовних повістей.
2. Проблематика Шевченкової прози.
3. Система образів у повісті «Художник». Автобіографізм твору.
4. Проблема талантів з народу в повісті «Музикант».
5. «Журнал» у контексті мемуарно-біографічної прози.
6. Місце прозової спадщини в доробку Кобзаря.

Завдання:

1. Відвідайте архів виставок «Тарас Шевченко в українському вимірі: поет, художник, етнограф» та опишіть, які грані таланту Кобзаря продемонстровані. URL: <https://library.vspu.edu.ua/vistavki/shevchenko/shevchenko.htm>

Література:

1. Александрова Г. «Портрет» Гоголя і «Художник» Шевченка: загадка таланту і світу мистецтва. *Дивослово*. 2006. № 3. С. 55–58.
2. Білецький О. І. Російська проза Т. Г. Шевченка. *Вогненне слово Кобзаря*. Київ, 1984. С. 156–164.
3. Боронь О. В. Повісті Тараса Шевченка і західноєвропейські літератури: Рецепція та інтертекстуальні зв'язки. Київ: Критика, 2014. 160 с.

4. Боронь О. Поетика повісті Тараса Шевченка «Музыкант» (композиція, фабула, сюжет, «образ автора», прототипи, система персонажів, жанр). *Слово і Час*. 2010. № 3. С. 30–39.
5. Боронь О. В. Спадщина Кобзаря Дармограя: джерела, типологія та інтертекст Шевченкових повістей. Київ: Критика, 2017. 496 с.
6. Єфремов С. О. Літературний портрет Шевченка: Про «Щоденник» Т. Шевченка. *Єфремов С. О. Літературно-критичні статті*. Київ, 1883. С. 254–281.
7. Зеров М. К. Російські повісті Шевченка. *Зеров М. К. Твори: В 2 т. / упоряд. Г. П. Кочур, Д. В. Павличко*. Київ: Дніпро, 1990. Т. 2: Історико-літературні та літературознавчі праці. С. 175–179.
8. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / авт. І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
9. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка: літературно-критичний нарис. Київ: Радянський письменник, 1990. 272 с.
10. Ушкалов Л. В. Моя шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання. Харків–Едмонтон–Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2014. 602 с.

Художні тексти Тараса Шевченка для прочитання

Поетичні твори: «На вічну пам'ять Котляревському», «Катерина», «Думи мої, думи мої...», «Перебендя», «Тополя», «До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Гайдамаки», «Причинна», «Утоплена», «Гамалія», «Розрита могила», «Чигрине, Чигрине...», «Сон», «Єретик», «Великий льох», «Стоїть в селі Суботові...», «Наймичка», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Холодний Яр», «Псалми Давидові», «Минають дні, минають ночі...», «Три літа», «Заповіт» («Як умру, то поховайте...»), цикл «В казематі», «Мені однаково», «Садок вишневий коло хати...», «Сонце заходить, гори чорніють...», «Мені тринадцятий минало...», «Сон» («Гори мої високії...»), «Полякам» («Ще як були ми козаками...»), «Один у другого питаєм...», «У Бога за дверима лежала сокира», «А. О. Козачковському», «Ну що б, здавалося, слова», «І виріс я на чужині...», «Чернець», «Іржавець», «Москалева криниця», «У нашій раї на землі...», «У тієї Катерини...», «На Великдень, на соломі...», «І золотої, й дорогої...», «Якби ви знали, паничі...», «Неофіти», «Юродивий», «Доля», «Муза», «Слава», «Сон» («На панщині пшеницю жала...»), «Я не нездужаю, нівроку...», «Подражаніє XI псалму», «Подражаніє Ієзекиїлю», «Марку Вовчку», «Ісаія. Глава 35», «Молитва» («Злоначинаючих спина...»), «Марія», «Осія. Глава XIV», «Ой діброво, темний гаю!», «Плач Ярославни», «Світе ясний! Світе тихий!», «І Архімед, і Галілей...», «І день іде, і ніч іде», «Тече вода з-під явора...», «Чи не покинуть нам, небого», драма «Назар Стодоля».

Повісті: «Наймичка», «Варнак», «Княгиня», «Музыкант», «Близнецы», «Художник», «Прогулка с удовольствием и не без морали», «Автобіографія», «Щоденник».

Науково-дослідна робота

Передбачає виконання науково-дослідницького завдання на одну з тем:

- 1) Втілення національного коду в ліриці Т. Шевченка.
- 2) Засоби кіномови в ліриці Т. Шевченка.
- 3) Еволюція образу жінки в ліро-епосі: від жертви до символу національного духу.
- 4) Кирило-Мефодіївське братство у житті і творчості Т. Шевченка.
- 5) Біблійна тематика у циклі «В казематі».
- 6) Повісті Т. Шевченка як джерело для вивчення українського побуту та звичаїв першої половини ХІХ ст. (на матеріалі «Наймички» та «Капітанші»).
- 7) Візуальні образи в повістях Т. Шевченка та їх зв'язок із його художніми творами («Прогулка с удовольствием и не без морали», «Близнецы»).
- 8) Міфопоетика творчості Кобзаря.
- 9) Автобіографізм повісті «Художник».
- 10) Порівняльна характеристика поеми «Наймичка» та однойменної повісті.
- 11) Вплив європейського романтизму на формування ідейно-естетичної концепції «Кобзаря».
- 12) Драма «Назар Стодоля» та її однойменна екранізація 1989 р.
- 13) Образи жінок у драмі «Назар Стодоля»: порівняльний аналіз характерів Галі та Стехи.
- 14) Образотворче мистецтво Т. Шевченка як засіб осмислення його поетичної творчості.
- 15) Інтерпретація творів Т. Шевченка в музиці.
- 16) Образотворча шевченкіана Івана Марчука.
- 17) Образ Шевченка в романі польського письменника Єжи Єнджеєвича «Українські ночі або родовід генія».
- 18) Зображення становлення Шевченка в повісті Степана Васильченка «У бур'янах».
- 19) Образ Шевченка в тетралогії Гната Хоткевича «З сім'ї геніїв».
- 20) Становлення Шевченка очима Оксани Іваненко («Тарасові шляхи»).
- 21) Образ Шевченка в романі Леоніда Смілянського «Поетова молодість».
- 22) Шевченкіана в українському кінематографі.
- 23) Шевченко у сприйнятті футуристів.
- 24) Візія Шевченка в поезії шістдесятників.
- 25) Образ Шевченка в інтерпретації письменників українського зарубіжжя.
- 26) Постмодерністська рецепція творчості Кобзаря.

27) Художник і письменник Тарас Шевченко в контексті європейських мистецьких напрямів.

28) Тарас Шевченко як один із найбільш «кінематографічних» митців у світовій літературі.

29) Кобзар Дармограй як літературна маска Шевченка.

30) Рецепція творчості Т. Шевченка в українській культурі ХХ–ХХІ ст.: від радянської ідеології до сучасної інтерпретації.

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Творча діяльність Тараса Шевченка.
2. Дитинство Тараса Шевченка в патріархальній родині.
3. Раннє сирітство поета. Непереборне бажання малювати.
4. Викуп Шевченка з кріпацтва. Навчання в Академії мистецтв.
5. Участь у діяльності Кирило-Мефодіївського братства. Арешт поета.
6. Творча діяльність на засланні.
7. Останні роки життя поета.
8. Балади раннього періоду («Причинна», «Тополя»). Синтез фольклорних і романтичних ознак.
9. Художнє осмислення проблема вини та кари в баладі «Утоплена».
10. Художня своєрідність балади «У тієї Катерини».
11. Літературна трансформація народнопоетичного образу в баладі «Лілея».
12. Історична тематика в ранніх поемах («Тарасова ніч», «Гамалія»).
13. Книга Книг у духовному світі Кобзаря.
14. Джерела, історія написання та композиція поеми «Гайдамаки».
15. Образи ватажків гайдамацького руху, засоби їх художнього втілення в поемі «Гайдамаки».
16. Переспіви поетом Біблії (цикл «Давидові псалми»).
17. Біблійні мотиви й образи в ліриці Шевченка («Подражаніє 11 псалму», «Ісаія. Глава 35»а 19», «Осія. Глава XIV»).
18. Художнє осмислення проблем національної історії у віршах «Розрита могила», «Чигирине, Чигирине...», «Холодний Яр», «Стоїть в селі Суботові...».
19. Поема «Кавказ»: проблематика, художня специфіка. Образ Прометея у творі.
20. Містерія «Великий льох»: символіка, сюжетно-композиційна специфіка.
21. Проблематика та система образів містерії «Великий льох».
22. Актуальність послання «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє».
23. Естетичний ідеал Шевченка.
24. Художнє осмислення постаті Яна Гуса в поемі Тараса Шевченка «Єретик».

25. Мотиви рукописної збірки поета «Три літа», ідейна спрямованість творів.
26. Проблематика та сюжетно-композиційна організація поеми «Сон».
27. Система персонажів у поемі «Сон».
28. Образ месника в поемі «Варнак». Автобіографічні елементи у творі.
29. Своєрідність художнього осмислення євангельського сюжету в поемі «Марія».
30. Еволюція образу жінки-матері в ліро-епосі.
31. Порівняльний аналіз поеми Т. Шевченка «Наймичка» та однойменної повісті.
32. Художнє осмислення біблійного мотиву злочину та кари в поемі «Неофіти».
33. Цикл Тараса Шевченка «В казематі»: умови написання, мотиви й образи.
34. Мотиви лірики Т. Шевченка останнього періоду творчості.
35. Драма «Назар Стодоля»: конфлікт, система персонажів, сценічне втілення.
36. Система образів у повісті «Художник». Автобіографізм твору.
37. Проблема талантів з народу в повісті «Музикант».
38. Проблематика Шевченкової прози.
39. «Журнал» у контексті мемуарно-біографічної прози автора.
40. Рецепція творів Кобзаря літературознавцями діаспори.
41. Образ Шевченка в художній літературі.
42. Здобутки вітчизняного шевченкознавства.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (2 половина XIX ст.)

Література до навчальної дисципліни

1. Грицак Я. Пророк у своїй Вітчизні. Франко та його спільнота. Харків: Фоліо, 2024. 800 с.
2. Єсипенко Д. Повісті Бориса Грінченка «Серед тихої ночі» та «Під тихими вербами»: історія текстів і тексти в історії. Київ: Наукова думка, 2015. 160 с.
3. Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка (нарис з новіт. укр. письменства): статті / упоряд. і наук. ред. О. Баган; Наук.-ідеол. Центр імені Д. Донцова. Дрогобич, 2007. 566 с.
4. Історія української літератури XIX ст. (70–90-ті рр.): у 2 кн.: підручник / за ред. О. Гнідан. Київ: Вища шк., 2002. Кн. 1. 575 с.; 2003. Кн. 2. 439 с.
5. Історія української літератури: у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 7, кн. 1: література 80–90-х рр. XIX ст. / наук. ред. Л. Мороз; [автори 7-го т.: Л. Мороз, О. Камінчук, М. Легкий, Р. Гром'як, Н. Левчик, А. Новиков, М. Москаленко, О. Тетеріна, С. Кіраль, Л. Горболіс, О. Куца, В. Івашків, Т. Дзюба, О. Шубравська]; редкол.: М. Сулима (голова), Л. Скупейко (заступник голови), Н. Бойко (вчений секретар), М. Бондар, С. Гальченко, І. Дзюба, М. Жулинський, Ю. Кузнецов, А. Кравченко, Н. Левчик, Л. Мороз, Р. Мовчан, Є. Нахлік, Ю. Пелешенко, О. Поліщук, Г. Сивокінь, В. Сулима, Н. Шумило; заг. ред. видання В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2020. 532 с.
6. Історія української літератури: у 12 т. / заг. ред. видання М. Сулими. Т. 7. Література 80–90-х рр. XIX ст. Кн. 2. Київ: Наукова думка, 2021. 504 с.
7. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX ст.: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. 237 с. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Kalantaievska_Hanna/Ukrainska_literatura_XIX_stolittia/
8. Кобижча Н. І. Культурницька діяльність Бориса Грінченка: світоглядний аспект: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 204 с.
9. Вічний бурлака нашої літератури. Іван Нечуй-Левицький. Життєпис. Національно-культурний вимір: монографія / І. Коляда, В. Ткаченко, О. Терещенко. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 448 с.
10. Легкий М. З. Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці. Львів, 2021. 608 с.
11. Нахлік Є. К. Виражі Франкового духу: Світогляд. Ідеологія. Література. Київ: Наукова думка, 2019. 638 с.
12. Неборак В. Іван Франко: вершини і низини (інтерпретації вибраних віршів, циклів і поем зі збірки «З вершин і низин»). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 224 с.

13. Новиков А. Український театр і драматургія: від найдавніших часів до початку XX ст.: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 412 с.

14. Сірук В. Історія української літератури 2-ої половини XIX ст.: мистецькі орієнтири, культурно-історичний контекст: навчальний посібник (для бакалаврів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта програми «Українська мова та література. Світова література»; галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, освітньої програми «Українська мова та література. Світова література»). Луцьк: Терен, 2021. 180 с.

15. Тарнавський М. Нечуваний Нечуй. Реалізм в українській літературі / авториз. пер. з англ. Я. Стріхи. Київ: Лаурус; Торонто: Наук. т-во ім. Тараса Шевченка в Канаді, 2016. 288 с.

16. Ткачук М. П. Художній світ творів Івана Франка: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2016. 132 с.

17. Ушкалов Л. В. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків: Майдан, 2012. 184 с.

ЗАВДАННЯ І МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

5 семестр

Вхідний контроль

Орієнтовний перелік питань:

1. Реінтерпретація творчості Тараса Шевченка (Г. Грабович, П. Іванишин, Г. Клочек, Л. Плющ, С. Павличко, В. Смілянська та ін.).
2. Тарас Шевченко в оцінці сучасників: П. Куліша, М. Костомарова, В. Бєлінського та ін.
3. Травестія та бурлеск у поемі І. Котляревського «Енеїда».
4. Естетичні засади творчості Харківської школи романтиків.
5. Історична тематика у творчості М. Костомарова.
6. Особливості комічного в повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Конотопська відьма».
7. Особливості розвитку романтичної поезії 1-ої половини ХІХ ст. (тематика, особливості звернення до історичних проблем, реабілітація фольклорної спадщини тощо).
8. Українська версія сентименталізму (на прикладі повісті Г. Квітки-Основ'яненка).
9. Концепція історії у романі П. Куліша «Чорна рада».
10. Історичні поеми П. Куліша: специфіка розуміння історичного розвитку України.
11. Козацька тема в українській поезії 1-ої половини ХІХ ст.
12. Біблійні мотиви та образи в поемах Т. Шевченка.

ТЕМА 1

Історико-культурні умови розвитку української літератури другої половини ХІХ ст. та літературна дискусія 1870 рр.

1. Українські землі у складі Російської імперії: умови, реформи, цензурні утиски і заборони.
2. Урядова політика щодо українців на західноукраїнських землях: наслідки конституційних перетворень, чинники зростання національної свідомості, організація культурно-просвітницьких товариств.
3. Політичні і громадсько-культурні рухи:
 - 1) діяльність громад (причини розколу, відмінності в розумінні національного питання);
 - 2) хлопоманство;
 - 3) москвофіли;
 - 4) народовці.

4. У пошуках нових ідеалів: дискусія про шляхи розвитку української літератури (ідеї М. Драгоманова, І. Нечуя-Левицького, І. Франка, І. Білика, О. Кониського та ін.).

Практичне завдання:

Підготувати тези статей:

1. Грінченко Б. Листи з України Наддніпрянської. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Hrinchenko/Lysty_z_Ukrainy_naddniprianskoi_P_Vartovoho_B_Hrinchenka/
2. Драгоманов М. Література російська, великоруська, українська і галицька. Історія української літературної критики та літературознавства: хрестоматія. У 3 кн. Кн. 2. Київ, 1998. С. 29–47.
3. Драгоманов М. П. Українська література, проскрибована російським урядом / Львів. нац. ун-т І. Франка; наук. б-ка; пер. з фр. Г. Цвенгрош. Львів, 2001. 94 с.
4. Нечуй-Левицький І. Українство на літературних позовах з Московщиною: Культурологічні трактати / упоряд. М. Чорнопиского. Львів: Каменяр, 1998. 256 с. URL: <https://surl.li/mrvqkh>
5. Нечуй-Левицький І. Сьогочасне літературне прямування. Історія української літературної критики та літературознавства: хрестоматія. У 3 кн. Кн. 2. Київ, 1998. С. 212–222.
6. Франко І. Література, її завдання і найважливіші ціхи. Історія української літературної критики та літературознавства: хрестоматія. У 3 кн. Кн. 2. Київ, 1998. С. 77–85.

Література:

1. Антонович В. Моя сповідь. Вибрані історичні та публіцистичні твори / упоряд. О. Тодійчук, В. Ульяновський. Київ: Либідь, 1995. 816 с.
2. Багатоликий Микола Костомаров / О. В. Ясь; за ред. В. А. Смолія. Київ: Либідь, 2018. 304 с.
3. Василенко-Полонська Н. Історія України: у 2 т. Т. 2. Київ: Либідь, 1995. 608 с.
4. Вендланд А. В. Русофіли Галичини. Українські консерватори між Австрією та Росією, 1848–1915 / пер. Х. Назаркевич. Львів: Літопис, 2015. 688 с.
5. Гайсенюк В. Початок кінця. Москвофіли у Великій війні (1914–1918). Чернівці: Друк Арт, 2017. 304 с.
6. Драгоманов М. Літературно-публіцистичні праці: у 2 т. Київ: Наук. думка, 1970. Т. 1. 531 с.; Т. 2. 592 с.
7. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Femina, 1995. 685 с.
8. Земський Ю. Польська, російська та українська еліти в змаганнях за Правобережну Україну у середині XIX ст. Хмельницький, 2011. С. 210–213.
9. Історія України: нове бачення: у 2 т. Т. 1. / за ред. В. А. Смолія. Київ: Україна, 1995. Т. 1. 350 с.

10. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX ст.: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. С. 75–78, 177–188.
11. Лаврусенко М. Проблема національного буття українців у творчості Івана Нечуя-Левицького. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький, 2023. Вип. 2(205). С. 106–110. DOI: [10.32782/2522-4077-2023-205-15](https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-15).
12. Михайло Драгоманов у полеміці про українську літературо-національну справу 70–90-х рр. Історія української літератури XIX ст. (70–90-ті рр.): У 2 кн.: підручник / за ред. О. Гнідан. Київ: Вища шк., 2002. Кн. 1. С. 52–73.
13. Нечуй-Левицький І. Українство на літературних позовах з Московщиною: Культурологічні трактати / упоряд. М. Чорнопиского. Львів: Каменяр, 1998. 256 с.
14. Субтельний О. Україна. Історія. Київ: Либідь, 1993. 720 с.
15. Франко І. Література, її завдання і найважливіші ціхи. Збір. творів: У 50 т. Київ, 1980. Т. 26. С. 5–27.
16. Шандра В. С. Хлопоманство. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2013. Т. 10: Т–Я. С. 384.

ТЕМА 2

Проза Марка Вовчка

1. «Народні оповідання»: проблематика, система персонажів, сюжетно-композиційні особливості, манера викладу.
2. Російськомовна проза: проблематика, система образів, стильові ознаки.
3. Україномовна повість «Інститутка» і російськомовна «Ігрушечка»: порівняльний аспект.
4. Значення творчої діяльності.

Практичне завдання:

1. Переглянути документальний фільм «Фатальна жінка Марко Вовчок» та висловити свої міркування щодо авторства «Народних оповідань». URL: https://www.youtube.com/watch?v=iy_t7MQy2CU
2. Простежити, на яких рисах характеру письменниці акцентує увагу Віктор Петров-Домонтович у розділі «Марко Вовчок» із романізованої біографії «Романи Куліша».
3. Опрацювати лекції М. Зерова «Марко Вовчок», «Марко Вовчок. Творчість» за виданням: Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. С. 221–226; 226–229. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Zerov/Ukrainske_pysmenstvo_XIX_st_Vid_Kulisha_do_Vynnychenka/
4. Здійснити порівняльну характеристику повістей «Інститутка» та «Ігрушечка» від імені оповідачок.

Література:

1. Агеєва В. Марко Вовчок. Вибороти місце в каноні. *Бунтарки. Нові жінки і модерна нація. Есеї*. Київ: Смолоскип, 2020. С. 27–56.
2. Брандіс Є. Марко Вовчок: ст. і досл. Київ, 1975. 368 с.
3. Вовчок Марко. Вибрані твори. Київ: Дніпро, 2016. 253 с.
4. Грицай М. Марко Вовчок. Творчий шлях. Київ: Вища школа, 1983. 198 с.
5. Засенко О. Марко Вовчок: Життя, творчість, місце в історії літератури. Київ, 1964. 653 с.
6. Зборовська Н. Марко Вовчок як імітація творчості в українській психоісторії. Зборовська Н. Код української літератури: проект психоісторії новітньої української літератури. Київ, 2006. С. 98–116.
7. Крутікова Н. Сторінки творчого життя (Марко Вовчок в житті і праці). Київ: Дніпро, 1965. 390 с.
8. Лобач-Жученко Б. Літопис життя і творчості Марка Вовчка. Київ: Дніпро, 1983. 464 с.
9. Марко Вовчок. Життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях. Київ: Рад. школа, 1981. 143 с.
10. Марко Вовчок. Статті і дослідження. Київ: Наукова думка, 1985. 311 с.
11. Недзвідський А. Марко Вовчок. Семінарії. Київ: Вища школа, 1981. 167 с.
12. Погребна В. Л. Проблеми фемінізму в житті і творчості Марка Вовчка. *Благородний вимір наукового подвижництва*: зб. наук. пр. Київ, 2012. С. 193–201.
13. Ревуцька С. К. Україномовна проза Марка Вовчка: психоаналітична інтерпретація. Кривий Ріг: Вид. дім, 2011. 217 с.
14. Ткачук М. П. Типологія гомодієгетичного оповідача в наративі «Народних оповідань» Марка Вовчка. *Наративні моделі українського письменства*. Тернопіль: Медобори, 2007. С. 74–91.
15. Три долі: Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературі / упоряд. В. Агеєва. Київ: Факт, 2002. 368 с.
16. Франко І. Марія Маркевич (Марко Вовчок). Посмертна згадка. Зібр. творів: У 50 т. Т. 37. Київ, 1982. С. 276–279.
17. Штейнбук Ф. М. «Інститутка» Марка Вовчка в новій літературознавчій методології. Вивчаємо українську мову та літературу. 2015. № 19–21. С. 79–85.

ТЕМА 3

Роман Анатолія Свидницького «Люборацькі»

1. Історія написання та видання роману.
2. Проблематика та сюжетно-композиційні особливості твору.
3. Характеристика образної системи роману:
 - старше покоління Люборацьких;
 - доля молодшого покоління.

4. Новаторство прозаїка.

Практичне завдання:

1. Опрацювати лекцію М. Зерова «Анатоль Свидницький, його постать і твори» за виданням: Зеров М. Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. С. 321–356.
2. Підготувати порівняльну характеристику представників молодого покоління Люборацьких.

Література:

1. Герасименко В. Я. Анатолій Свидницький: Літературний портрет. Київ: Держлітвидав УССР, 1959. 133 с.
2. Данюк Н. Метод психологізації у творчості Анатолія Свидницького. *Слово і час*. 2005. № 6. С. 80–83.
3. Жук Н. Й. Анатолій Свидницький: Нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1987. 148 с.
4. Задорожний В. Автор пісні, що стала народною. *Слово і час*. 2012. № 9. С. 46–51.
5. Зеров М. Анатоль Свидницький, його постать і твори. Твори: у 2 т. Т. 2. Київ: Дніпро, 1990. С. 323–358.
6. Свидницький А. П. Люборацькі: сімейна хроніка; оповідання; нариси та статті. Київ: А.С.К., 2006. 640 с.
7. Сиваченко М. Є. Анатолій Свидницький і зародження соціального роману в українській літературі. Київ: Вид-во АН УРСР, 1962. 416 с.
8. Фігурна Н. Проблема української жінки (на матеріалі роману А. Свидницького «Люборацькі»). *Слово і час*. 1999. № 11. С. 14–16.
9. Франко І. Анатоль Патрикійович Свидницький (Уваги до його «Люборацьких»). Зібрання творів: у 50 т. Київ: Наукова думка, 1976–1986. Т. 27. С. 7–8.
10. Хропко П. Анатоль Свидницький. *Свидницький А. Роман. Оповідання. Нариси*. Київ: Наукова думка, 1985. С. 5–22.
11. Шевчук В. Класик «розумного битопису». *Свидницький А. П. Люборацькі: сімейна хроніка. Оповідання. Нариси та статті*. Київ: А.С.К., 2006. С. 5–46.

ТЕМА 4

Творчість Леоніда Глібова

1. Жанрове розмаїття творчості Л. Глібова.
2. Мотиви, образи ліричних творів.
3. Байки 50–60-х рр. XIX ст.: проблематика, система образів.
4. Байки 80–90-х рр. XIX ст.: проблематика, поетика.

5. Жанрова специфіка акровіршів.
6. Загадки.

Практичне завдання:

1. Підготувати відеоролик із презентацією творчої спадщини Л. Глібова.
2. Порівняти проблематику байок двох періодів творчості.

Література:

1. Бондар М. П. Леонід Глібов. Історія української літератури ХХ ст.: підручник: У 2 кн. Кн 1 / ред. М. Жулинського. Київ, 2006. С. 153–173.
2. Деркач Б. А. Леонід Глібов. Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1982. 256 с.
3. Самойленко Г. В. Леонід Глібов у колі сучасників: монографія. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 128 с.

ТЕМА 5

Українська поезія другої половини ХІХ ст.

1. О. Кониський – автор духовного гімну українців.
2. Ідейно-естетичні домінанти поезії І. Манжури.
3. Традиції і новаторство Я. Щоголева.
4. Жанрове розмаїття ліро-епосу Олени Пчілки.
5. Мотиви лірики П. Грабовського.
6. Співомовки С. Руданського.

Практичне завдання:

1. Переглянути передачу «Унікальна та непересічна Олена Пчілка. “Код ідентичності” з Щукіною, Константинівською, Романовим» та визначити напрями творчої діяльності Олени Пчілки. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fNxkoNmjzPs>

Література:

1. Бернштейн М. Д. Іван Манжура: життя і творчість. Київ: Дніпро, 1977. 188 с.
2. Гаєвська Н. М. Вивчення творчості П. А. Грабовського в школі: посіб. для вчителя. Київ, 1989. 143 с.
3. Герасименко В. Степан Руданський: Життя і творчість. Київ: Наук. думка, 1985. 180 с.
4. Гуляк А. Б. Олена Пчілка: Нарис життя і творчості. Київ: Міжнар. фін. агенція, 1996. 180 с.
5. Задорожна Л. М. Шевченкові ремінісценції в поетичному світобаченні Щоголева. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2014. 384 с.

6. Зеров М. «Непривітаний співець» (Я. Щоголів). Зеров М. Твори: у 2 т. Т. 2. Київ, 1990. С. 294–323.
7. Маланюк Є. Пізній лавр (Я. І. Щоголів). Маланюк Є. Книга спостережень: статті про літературу. Київ: Дніпро, 1997. С. 167–177.
8. Мікула О. Творчість Олени Пчілки і фольклор: монографія. Ужгород: Гражда, 2011. 312 с.
9. Погрібний А. «Чеснота новизни» Я. Щоголева. Класики не зовсім за підручником. Київ: Школяр, 2000. С. 31–52.
10. Погрібний А. Яків Щоголів: нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1986. 166 с.
11. Полюхович О. Українські аристократки та аристократи: салонна романтика і культурне просвітництво у творчості Олени Пчілки. *Бунтарки. Нові жінки і модерна нація. Есеї*. Київ: Смолоскип, 2020. С. 57–80.

ТЕМА 6

Повість Олекси Стороженка «Марко Проклятий»

1. Джерела повісті «Марко Проклятий».
2. Історія написання твору. Жанрові особливості повісті.
3. Авторська інтерпретація сюжету. Своєрідність образу головного героя та засоби його творення.
4. Образ Марка в інтерпретації інших авторів.
5. Ідейний зміст повісті.

Практичне завдання:

1. У формі рольової гри відтворити зустріч Павла Кобзи:
 - а) з Марком Проклятим;
 - б) з колишньою нареченою.
2. Підготуватися до дискусії: чи заслужив прощення Марко Проклятий своїми діями?

Література:

1. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ: Феміна, 1995. С. 402–403.
2. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX ст.: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. С. 75–78, 177–188.
3. Нахлік Є. Українська романтична проза 20–60-х рр. XIX ст. Київ, 1988. С. 137–142.
4. Павлунік С. «Закоханий чорт» Олекси Стороженка та «Закоханий диявол» Жана Казота: спроба компаративного аналізу. *Слово і Час*. 2006. № 9. С. 27–34.
5. Пойда О. Олекса Стороженко: нарис життя і творчості. Вінниця, 2008. 240 с.

6. Просалова В. А. Роман Олекси Стороженка «Марко Проклятий» на тлі готичної традиції. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький, 2023. Вип. 3 (206). С. 121–127.

7. Решетука С. «Марко Проклятий» – роман-експеримент (міфологічний аспект). *Слово і Час*. 2006. № 9. С. 34–39.

8. Стороженко О. Марко Проклятий: вибрані твори. Київ: Знання, 2014. 206 с.

9. Чижевський Д. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму / авт. передм. М. К. Насенко. Тернопіль: Презент, 1994. 478 с.

ТЕМА 7

Проза Бориса Грінченка

1. Конфлікти і характери в малій прозі письменника.

2. Психологізм оповідань про дітей.

3. Повість «Під тихими вербами»:

а) проблематика;

б) жанровий різновид;

в) характеристика персонажної структури; особливості творення соціального типу сільських глитаїв.

Практичне завдання:

1. Відвідайте віртуальну виставку-портрет «Борис Грінченко: радикал, вчитель, укладач словника української мови». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ti05-S7iSIg>

2. Визначте проблематику повісті Б. Грінченка «Під тихими вербами».

3. Підготуйте розповідь про братів Сивашенків: Зінька, Дениса та Романа.

Література:

1. Вірченко Т., Козлов Р. Непокірний. Грані долі Бориса Грінченка: монографія. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 372 с.

2. Грінченко Б. Серед темної ночі; Під тихими вербами: повісті. Київ: Знання, 2014. 326 с.

3. Грінченко Б. Повісті. Під тихими вербами. Серед темної ночі / упоряд., підгот. текстів, ст. Д. Єсипенка. Київ: Критика, 2020. 432 с.

4. Єсипенко Д. О. Повісті Бориса Грінченка «Серед темної ночі» та «Під тихими вербами»: історія текстів і тексти в історії. Київ: Наук. думка, 2015. 164 с.

5. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX ст.: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2016. С. 75–78, 177–188.

6. Кобижча Н. І. Культурницька діяльність Бориса Грінченка: світоглядний аспект: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 204 с.

7. Пастух Б. Борис Грінченко – безкомпромісний лицар національної ідеї. Луганськ: Книжковий світ, 2006. 200 с.
8. Погрібний А. Борис Грінченко в літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Либідь, 1990. 231 с.
9. Погрібний А. Борис Грінченко. Нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1988. 269 с.
10. Срібняк І. Борис Грінченко і журнал «Киевская Старина»: обрії співробітництва. *Spheres of Culture. Journal of Philological, Historical, Social and Media Communication, Political Science and Cultural Studies* / ed. by I. Nabytovych. Lublin, 2014. Vol. VIII. P. 55–61.

ТЕМИ 8–9

Творчість корифеїв українського театру М. Кропивницького та М. Старицького

1. Проблематика драматичного доробку М. Кропивницького.
2. «Дай серцю волю, заведе в неволю»: історія написання, конфлікт, характери, фольклорні елементи у творі.
3. «Доки сонце зійде, роса очі виїсть»: проблематика, система образів, стильові ознаки.
4. Багатогранний доробок М. Старицького:
 - а) провідні мотиви, естетичні домінанти лірики;
 - б) основне коло проблем, риси новаторства драматургії;
 - в) епічна спадщина письменника.
5. Повість «Оборона Буші» і трагедія «Облога Буші»:
 - а) історичний контекст творів;
 - б) порівняльний аналіз фабули творів;
 - в) засоби творення образів у драматичному та епічному творах: спільне і відмінне (на прикладі образів Антося, Мар'яни – Антося, Орисі відповідно);
 - г) специфіка зображення героїзму українського народу у творах.

Практичне завдання:

1. Визначте проблематику драматичних творів М. Кропивницького.
2. Порівняйте систему персонажів повісті «Оборона Буші» і трагедії «Облога Буші» М. Старицького.

Література:

1. Історія української літератури ХІХ ст. (70–90-ті рр.): у 2 кн.: підручник / за ред. О. Гнідан. Київ: Вища школа, 2002. Кн. 1. 575 с.; 2003. Кн. 2. 439 с.
2. Киричок М. П. Марко Кропивницький: нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1985. 156 с.

3. Комишанченко М. Михайло Старицький: Літературний портрет. Київ, 1968. 112 с.
4. Малютіна Н. П. Українська драматургія кінця XIX – початку XX ст.: аспекти родо-жанрової динаміки. Одеса: Астропринт, 2006. 351 с.
5. Малютіна Н. П. Українська драматургія кінця XIX – початку XX ст.: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ: Академвидав, 2010. 256 с.
6. Михайло Старицький: *Постать і творчість: Збірник праць Всеукр. наук. конф.*, м. Черкаси, 12–13 трав. 2004. Черкаси: Брама, 2004. 384 с.
7. Новиков А. О. Художній універсум Марка Кропивницького. Монографія. Харків: Майдан, 2006. 352 с.
8. Новиков А. Український театр і драматургія: від найдавніших часів до початку XX ст.: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 412 с.

ТЕМА 10

Драматургія Івана Карпенка-Карого

1. Проблематика комедій драматурга.
2. Художнє освоєння нових взаємин на селі: «Сто тисяч» і «Хазяїн»:
 - а) причини появи «чумачих» панів та наслідки їх діяльності;
 - б) конфлікти та проблематика комедій;
 - в) національна специфіка інтерпретації образу скупого у творах.
3. Трагедія «Сава Чалий»: фольклорна та історична основа, особливості конфлікту, система персонажів.
4. Новаторство драматурга.

Практичне завдання:

1. Простежте відмінності тлумачення образу Сави Чалого М. Костомаровим та І. Карпенком-Карим.
2. Визначте ознаки новаторства драматурга.

Література:

1. Дем'янівська Л. Іван Карпенко-Карий (І. К. Тобілевич). Життя і творчість. Київ: Либідь, 1995. 144 с.
2. Єфремов С. Карпенко-Карий. *Вибране: статті, наук. розвідки*. Київ, 2002. С. 319–395.
3. Івашків В. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Нарис життя і творчості. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 192 с.
4. Карпенко-Карий І. Твори: в 3 т. Київ: Дніпро, 1985. Т. 3. 373 с.
5. Коломієць Р. Театр Саксаганського і Карпенка-Карого. Київ: Мистецтво, 1986. 98 с.

6. Малютіна Н. П. Українська драматургія кінця XIX – початку XX ст.: аспекти родо-жанрової динаміки. Одеса: Астропринт, 2006. 351 с.
7. Малютіна Н. П. Українська драматургія кінця XIX – початку XX ст.: навч. посіб. для студ ВНЗ. Київ: Академвидав, 2010. 256 с.
8. Малютіна Н. Явище жанрової інтерактивності у драматургії І. Карпенка-Карого. *Слово і час*. 2008. № 1. С. 53–61.
9. Миринюк Н., Ружицька Н. Проблема патріотизму і зрадництва в драмі Івана Карпенка-Карого «Сава Чалий». Філологічний дискурс: зб. наук. праць. 2016. Вип. 3. С. 90–97. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/handle/123456789/178548>
10. Новиков А. Український театр і драматургія: від найдавніших часів до початку XX ст.: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 412 с.
11. Пільгук І. І. Карпенко-Карий (І. К. Тобілевич): Повість про українського драматурга, актора, режисера і театрального діяча. Київ: Молодь, 1976. 295 с.
12. Стеценко Л. І. Карпенко-Карий (І. К. Тобілевич): Життя і творча діяльність. Київ: Держмузвидав, 1957. 307 с.
13. Франко І. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Зібрання творів: у 50 т. Т. 37. Київ, 1982.
14. Цибаньова О. Літопис життя і творчості І. Карпенка-Карого (І. Тобілевича). Київ: Дніпро, 1967. 456 с.
15. Чорній С. Карпенко-Карий і театр. Мюнхен–Нью-Йорк, 1980. 468 с.

ТЕМА 11

Проза Івана Нечуя-Левицького

1. Повість «Дві московки»: проблематика, система образів твору, засоби характеротворення.
2. Повість «Кайдашева сім'я»: проблематика, система образів, гумор і сатира у творі.
3. Новаторство соціально-психологічного роману «Хмари»:
 - а) історія написання й оцінка критикою;
 - б) проблематика;
 - в) система образів;
 - г) символіка назви твору.

Практичне завдання:

1. Здійсніть віртуальну мандрівку в рідне село письменника Стеблів. URL: <https://www.instagram.com/reel/DCUsYPmtZol/>
2. Перегляньте передачу «Іван Нечуй-Левицький як всевидяче око України», визначте нові факти з життя письменника. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uJ8PcDlGUJA>

3. Порівняйте образи Дашковича та Воздвиженського з роману «Хмари».

Література:

1. Білецький О. І. Іван Семенович Левицький (Нечуй). *Зібрання праць: у 5 т.* Київ: Наук. думка, 1965. Т. 2: Українська література XIX – початку XX ст. с. 317–367.
2. Власенко В. О. Художня майстерність І. С. Нечуя-Левицького. Київ: Радянська школа, 1969. 194 с.
3. Єфремов С. Іван Левицький-Нечуй. *Вибране: статті, наук. розвідки.* Київ, 2002. С. 396–494.
4. Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: *матеріали Всеукр. наук. конф.* Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2008. 549 с.
5. Іванченко Р. Т. Іван Нечуй-Левицький: нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1980. 189 с.
6. Калинчук А. Історичні романи І. Нечуя-Левицького: особливості поетики. Київ: Четверта Хвиля, 2012. 164 с.
7. «Вічний бурлака нашої літератури». Іван Нечуй-Левицький. Життєпис. Національно-культурний вимір: монографія / І. Коляда, В. Ткаченко, О. Терещенко. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 448 с.
8. Крутікова Н. Творчість І. С. Нечуя-Левицького: статті та матеріали. Київ, 1961. 248 с.
9. Меженко Ю. О. Іван Семенович Нечуй-Левицький: літературний нарис. Торонто: Мости, 2000. 196 с.
10. Підмогильний В. Іван Левицький-Нечуй. (Спроба психоаналізу творчості). Життя й революція. 1927. С. 295–303. <http://www.utoronto.ca/elul/Nechui/nech-psyx.htm>
11. Походзіло М. У. Іван Нечуй-Левицький. Київ: Дніпро, 1966. 128 с.
12. Приходько І. Ф. Українська ідея в творчості І. Нечуя-Левицького. Львів: Каменяр, 1998. 70 с.
13. Тараненко М. П. І. С. Нечуй-Левицький. Київ: Вища школа, 1984. 184 с.
14. Тарнавський М. Нечуваний Нечуй. Реалізм в українській літературі. Київ: Laugus, 2016. 400 с.
15. Хаврусь С. На екрані – твори Нечуя-Левицького та його Стеблів: літературно-мистецькі розвідки, нариси та замальовки. Черкаси: Кур'єр, 2006. 56 с.
16. Яценко П. Нечуй. Немов. Небач: кінороман. Львів: Піраміда, 2017. 148 с.

ТЕМА 12

Романістика Панаса Мирного

1. Історія написання романів «Хіба ревуть воли, як ясла повні?..» та «Повія».
2. Проблематика та жанрові особливості творів.
3. Система образів у романах.

4. Порівняльна характеристика образів Чіпки та Грицька.
5. Образ Христі з роману «Повія», засоби його творення.
6. Новаторство романіста.

Практичне завдання:

1. Порівняйте життя Христі в селі та в місті.
2. Доведіть, що «Повія» є психологічним романом.
3. Визначте своє ставлення до спроби В. Шкляра модернізувати «Повію» Панаса Мирного: Повія / за ред. В. Шкляра. Львів: ЛА «Піраміда», 2005. 271 с.
4. Запропонуйте свій варіант фіналу роману. Що могло б статися з Христею, якби її доля склалася інакше? Обґрунтуйте свою версію, враховуючи її риси характеру.

Література:

1. Гаєвська Н. М. Панас Мирний – найбільший епік ХІХ ст.: навч. посіб. Київ: Київський університет, 2004. 236 с.
2. Грицай М. Панас Мирний: нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1986. 192 с.
3. Історія української літератури ХІХ ст. (70–90-ті рр.): у 2 кн.: підручник / за ред. О. Гнідан. Київ: Вища шк., 2002. Кн. 1. 575 с.; 2003. Кн. 2. 439 с.
4. Ушкалов Л. Панас Мирний. Харків: Фоліо, 2012. 128 с.

ТЕМА 13

Поезія Івана Франка

1. Збірка «З вершин і низин»: провідні мотиви, композиція, жанрова своєрідність віршів.
2. Ліричні цикли «Веснянки», «Україна»: мотиви, образи, ідеї.
3. Збірка «Зів'яле листя»: джерела, авторські містифікації, композиція.
4. Модерністська орієнтація ліричного героя, народнопоетична символіка віршів («Зелений явір», «Ой ти, дубочку, кучерявий...», «Червона калино, чого в лузі гнешся?» та ін.).
5. Рецепція збірки сучасниками.
6. Поема «Мойсей» як заповіт автора.

Практичне завдання:

1. Підготуватися до дискусії щодо визначення збірки «Зів'яле листя» В. Щуратом, який назвав її «об'явом декадентизму» в українській поезії.
2. Визначте жанрову специфіку веснянок І. Франка.
3. Простежте проблематику поеми «Мойсей».

Література:

1. Басс І. Іван Франко: Життєвий і творчий шлях. Київ: Наук. думка, 1985. 455 с.
2. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). Київ: Критика, 2006. 631 с.
3. Гундорова Т. Невідомий Іван Франко: Грані Ізмарагду. Київ: Либідь, 2006. 360 с.
4. Дей О. І. Іван Франко: Життя і діяльність. Київ: Дніпро, 1981. 355 с.
5. Іваночко Г. Ліричне автологічне слово Івана Франка. *Філологія*. 2000. № 5. С. 210–221.
6. Корнійчук В. Ліричний універсум Івана Франка: горизонти поетики. Монографія. Львів, 2004. 488 с.
7. Корнійчук В. «Мов органи в великому храмі...»: контексти й інтертексти І. Франка (порівняльні студії). Львів: Вид. центр ЛНУ імені І. Франка, 2007. 304 с.
8. Мельник Я. Іван Франко й *biblia arosyryha*. Львів: Видавництво Львівського католицького університету, 2006. 526 с.
9. Неборак В. Іван Франко: вершини і низини (інтерпретації вибраних віршів, циклів і поем зі збірки «З вершин і низин»). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 224 с.
10. Офіцінський Р. Іван Франко в історіографічному трикутнику: інтерпретації, джерела, взаємини: монографія. Ужгород: Гражда, 2011. 246 с.
11. Пастух Р. Велет із Нагуєвич. Дрогобич: Посвіт, 2016. 240 с.
12. Сенік Л. Студії ліричної драми Івана Франка «Зів'яле листя». Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 168 с.
13. Словник мови поетичної збірки Івана Франка «Зів'яле листя» / З. Терлак. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 394 с.
14. Тихолоз Б. Від алегорії до символу: (Філософсько-поетичний тайнопис циклу Івана Франка «*Excelsior!*»). *Визвольний шлях*. 2002. № 11.
15. Тихолоз Б. Ерос versus Танатос (філософський код «Зів'ялого листя»). Львів, 2004. 89 с.
16. Тихолоз Б. С. Психодрама Івана Франка в дзеркалі рефлексійної поезії. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 178 с.
17. Тихолоз Б. Філософська лірика Івана Франка: Діалектика поетичної рефлексії: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 319 с.
18. Тихолоз Б. Франко як текст: досліди і досвіди. Львів: Простір М, 2021. 992 с.
19. Ткачук М. Лірика Івана Франка. Київ: Світ знань, 2006. 296 с.
20. Ткачук М. П. Художній світ творів Івана Франка: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2016. 132 с.
21. Франко. Перезавантаження / упоряд.: Б. Тихолоз, А. Беницький. Дрогобич: Коло, 2013. 276 с.

22. Франко від А до Я / Тексти: Б. Тихолоз, Н. Тихолоз. Графічне опрацювання: Р. Романишин, А. Лесів. Львів: Вид-во Старого Лева, 2016. 72 с.

23. Франко-Ключко А. Для тебе, тату / упоряд., авт. вступ. ст. й комент. М. Шалата). Київ: Ярославів Вал, 2010. 574 с.

24. Франко П. Іван Франко. Львів: Апріорі, 2013. 216 с.

25. Шевельов (Шерех) Ю. Другий «заповіт» української літератури. Вибрані праці: у 2 кн. Кн. II. Літературознавство / упоряд. І. Дзюба. Київ: Вид. дім. Києво-Могилянська академія, 2008. С. 222–245.

ТЕМА 14

Художня проза Івана Франка

1. Автобіографізм оповідань: «У кузні», «Грицева шкільна наука», «Малий Мирон».

2. «Бориславський цикл» творчості:

а) «Борислав сміється»: поетика реалізму і натуралізму. Інтерпретація образу борця із поневоленням;

б) «Бориславські оповідання»: засоби характеротворення, поетика.

3. Повість «Перехресні стежки»:

а) жанрова специфіка;

б) образ «хлопського адвоката»;

в) конфлікт особистих і громадських інтересів у творі;

г) художня функція снів, видінь, марень і психічних відхилень у сюжетотворенні.

Практичне завдання:

1. Поясніть символіку назви повісті «Перехресні стежки», підкріпивши свої міркування прикладами несподіваних перехрещень долі героїв.

2. Підготуйтеся до суду над Євгенієм Рафаловичем, обравши для себе роль прокурора, який звинувачує його в надмірному ідеалізмі, чи адвоката, який захищає його.

3. Порівняйте повість «Перехресні стежки» з телефільмом О. Бійми «Пастка».

Література:

1. Басс І. Іван Франко: Життєвий і творчий шлях. Київ: Наук. думка, 1985. 455 с.

2. Дей О. І. Іван Франко: Життя і діяльність. Київ: Дніпро, 1981. 355 с.

3. Гундорова Т. Інтелігенція і народ в повістях Івана Франка 80-х рр. Київ: Наук. думка, 1985. 143 с.

4. Гундорова Т. І. Франко і / не Каменярь. Київ: Критика, 2006. 352 с.

5. Легкий М. З. Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці. Львів, 2021. 608 с.

6. Пастух Р. Франко здалека і зблизька. Короткий життєпис на тлі епохи. Дрогобич: Посвіт, 2016. 128 с.
7. Ковальчук А. Злочин та очищення (Проблема катарсису в психології Франкових персонажів). *Українська література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2000. № 6. С. 45–51.
8. Круглий стіл «Іван Франко в 10-томній академічній “Історії української літератури”» (матеріали доповідей). *Слово і Час*. 2006. № 4.
9. Ласло-Куцюк М. Текст і інтертекст в художній творчості Івана Франка. Бухарест: Мустанг, 2005. 257 с.
10. Легкий М. За лаштунками психіки автора (Сновидіння у Франкових сюжетах). *Українська література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2000. № 6. С. 68–77.
11. Пастух Р. Велет із Нагуєвич. Дрогобич: Посвіт, 2016. 240 с.
12. Ткачук М. Жанрова структура прози Івана Франка (бориславський цикл та романи з життя інтелігенції): монографія. Тернопіль, 2003. 382 с.
13. Ткачук М. П. Художній світ творів Івана Франка: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2016. 132 с.

ТЕМА 15

«Украдене щастя» Івана Франка

1. Фольклорні джерела твору.
2. Проблематика драми.
3. Система персонажів. Образ Анни.
4. Порівняльна характеристика образів Миколи Задорожного та Михайла Гурмана.
5. Драма в театрі та кіно.

Практичне завдання:

1. Перегляньте телесеріал «Украдене щастя» (2004, режисер – Андрій Дончик) і порівняйте з драмою І. Франка. Поясніть відмінності.
2. Порівняйте образи Миколи Задорожного та Михайла Гурмана.

Література:

1. Білоштан Я. П. Драматургія Івана Франка. Київ: Держ. вид-во худ. літ., 1956. 254 с.
2. Історія української літератури XIX ст. (70–90-ті рр.): у 2 кн.: підручник / за ред. О. Гнідан. Київ: Вища шк., 2002. Кн. 1. 575 с.; 2003. Кн. 2. 439 с.
3. Козлов Р. А. Хронотопіка Франкових драм: теорія, практика, інтерпретація: монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. 352 с.

4. Ласло-Куцюк М. Текст і інтертекст в художній творчості Івана. Бухарест: Мустанг, 2005. 257 с.

5. Новиков А. Український театр і драматургія: від найдавніших часів до початку XX ст.: монографія. Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2015. 412 с.

6. Ткачук М. П. Художній світ творів Івана Франка: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2016. 132 с.

7. Хороб С. «Драма – моя стародавня страсть...» (Драматургія і театр Івана Франка). Івано-Франківськ, 2016. 268 с.

Вірші для вивчення напам'ять

Глібов Л. 1 байка (на вибір).

Руданський С. «Пісня» («Повій, вітре, на Україну...»).

Кониський О. «Молитва за Україну».

Франко І. «Не пора, не пора, не пора...», 1 вірш зі збірки «Зів'яле листя» (на вибір).

Список художніх текстів для прочитання

Глібов Л. Байки / на вибір / Поезії: «Журба», «Не плач, поет!», «Веснянка!», інші твори для дітей.

Руданський С. «Хрест на горі», «Сиротина я безродний», «Ти не моя», «Мене забудь», «Повій, вітре, на Україну», «Над колискою», «Студент», «Псалом 136», «Полюби мене», «Гей, бики!», «Наука». Співомовки: «Добре торгувалось», «Вареники», «Пан і Іван в дорозі», «Сховалась», «Сама учить», «Баба в церкві».

Свидницький А. Роман «Люборацькі». Поезії: «Злий дух», «Великдень у подолян», «Відьми, чарівниці й опирі, чи то ж примхи і примхливі оповідання люду українського».

Федькович Ю. Поезії, поеми: «Дезертир», «Лук'ян Кобилиця», «Новобранчик», «Довбуш». Проза: «Люба-згуба», «Серце не навчити», «Три як рідні брати», «Штефан Славич», «Сафат Зінич».

Стороженко О. Оповідання «Вчи лінивого не молотом, а голодом», «Закоханий чорт», «Чортова корчма», «Голка», повість «Марко Проклятий».

Марко Вовчок «Ледащиця», «Горпина», «Козачка», «Максим Гримач», «Два сини», «Маша», «Игрушечка», «Інститутка».

Олена Пчілка Збірка поезій «Думки-мережанки». Проза: «Чад», «Біла кицька», «Артишоки», «Півтора оселедця», «Сосонка», «Товаришки».

Нечуй-Левицький І. «Дві московки», «Микола Джеря», «Бурлачка», «Кайдашева сім'я», «Афонський пройдисвіт», «Хмари», «Баба Палажка і баба Параска».

Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні», «Лихий попутав», «П'яниця», «Повія», «Лови», «Лимерівна», «Голодна воля», «Морозенко».

Грінченко Б. «Серед темної ночі», «Під тихими вербами», твори для дітей (на вибір 2–3 оповідання).

Старицький М. Поезії (на вибір), «Не судилося», «Талан», «За двома зайцями», «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «Оборона Буші».

Кропивницький М. «Дай серцю волю, заведе в неволю», «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Глитай, або ж Павук», «По ревізії».

Карпенко-Карий І. «Сто тисяч», «Хазяїн», «Мартин Боруля», «Сава Чалий», «Бондарівна».

Манжура І. Поезії.

Щоголев Я. Поезії.

Грабовський П. Поезії

Кониський О. Поезії, оповідання.

Франко І. Поетичні збірки, «Іван Вишенський», «Смерть Каїна», «Похорон», «Мойсей», «Украдене щастя», «Учитель», «Борислав сміється», «Лель і Полель», «Перехресні стежки», «Захар Беркут». «На дні», «Сойчине крило», «Основи суспільності», «Для домашнього вогнища».

Науково-дослідна робота

Передбачає написання науково-дослідницького завдання на одну з тем:

1. Марко Вовчок – українська Жорж Санд.
2. Образ Марка Вовчка в біографічному романі О. Іваненко «Марія».
3. Образ Марка Вовчка в повісті Юрія Тиса «На світанку».
4. Марко Вовчок і звинувачення у плагіаті.
5. Містичні та фантастичні мотиви в оповіданнях О. Стороженка.
6. Ознаки готики в романі О. Стороженка «Марко Проклятий».
7. Образ Нечуя в кіноромані П. Яценка «Нечуй. Немов. Небач».
8. Екранна версія повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» (режисер – В. Городько, 1993).
9. Повість І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» і телесеріал «Спіймати Кайдаша».
10. Роман Панаса Мирного «Повія» та його інтерпретація засобами кіно.
11. Марко Кропивницький як режисер-новатор.
12. Сценічні інтерпретації творів М. Кропивницького в сучасному театрі.
13. Діяльність М. Старицького як режисера та антрепренера.
14. Порівняльна характеристика повісті «Оборона Буші» і трагедії «Облога Буші» М. Старицького.
15. Іван Карпенко-Карий та родина Тобілевичів на театральній сцені.

16. Порівняльна характеристика трагедії «Сава Чалий» І. Карпенка-Карого та однойменного твору М. Костомарова.
17. Сучасні інтерпретації творів І. Карпенка-Карого на сцені.
18. Екранізація комедії І. Карпенка-Карого «Сто тисяч». URL: <https://ukrland.in.ua/archives/1590>
19. Повість-есе Р. Горака «Тричі мені являлася любов»: паралелі з життям І. Франка.
20. Музична франкіана.
21. Образотворча франкіана.
22. Проблема лідерства і зради в поемі І. Франка «Мойсей».
23. Повість «Пережесні стежки» І. Франка в інтерпретації О. Бійми (кінострічка «Пастка»).
24. Роман І. Франка «Для домашнього вогнища» та однойменний фільм режисера Б. Савченка: колізії інтерпретації.
25. Роман І. Франка «Основи суспільності» в інтерпретації О. Бійми (кінострічка «Злочин з багатьма невідомими»).
26. Американсько-українська стрічка «Зринаючий яструб (The Rising Hawk)» 2019 р. як екранізація повісті «Захар Беркут» І. Франка.
27. Порівняльна характеристика драми І. Франка «Украдене щастя» та однойменної стрічки (режисер – А. Дончик).

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Історико-культурні обставини розвитку української літератури 2 половини ХІХ ст., цензурні утиски та заборони.
2. Літературно-теоретична боротьба в українській літературі 2 половини ХІХ ст. Дискусія про шляхи розвитку української літератури (ідеї М. Драгоманова, І. Нечуя-Левицького, І. Франка, Б. Грінченка, О. Кониського та ін.).
3. Політичні і громадсько-культурні рухи в Україні. Діяльність хлопоманів, москвофілів, народовців.
4. «Народні оповідання» Марка Вовчка: проблематика, система персонажів, сюжетно-композиційні особливості.
5. Порівняльна характеристика повістей Марка Вовчка «Інститутка» та «Ігрушечка».
6. Байкарський доробок Л. Глібова. Національна своєрідність байкарської творчості.
7. Мотиви лірики Л. Глібова. Художня своєрідність віршів.
8. Роман «Люборацькі» А. Свидницького: історія написання, проблематика, система образів.
9. Жанрове розмаїття творчої спадщини С. Руданського.

10. Ознаки готики в романі О. Стороженка «Марко Проклятий». Образ Марка Проклятого у творі.
11. Повість «Дві московки» І. Нечуя Левицького: проблематика, система образів.
12. Соціально-психологічний роман І. Нечуя-Левицького «Хмари»: система образів, новаторство прозаїка.
13. Повість І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»: проблематика, система образів.
14. Мала проза Б. Грінченка: конфлікти, характери.
15. Повість Б. Грінченка «Під тихими вербами»: проблематика, система образів, особливості творення соціальних типів.
16. Мотиви лірики П. Грабовського.
17. Роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного та Івана Білика: історія написання, сюжетно-композиційна організація. Образ Чіпки в романі.
18. Нова суспільна проблематика в романі Панаса Мирного «Повія».
19. Поетичний доробок Ю. Федьковича.
20. Багатогранна творча діяльність М. Кропивницького.
21. Драматургія М. Кропивницького: проблематика, система образів, стильові ознаки.
22. Проблематика та конфлікти у драматичних творах І. Карпенка-Карого.
23. Художнє освоєння І. Карпенком-Карим жанру комедії («Сто тисяч», «Хазяїн»). Національна специфіка інтерпретації образу скупого.
24. Трагедія І. Карпенка-Карого «Сава Чалий»: фольклорна та історична основа, особливості конфлікту, система персонажів.
25. Драматургія М. Старицького: основне коло життєвих явищ, проблем, риси новаторства. Новаторство драми «Талан».
26. Художнє відображення подвигу народу в повісті «Оборона Буші» і трагедії «Облога Буші» М. Старицького.
27. Збірка І. Франка «З вершин і низин»: провідні мотиви, композиція, жанрова своєрідність віршів.
28. Збірка І. Франка «Зів'яле листя»: джерела, авторські містифікації, композиція, рецепція сучасниками.
29. Поема «Мойсей» як заповіт автора майбутнім поколінням.
30. Автобіографізм оповідань І. Франка.
31. «Борислав сміється» І. Франка: риси реалізму та натуралізму. Художня інтерпретація образу організатора робітничого страйку.
32. Символіка повісті І. Франка «Перехресні стежки». Образ «хлопського адвоката» Є. Рафаловича.
33. Драма І. Франка «Украдене щастя»: проблематика, система персонажів.
34. І. Франко як теоретик словесного мистецтва.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(межа століть)

Література до навчальної дисципліни

1. Гавдида Н. Літературно-малярський дискурс творчості Богдана Лепкого: монографія. Київ: Смолоскип, 2012. 228 с.
2. Гундорова Т. Леся Українка. Книги Сивілли. Харків: Vivat, 2023. 304 с.
3. Дем'яненко Л. Г. Взаємодія прийомів мистецтв у художній творчості М. Коцюбинського (живопис, музика, архітектура): монографія / наук. ред. С. В. Полтавець. Київ: НБУВ, 2019. 194 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003077>
4. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ: Комора, 2018. 656 с.
5. Історія української літератури: XIX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.: за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2013. Т. 1. 592 с. (Серія «Альма-матер»).
6. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.: за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т. 2. 536 с.
7. Кармазіна М. С. Леся Українка. Життя як виклик / НАН України, Ін-т історії України. Вид. 2-ге, допов. Київ: Парлам. вид-во, 2020. 420 с.
8. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. У 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т. 1. У пошуках іманентного сенсу. 512 с. (серія АМ).
9. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. У 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т. 2. У пошуках іманентного сенсу. 496 с. (серія АМ).
10. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. У 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2014. Т. 3. У сподіваннях і трагічних зламах. 472 с. (серія АМ).
11. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. У 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2015. Т. 4. У сподіваннях і трагічних зламах. 576 с. (серія АМ).
12. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. У 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2017. Т. 5. У сподіваннях і трагічних зламах. 544 с. (серія АМ).
13. Кузнецов Ю. Михайло Коцюбинський і класичний психоаналіз (елементи когнітивної поетики). Київ: Либідь, 2019. 160 с.
14. Куцевол О. Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних і літературно-документальних джерел. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 402 с.
15. Кучерук О. Винниченко з бромом і без. Київ: Віхола, 2025. 304 с.

16. Лариса Петрівна Косач-Квітка (Леся Українка). Біографічні матеріали. Спогади. Іконографія. Книга 2. Київ: Темпора, 2015. 536 с.
17. Меншій А. М. «Напоєні красою слів твоїх...»: школа М. Коцюбинського в українському постімпресіонізмі: монографія. Миколаїв: Іліон, 2016. 580 с.
18. Михида С. Володимир Винниченко: психопортрет у дзеркалах і задзеркаллі: монографія. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Кіровоград: Поліграф – Сервіс, 2015. 176 с. (Серія «Стилєт і стилос трьох степовиків»).
19. Малютіна Н. П. Українська література кінця ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Академвидав, 2010. 256 с.
20. Починок Л. І. Ольга Кобилянська: Знайома постать у новому ракурсі: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2005. 192 с.
21. Романов С. Леся Українка і Олександр Олесь: на порубіжжі часів, світів, ідентичностей: монографія. Луцьк: Вежа-друк, 2017. 500 с.
22. Синявська Л. І. Українська драматургія кінця ХІХ – початку ХХ ст.: комунікативні стратегії: монографія. Одеса: КП ОМД, 2019. 302 с.
23. Скупейко Л. І. Апологія особистості: статті про Лесю Українку. Київ: Фенікс, 2015. 240 с.
24. Скупейко Л. Міфопоетика «Лісової пісні» Лесі Українки. Вид. друге, доп. Київ: Фенікс, 2014. 236 с.

ЗАВДАННЯ І МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

6 семестр

Практичне заняття № 1

Модернізм в українській літературі

1. Теоретична і художня криза народництва. Передумови виникнення, філософське підґрунтя модернізму.
2. Проблема дефініції поняття. Етапи розвитку.
3. Типологічні та національні ознаки модернізму.
4. Модерністські течії в українській літературі межі століть.

Практичне завдання:

1. Порівняти імпресіонізм та експресіонізм.
2. Порівняти романтизм і неоромантизм.
3. Визначити характерні ознаки символізму.

Література:

1. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів: Центр гуманітарних досліджень Львів. держ. ун-ту ім. І. Франка, 1997. 269 с.
2. Моклиця М. Модернізм як структура: Філософія. Психологія. Поетика. Луцьк: Вежа, 2002. 390 с.
3. Наливайко Д. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму». *Слово і час*. 1997. № 11–12. С. 44–49.
4. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 1999. 448 с.
5. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. 392 с.

Практичне заняття № 2

Літературні угруповання

1. «Молода Муза» як ланка зв'язку між європейським і українським літературним процесом.
2. Естетична платформа «молодомузівців». І. Франко про «Молоду Музу».
3. Творчість Б. Лепкого молодомузівського періоду.
4. «Молодомузівські» мотиви в поезії В. Пачовського і П. Карманського.
5. Сецесійні мотиви й образи у творчості «молодомузівців».
6. «Українська хата»: спільне і відмінне з «Молодою Музою».

7. Творчість Г. Чупринки як втілення ідей «Української хати».
8. Значення «Молодої Музи» та «Української хати» в літературному процесі ХХ ст.

Практичні завдання:

1. Законспекуйте статтю І. Франка «Маніфест “Молодої Музи”».
2. Визначте сецесійні мотиви й образи в ліриці «молодомузівців».
3. Порівняйте «Молоду Музу» та «Українську хату».
4. Визначте ознаки символізму в ліриці Г. Чупринки.

Література:

1. Гнатюк М. Поезія «Молодої Музи». Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. Кн. 2. Київ: Либідь, 2006. С. 400–438.
2. Грицько Чупринка. Історія української літератури ХХ ст.: у 2 т. Кн. 1: Перша половина ХХ ст.: підручник / за ред. В. Г. Дончика. Київ: Наук. думка, 1998. С. 203–210.
3. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів: Центр гуманітарних досліджень Львів. держ. ун-ту ім. І. Франка, 1997. 269 с.
4. Євшан М. Боротьба генерацій і українська література. Критика. Літературознавство. Естетика. Київ: Основи, 1998. С. 45–54.
5. Євшан М. Грицько Чупринка. Критика. Літературознавство. Естетика. Київ: Основи, 1998. С. 224–235.
6. Жулинський М. Метеор на обрії української поезії. Чупринка Г. О. Поезії / редкол.: В. В. Біленко та ін., вступ. ст. М. Г. Жулинського. Київ: Радянський письменник, 1991. 495 с.
7. Ільницький М. Краси свічадо. Розсипані перли: Поети «Молодої Музи». Київ: Дніпро, 1991. С. 5–17.
8. Камінчук О. Художній дискурс української поезії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Пед. преса, 2009. 352 с.
9. Карманський П. Українська богема. Львів: Олір, 1996. 144 с.
10. Кудряшова О. Символи смерті у поезії Грицька Чупринки. *Українська мова та література*. 2002. Ч. 47(303). С. 10–11.
11. Кудряшова О. Рима Грицька Чупринки. *Слово і час*. 2007. № 2. С. 41–49.
12. Ляхович З. Художньо-естетичний феномен «Молодої Музи». *Українське літературознавство*. 1994. Вип. 59. С. 124–135.
13. Ляшкевич П. Петро Карманський. Львів, 1998. 110 с.
14. Погребенник В. Поети-«молодомузівці» та фольклор. *Слово і час*. 1990. № 9. С. 56–61.

15. Розсипані перли: Поети «Молодої Музи» / упоряд., автор передм. та приміт. М. М. Ільницький. Київ: Дніпро, 1991. 710 с.
16. Сивіцький М. Богдан Лепкий: Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1993. 254 с.
17. Творчість Богдана Лепкого в контексті європейської культури ХХ ст.: *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 125-річчю від дня народження письменника* / ред. М. П. Ткачук. Тернопіль: ТДПУ, 1998. 388 с.
18. Шевчук В. «Хатяни» й український неоромантизм. «Українська хата». Поезії (1909–1914). Київ, 1990. С. 3–28.
19. Шумило Н. Микола Євшан: проблеми самоорганізації таланту. *Сучасність*. 1996. № 3–4. С. 124–128.
20. Франко І. Маніфест «Молодої Музи». Історія української літературної критики та літературознавства: Хрестоматія. Київ: Либідь, 1998. Кн. 2. С. 139–145.
21. Чупринка Г. О. Поезії / редкол.: В. В. Біленко та ін.; вступ. ст. М. Г. Жулинського. Київ: Рад. письменник, 1991. 495 с.

Практичне заняття № 3

Поетичний процес межі століть

1. Значення М. Вороного у формуванні нового естетичного простору. Урбаністичні мотиви в ліричній творчості. Новаторство поета.
2. Риси символістської образності в ліриці О. Олеся. Рецепція віршів критикою.
3. Мотиви лірики О. Олеся періоду еміграції.
4. Художні константи поезії Б. Лепкого.
5. Традиціоналізм В. Самійленка. Оцінка його поезії І. Франком.
6. Сатирично-гумористична спрямованість творів В. Самійленка.
7. Орієнталізм А. Кримського. Мотиви, образи, художні особливості лірики.

Практичне завдання:

1. Порівняйте стиль Олександра Олеся та Володимира Самійленка.
2. Визначте риси новаторства Миколи Вороного.

Література:

1. Бабишкін О. Агатангел Кримський. Київ, 1967. 113 с.
2. Бабишкін О. Володимир Самійленко. Самійленко В. Твори: у 2 т. Т. 1. Київ, 1958. С. 5–54.
3. Білецький О. Микола Вороний. Зібр. праць: у 5 т. Київ, 1965. Т. 2. С. 603–620.
4. Білик Н. Богдан Лепкий: Життя і діяльність. Тернопіль: Джура, 2001. 172 с.
5. Вервес Г. Поет повертається на батьківщину: (М. Вороний). *Радянське літературознавство*. 1989. № 1. С. 26–38.

6. Гайсан Т. «Україно! Мамо люба!..». Ідея повернення історичної пам'яті та пробудження національної свідомості у поемі Миколи Вороного «Євшан-зілля». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2004. № 4. С. 35–37.
7. Гуляк А., Кейда Ф. Ліричний цикл Миколи Вороного «За брамою раю» (спроба комплексної аналізи). *Визвольний шлях*. 2003. № 1. С. 93–103.
8. Євшан М. Агатангел Кримський. Критика. Літературознавство. Естетика. Київ: Основи, 1998. С. 194–199.
9. Єфремов С. На початку нового століття: О. Олесь. Історія українського письменства. Київ: Феміна, 1995. С. 532–567.
10. Камінчук О. Художній дискурс української поезії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Пед. преса, 2009. 352 с.
11. Кузьменко В. Микола Вороний. Гроно нездоланих співців. Літературні портрети українських письменників ХХ ст., твори яких увійшли до оновлених шкільних програм. Київ: Український письменник, 1997. С. 16–27.
12. Кузьменко В. «Палімпсести» Миколи Вороного: До 125-річчя від дня народження. *Дивослово*. 1996. № 12. С. 13–16.
13. Лесик В. Поетична спадщина Миколи Вороного. *Дивослово*. 1994. № 12. С. 5–9.
14. Мойсеєнко А. К. Олександр Олесь. Гроно нездоланих співців. Літературні портрети українських письменників ХХ ст., твори яких увійшли до оновлених шкільних програм. Київ: Український письменник, 1997. С. 27–34.
15. Неврлий М. Олександр Олесь: Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1994. 173 с.
16. Охріменко О. Микола Вороний і світова література. *Березіль*. 1991. № 11. С. 167–171.
17. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ Агатангела Кримського. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 330 с.
18. Погребенник В. Олександр Олесь. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. Кн. 2. Київ: Либідь, 2006. С. 360–399.
19. Райська Л. Метафоричність поезії Олександра Олеся. *Українська мова і література в школі*. 1999. № 4. С. 60–61.
20. Романов С. Леся Українка і Олександр Олесь: на порубіжжі часів, світів, ідентичностей: монографія. Луцьк: Вежа-друк, 2017. 500 с.
21. Сивіцький М. Богдан Лепкий: Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1993. 254 с.
22. Творчість Богдана Лепкого в контексті європейської культури ХХ ст.: *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 125-річчю від дня народження письменника* / ред. М. П. Ткачук. Тернопіль: ТДПУ, 1998. 388 с.
23. Франко І. О. Олесь. З журбою радість обнялась. Поезії. Зібрання творів: у 50 т. Київ: Наук. думка, 1982. Т. 37. С. 224–227.

24. Франко І. Самійленко: Проба характеристики. Зібрання творів: у 50 т. Київ: Наукова думка, 1982. Т. 37. С. 193–204.

25. Хропко П. Трагедія серця: Драматичний етюд О. Олеса. *Дивослово*. 1998. № 7. С. 48–55.

Практичне заняття № 4

Лірика Лесі Українки

1. Патріотичні мотиви в ліриці Лесі Українки («Сльози-перли», «І все-таки до тебе думка лине ...»). Образна еволюція поетеси, подолання народницьких стереотипів.

2. Утвердження культу волі, саможертвності, оптимізму.

3. Засудження рабської покірності сучасників у віршах «І ти колись боролась, мов Ізраїль, Україно моя», «Slavus-sclavus». Сильові домінанти творів.

4. Концепція поетичного слова: від народницької до модерністської парадигми («Слово, чому ти не твердая криця», «Поет під час облоги», «Де поділися ви, голоснії слова ...», «Зоря поезії»).

5. Інтимна та пейзажна лірика Лесі Українки («Хотіла б я тебе, мов плющ, обняти ...», «Все, все покинуть, до тебе полинуть» та ін.).

6. Сильові ознаки лірики. І. Франко про поетесу.

Практичні завдання:

1. Законспектувати статтю І. Франка «Леся Українка».

2. Прослухати передачу С. Романова «Знай більше. Леся Українка: особистість і доля», визначити нові деталі:

Знай більше. Леся Українка: особистість і доля. *ТРК Аверс. Youtube*. 2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0fzpDIHFDLY>

Література:

1. Агеева В. П. Поетеса зламу століть: Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. Київ: Либідь, 2001. 264 с.

2. Бичко А. Леся Українка: Світоглядно-філософський погляд. Київ, 2000. 186 с.

3. Гундорова Т. Леся Українка. Книги Сивілли. Харків: Vivat, 2023. 304 с.

4. Демська-Будзуляк Л. Драма свободи в модернізмі: Пророчі голоси драматургії Лесі Українки: монографія. Київ: Академвидав, 2009. 184 с.

5. Зборовська Н. Моя Леся Українка. Есей. Тернопіль: Джура, 2002. 228 с.

6. Євшан М. Леся Українка. Критика. Літературознавство. Естетика. Київ: Основи, 1998. С. 153–163.

7. Камінчук О. Художній світогляд та особливості поетики Лесі Українки. *Дивослово*. 2003. № 1. С. 54–58.

8. Камінчук О. Художній дискурс української поезії кінця XIX – початку XX ст. Київ: Пед. преса, 2009. 352 с.
9. Левченко Г. Д. Міф проти історії: Семіосфера лірики Лесі Українки: монографія. Київ: Академвидав, 2013. 332 с.
10. Ломонос Є. О. Вивчення творчості Лесі Українки: посіб. для вчителів. Київ: Радянський письменник, 1987. 208 с.
11. Міщенко Л. І. Леся Українка: посіб. для вчителів. Київ: Радянська школа, 1986. 303 с.
12. Франко І. Леся Українка. Історія української літературної критики та літературознавства: хрестоматія. Київ: Либідь, 1998. Кн. 2. С. 110–113.
13. Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2000. № 2 (журнал присвячений творчості Лесі Українки).

Практичне заняття № 5

Драматичні твори Лесі Українки

1. Теоретичні основи драми нового типу.
2. Драматична поема «Одержима»: джерела, специфіка конфлікту, особливості осмислення біблійних колізій.
3. Джерела драматичної поеми «Кассандра». Проблематика твору. Актуальність драматичної поеми.
4. Авторська інтерпретація міфологічних колізій у драматичній поемі «Кассандра». Опозиція Кассандра / Гелен у творі.
5. Проблема «митець і суспільство» у драматичному доробку Лесі Українки.
6. Художнє осмислення причин загибелі митця («У пущі»).
7. Драматична поема «Оргія»: історія написання, художній синтез міфологічних сюжетів, конфлікт ідей.
8. Леся Українка як теоретик і творець драми нового типу.

Практичні завдання:

1. Законспектувати статтю Лесі Українки «Новейшая общественная драма» (Українка Леся. Збір. творів: у 12 т. Київ, 1977. Т. 8. С. 229–252).
2. Порівняти образи Кассандри та Гелена з драматичної поеми «Кассандра».

Література:

1. Агеєва В. П. Поетеса зламу століть: Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. Київ: Либідь, 2001. 264 с.
2. Дем'янівська Л. Українська драматична поема. Київ, 1984. 280 с.
3. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Вид. 3-тє. Київ: Комора, 2018. 656 с.

4. Кармазіна М. С. Леся Українка. Життя як виклик Вид. 2-ге, допов. Київ: Парлам. вид-во, 2020. 420 с.
5. Кудрявцев М. Драма ідей в українській новітній літературі ХХ ст. Кам'янець-Подільський: Оіум, 1997. 272 с.
6. Кулінська Л. П. У світі ідей та образів: особливості поетики Лесі Українки. Київ: Дніпро, 1971. 225 с.
7. Панченко В. «Я не буду загрожувати переходом в чужу літературу ...» (Загадка генези драматичної поеми Лесі Українки «Оргія»). Дзеркало: Драматична поема Лесі Українки «Оргія» і роман В. Винниченка «Хочу!». Київ: Факт, 2002. С. 5–19.
8. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. 392 с.
9. Поліщук Я. Відлуння античного міфу («Кассандра» Лесі Українки). *Слово і час*. 1999. № 8. С. 18–27.
10. Турган О. Д. Українська література кінця ХІХ – початку ХХ ст. і античність (Шляхи сприйняття і засвоєння). Київ: Вид-во Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1995. 173 с.
11. Турган О. Д. Бенкет як реалія культури в драматургії Лесі Українки. Універсальні категорії в системі літературного твору (модерністська та постмодерністська світоглядно-художні парадигми): монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2008. С. 19–35.

Практичне заняття № 6

«Лісова пісня» Лесі Українки

1. Джерела «Лісової пісні».
2. Функція природи у творі. Модель взаємин людини і природи у драми-феєрії.
3. Проблематика твору.
4. Образ Мавки в народній демонології та творі.
5. Система персонажів драми-феєрії.
6. Жанрові особливості твору.

Література:

1. Агеєва В. П. Поетеса зламу століть: Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. Київ: Либідь, 2001. 264 с.
2. Аврахов Г. Вивчення драми-феєрії «Лісова пісня» в школі. Київ: Радянська школа, 1957. 106 с.
3. Давидюк В. Позатекстова міфологічна символіка «Лісової пісні». Концепції і рецепції. Луцьк: ІПВД «Перлина», 2007. С. 215–224.
4. Дем'янівська Л. Українська драматична поема. Київ, 1984. 280 с.

5. «Їм промовляти душа моя буде». «Лісова пісня» Лесі Українки та її інтерпретації / упоряд. В. П. Агеєва. Київ: Факт, 2002. 224 с.
6. Кулінська Л. П. У світі ідей та образів: Особливості поетики драми Лесі Українки. Київ: Дніпро, 1971. 223 с.
7. Міщенко Л. І. Леся Українка: посіб. для вчителів. Київ: Радянська школа, 1986. 303 с.
8. Пономарьов П. Фольклорні основи «Лісової пісні» Лесі Українки. Матеріали до вивчення історії української літератури: у 5 т. Київ: Радянська школа, 1961. Т. 4. С. 201–218.
9. Скупейко Л. Міфопоетика «Лісової пісні» Лесі Українки. Вид. друге, доп. Київ: Фенікс, 2014. 236 с.
10. Скупейко Л. Пролог як міфообраз світу *ab origine* в «Лісовій пісні» Лесі Українки. *Слово і час*. 2003. № 3. С. 22–31.
11. Турган О. Д. Лісовий космос у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». *Універсальні категорії в системі літературного твору (модерністська та постмодерністська світоглядно-художні парадигми)*: монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2008. С. 173–186.

Практичне заняття № 7

Новелістика М. Коцюбинського

1. Психологізм етюду «Цвіт яблуні».
2. Функція колористичних деталей в акварелі «На камені».
3. Риси імпресіоністичної образності в етюді «Невідомий».
4. Проблематика та поетика новели «Intermezzo».
5. Стиль М. Коцюбинського-новеліста.

Література:

1. Агеєва В. П. Українська імпресіоністична проза. Київ: Інститут літератури НАНУ, 1994. 160 с.
2. Дем'яненко Л. Г. Взаємодія прийомів мистецтв у художній творчості М. Коцюбинського (живопис, музика, архітектура): монографія / наук. ред. С. В. Полтавець. Київ: НБУВ, 2019. 194 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003077> (дата звернення: 05.10.2025).
3. Денисюк І. О. Розвиток української малої прози XIX – початку XX ст. Київ: Вища школа, 1991. 215 с.
4. Калениченко Н. Л. Михайло Коцюбинський: Нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1984. 189 с.
5. Коляда І. А., Кирієнко О. Ю. Михайло Коцюбинський. Київ: Укрвидав-поліграфія, 2012. 120 с.

6. Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі кінця ХІХ – початку ХХ ст.: Проблеми естетики і поетики. Київ: Зодіак-ЕКО, 1995. 304 с.
7. Кузнецов Ю. Імпресіонізм як мрія про гармонію (на прикладі новели М. Коцюбинського «Intermezzo»). *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 1999. № 2.
8. Кузнецов Ю. Михайло Коцюбинський і класичний психоаналіз (елементи когнітивної поетики). Київ: Либідь, 2019. 160 с.
9. Кузнецов Ю., Орлик П. Слідами феї Моргани: Вивчення творчості М. Коцюбинського в школі. Київ: Радянська школа, 1990. 208 с.
10. Кузнецов Ю. Б. Поетика прози Михайла Коцюбинського. Київ: Наукова думка, 1989. 272 с.
11. Куцевол О. Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних і літературно-документальних джерел. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 402 с.
12. Логвин Г. Коцюбинський і імпресіонізм. *Дивослово*. 1996. № 10. С. 17–19.
13. Черненко О. Михайло Коцюбинський – імпресіоніст: Образ людини в творчості письменника. Мюнхен: Сучасність, 1977. 143 с.

Практичне заняття № 8

Порівняльний аналіз повістей

1. Історія створення повістей «Земля» О. Кобилянської та «Fata morgana» М. Коцюбинського.
2. Джерела творів.
3. Братовбивство як соціальна драма за повістю О. Кобилянської «Земля». Біблійні ремінісценції у творі. Символіка повісті.
4. Зображення соціальних катаклізмів у повісті М. Коцюбинського «Fata morgana».
5. Значення творів.

Література:

1. Вознюк В. О. Про Ольгу Кобилянську. Нові матеріали. Роздуми. Знахідки. Київ: Дніпро, 1983. 183 с.
2. Гузар З. П. Вивчення творчості Ольги Кобилянської: посіб. для вчителів. Київ: Радянська школа, 1978. 102 с.
3. Каменська І. Семантика натяків у повісті Ольги Кобилянської «Земля». *Слово і час*. 2002. № 5. С. 69–70.
4. Ковальчук О. Письменницька позиція в повісті О. Кобилянської «Земля». *Дивослово*. 1993. № 2.

5. Лещенко М. П. Ольга Кобилянська: Літературний портрет. Київ: Дніпро, 1973. 173 с.
6. Починок Л. І. Ольга Кобилянська: Знайома постать у новому ракурсі: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2005. 192 с.
7. Томашук Н. О. Ольга Кобилянська. Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1969. 238 с.

Практичне заняття № 9

Стильові пошуки в новелістиці межі століть

1. Жанрові особливості новели.
2. Функція музики у фрагменті О. Кобилянської «Valse melancholique». Гендерні проблеми у творі.
3. Майстерність пейзажів О. Кобилянської («Битва»).
4. Риси експресіоністичної образності в новелах В. Стефаника («Виводили з села», «Сини» та ін.).
5. Риси реалістичної та символістської образності у прозі М. Яцкова. Синкретизм стильових ознак.
6. Художні особливості новел та оповідань Б. Лепкого.
7. Тематика, ідейна спрямованість новел збірки Марка Черемшини «Карби» («Святий Николай у гарті», «Чічка», «Злодія зловили»). Стильові домінанти новел.
8. Проблематика, ідейне спрямування антивоєнних новел Василя Стефаника та Марка Черемшини.

Література:

1. Білик Н. Богдан Лепкий: Життя і діяльність. Тернопіль: Джура, 2001. 172 с.
2. Венгуренко Н. Художній світ Ольги Кобилянської в контексті проблеми синтезу музики та живопису в українській літературі. *Київська старовина*. 2003. № 4. С. 55–59.
3. Вітвицька О. Новела Ольги Кобилянської «Valse Melancholique»: 10 клас. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. №10–11–12. С. 30–33.
4. Вознюк В. О. Про Ольгу Кобилянську. Нові матеріали. Роздуми. Знахідки. Київ: Дніпро, 1983. 183 с.
5. Гнідан О. Василь Стефаник: Життя і творчість. Київ: Рад. шк., 1991. 222 с.
6. Гнідан О. Марко Черемшина: Нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1985. 167 с.
7. Горболіс Л. Гедонізм у новелістиці Марка Черемшини: радість існування на землі як етико-естетичне враження сутності релігійного буття українця. *Урок української*. 2002. № 1. С. 43–46.

8. Гундорова Т. *Femina melancholica*: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ: Критика, 2002. 272 с.
9. Данюк А. Образи нових жінок-інтелектуалок у новелі Ольги Кобилянської «Valse melancholique». *Українська мова і література в школі*. 2021. № 2. С. 27–30.
10. Денисюк І. О. Розвиток української малої прози ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Вища школа, 1991. 215 с.
11. Дятленко Т. «Вони рішилися вмерти ...» (аналіз художнього образу природи за новелою Ольги Кобилянської «Битва»). *Українська мова і література в школі*. 2007. № 2. С. 19–24.
12. Ільницький М. «Поетична концепція з музичним і малярським тлом ...». Яцків М. Муза на чорному коні: Оповідання і новели. Повісті. Спогади і статті / упоряд., автор передм. та приміт. М. Ільницький. Київ: Дніпро, 1989. С. 5–28.
13. Кирилюк С. Кобилянська від А до Я. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 72 с.
14. Лебедівська Л. Одвічний пошук гармонії: Три іпостасі О. Кобилянської в оповіданні «Valse melancholique». *Слово і час*. 2003. № 7. С. 70–75.
15. Лев В. Богдан Лепкий: Життя і творчість. Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1976. 420 с.
16. Мафтин Н. Неоромантична модель гуцульського дивосвіту: Про новелістику Марка Черемшини. *Слово і час*. 1999. № 6. С. 20–24.
17. Науменко Н. Інтелектуальність музичного символу в образній структурі тексту (в новелах І. Франка, О. Кобилянської, М. Яцкова). *Слово і час*. 2002. № 11. С. 58–61.
18. Нежива Л. «Одна сльоза котилася по лиці, як перла по скалі». Стильовий аналіз новели В. Стефаника «Камінний хрест» на тлі порівнянь з однойменним кінофільмом Л. Осики. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2012. № 2. С. 7–10.
19. Погребенник В. Від антимілітаристського до національно-патріотичного пафосу. *Вежа*. 1996. № 3. С. 155–157.
20. Просалова В. А. «Діалог мистецтв» у прозі Михайла Яцкова. «Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht» Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Bd. 2013 Herausgegeben von Olena Novikova, Peter Hilkes, Ulrich Schweier. Verlag Otto Sagner. München–Berlin, 2015. P. 345–352.
21. Просалова В. Літературно-малярські кореляції у новелістиці Михайла Яцкова. *Studia Polsko-Ukrainskie*. 2017. № 4. С. 131–143.
22. Рисак О. Мелодії і барви слова. Проблема синтезу мистецтв в українській літературі кінця ХІХ – початку ХХ ст. Луцьк, 1996. 98 с.
23. Сивіцький М. Богдан Лепкий: Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1993. 254 с.
24. Фашенко В. В. Новела і новелісти. Жанрово-стильові питання. Київ: Радянський письменник, 1968. 264 с.

25. Хоткевич Г. Камінна душа / передм. та навч.-метод. матеріали Л. Слободянюк. Київ: Школа, 2009. 288 с.

26. Черненко О. Експресіонізм у творчості Василя Стефаника. Нью-Йорк: Сучасність, 1989. 290 с.

27. Шумило Н. Василь Стефаник – модерніст. «Покутська трійця» й літературний процес в Україні кінця XIX – початку XX ст. Матеріали наукової конференції. Дрогобич: Вимір, 2001. С. 298–310.

28. Яцків М. Муза на чорному коні: Оповідання і новели. Повісті. Спогади і статті / упоряд., автор передм. та приміт. М. Ільницький. Київ: Дніпро, 1989. 846 с.

Практичне заняття № 10

Ранні оповідання В. Винниченка

1. Тематика ранніх оповідань В. Винниченка. Оцінка їх сучасниками.
2. Зображення соціальних контрастів та спроб боротьби як одна з провідних тем збірки «Краса і сила».
3. Викриття панів-малоросів в оповіданнях.
4. Образи інтелігентів у ранніх оповіданнях. Новаторство письменника.

Література:

1. Гнідан О. Д., Дем'янівська Л. С. Володимир Винниченко. Життя, діяльність, творчість: навч. посіб. для студ.-філол. Київ: Четверта хвиля, 1996. 256 с.

2. Дзеверін І. Про В. Винниченка і його ранню прозу. *Винниченко В. Краса і сила*. Київ: Дніпро, 1989. С. 3–20.

3. Ковальчук О. Ранні оповідання В. Винниченка. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 1. С. 30–36.

4. Костюк Г. Світ Винниченкових образів та ідей. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики: у 4 кн. Київ: Рось, 1994. Кн. 1. С. 384–401.

5. Кучерук О. Винниченко з бромом і без. Київ: Віхола, 2025. 304 с.

6. Лубківська О. Моделі вияву ніцшеанської філософії в українській літературі. *Сучасність*. 1995. № 4. С. 144–147.

7. Михида С. Володимир Винниченко: психопортрет у дзеркалах і задзеркаллі: монографія. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Кіровоград: Поліграф-Сервіс, 2015. 176 с. (Серія «Стилети і стилоси трьох степовиків»).

8. Панченко В. Метаморфози «смутого» часу. Новели В. Винниченка «Суд» і «Солдатики» у шкільному вивченні. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2000. № 1. С. 68–77.

9. Слабошпицький М. Письменник світового масштабу: Штрихи до портрета Володимира Винниченка. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 2. С. 62–68.

Практичне заняття № 11–12

Роман В. Винниченка «Сонячна машина»

1. Історія написання. Тематика і проблематика твору.
2. Поліконфліктність роману.
3. Сюжетні лінії у творі. Боротьба навколо наукового винаходу.
4. Образ-символ сонячної машини.
5. Жанрова своєрідність твору.
6. Функція авантюрно-детективних елементів у романі.
7. Роман «Сонячна машина» в оцінці критиків.

Література:

1. Баран Г. Роман-пантопія В. Винниченка «Сонячна машина»: проблематика, особливості поетики. Дрогобич: Вимір, 2001. 194 с.
2. Гнідан О. Д., Дем'янівська Л. С. Володимир Винниченко. Життя, діяльність, творчість: навч. посіб. для студ.-філол. Київ: Четверта хвиля, 1996. 256 с.
3. Зеров М. «Сонячна машина» як літературний твір. Твори: у 2 т. Київ: Дніпро, 1990. Т. 2. С. 435–456.
4. Костюк Г. Володимир Винниченко та його доба: Дослідження, критика, полеміка. Нью-Йорк, 1980. 380 с.
5. Михида С. Володимир Винниченко: психопортрет у дзеркалах і задзеркаллі: монографія. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Кіровоград: Поліграф-Сервіс, 2015. 176 с. (Серія «Стилети і стилоси трьох степовиків»).
6. Павлишин М. Мистець чи моралізатор? Канон та іконостас. Київ: Час, 1997. С. 316–330.
7. Сиваченко Г. «Сонячна машина» В. Винниченка і роман-утопія XX ст. *Слово і час*. 1994. № 1. С. 42–47.
8. Сиваченко Г. «Сонячна машина» В. Винниченка – роман-антиутопія XX ст. *Слово і час*. 1994. № 1(397). С. 42–47.
9. Сиваченко Г. «Сонячна машина» В. Винниченка в магічному колі експресіонізму. *Слово і час*. 1998. № 1. С. 65–71.
10. Сиваченко Г. Пророк не своєї вітчизни. Експатріантський «метароман» Володимира Винниченка: текст і контекст. Київ: Альтернативи, 2003. 280 с.

Практичне заняття № 13

Драматичні твори В. Винниченка

1. Відображення трагедії українського народу в драмі «Між двох сил».
2. Проблематика і конфлікт у драмі «Закон».
3. Психологізм драми «Чорна Пантера і Білий Ведмідь».
4. Новаторство драматургії В. Винниченка. Оцінка творів сучасниками.

Література:

1. Бойко Ю. Драма «Між двох сил» В. Винниченка як відображення української національної революції. *Слово і час*. 1992. Ч. 7. С. 17–24.
2. Винниченко В. Вибрані п'єси. Київ: Дніпро, 1991. 610 с.
3. Гуменюк В. Сила краси: Проблеми поетики драматургії Володимира Винниченка. Монографія. Симферопіль, 2001. 304 с.
4. Дрозд О. Характер і конфлікт у драматургії В. Винниченка (п'єси «Брехня», «Гріх», «Закон»). *Українське літературознавство*. 1994. Вип. 59. С. 108–116.
5. Кудрявцев М. Національна трагедія 1918 р. в інтерпретації Винниченка-драматурга. *Дивослово*. 1994. Ч. 5–6. С. 3–5.
6. Михида С. Володимир Винниченко: психопортрет у дзеркалах і задзеркаллі: монографія. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Кіровоград: Поліграф-Сервіс, 2015. 176 с. (Серія «Стилет і стилос трьох степовиків»).
7. Михида С. Слідами його експериментів: Змістові домінанти та поетика конфлікту в драматургії Володимира Винниченка. Кіровоград: Центр.-Укр. вид-во, 2002. 192 с.
8. Мороз Л. Загадки Володимира Винниченка. *Слово і час*. 1993. № 5. С. 40–46.
9. Мороз Л. «Сто рівноцінних правд»: Парадокси драматургії В. Винниченка. Київ: ІЛ НАНУ, 1994. 208 с.
10. Просалова В. А., Жиліна Ю. І. Інтерсеміотичне перекодування драми В. Винниченка «Чорна Пантера і Білий Ведмідь»: pro et contra. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Київ: Вид. дім «Гельветика», 2022. Т. 33(72). № 5. Ч. 2. С. 101–105. DOI: [10.32782/2710-4656/2022.5.2/18](https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/18).
11. Сverbілова Т. Персонажі Винниченкових п'єс – кати чи жертви. *Слово і час*. 1993. № 5. С. 32–40.

Самостійна й індивідуальна робота

Самостійно опрацювати такі теми:

Тема № 1. Драматична поема Лесі Українки «Бояриня»

1. Історія написання і видання драматичної поеми.
2. Історична основа твору. Специфіка конфлікту.
3. Проблематика драматичної поеми.
4. Типологія характерів у творі. Порівняльна характеристика Степана та Івана Перебійного.
5. Адекватні й неадекватні прочитання твору.

Література:

1. Драй-Хмара М. Бояриня. *Дзвін*. 1991. № 2. С. 147–155.
2. Жулинський М. Драматична доля драматичної поеми. *Прапор*. 1989. № 9. С. 80–86.
3. Костенко Л. Поет, що ішов сходами гігантів. Українка Леся. Драматичні твори. Київ: Дніпро, 1989. С. 5–58.
4. Кудрявцев М. Драма ідей в українській новітній літературі ХХ ст. Кам'янець-Подільський: Оіум, 1997. 272 с.
5. Могильницька Г. Руїна держави й руїна душі (Драма Лесі Українки «Бояриня»). *Дивослово*. 2007. № 5. С. 17–21.
6. Працьовитий В. Проблема роздвоєння української душі у драматичній поемі Лесі Українки «Бояриня». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Літературознавство: збірник / за ред. М. П. Ткачука*. Тернопіль: ТНПУ, 2012. С. 125–143.
7. Романов С. «Голос однієї російської ув'язненої» (драматична поема Лесі Українки «Бояриня»). URL: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Studies/PrisonersLetter.htm>
8. Слоньовська О. В. «Сутужна, сину мій, вкраїнська справа...». *Українська мова і література*. 1991. № 12. С. 28–32.
9. Шевцова Л. Доба Руїни і руїна людських душ: урок-диспут у 10 класі філологічного профілю за драматичною поемою Лесі Українки «Бояриня». *Дивослово*. 2010. № 2. С. 29–31.

Тема № 2. «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського

1. Фольклорно-етнографічна основа твору.
2. Зображення в повісті гуцульських вірувань.
3. Образ Івана та засоби його творення.
4. Порівняльна характеристика Марічки та Палагни.
5. Природа у творі, романтичний характер повісті.

Завдання:

1. Здійснити типологічне зіставлення повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» та драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».
2. Написати рецензію на переглянутий кінофільм Сергія Параджанова «Тіні забутих предків».

Література:

1. Агеєва В. П. Українська імпресіоністична проза. Київ: Інститут літератури НАНУ, 1994. 160 с.

2. Дем'яненко Л. Г. Взаємодія прийомів мистецтв у художній творчості М. Коцюбинського (живопис, музика, архітектура): монографія / наук. ред. С. В. Полтавець. Київ: НБУВ, 2019. 194 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003077> (дата звернення: 05.10.2025).

3. Жила С. «Тіні забутих предків»: собор муз. *Дивослово*. 2000. № 12. С. 37–42.

4. Жила С. Формувати систему художнього мислення: «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського і С. Параджанова: зіставлення літературного твору та його екранізації. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2003. № 6. С. 168–175.

5. Кузнецов Ю. Михайло Коцюбинський і класичний психоаналіз (елементи когнітивної поетики). Київ: Либідь, 2019. 160 с.

6. Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі кінця XIX – початку XX ст.: Проблеми естетики і поетики. Київ: Зодіак-ЕКО, 1995. 304 с.

7. Кузнецов Ю. Б., Орлик П. І. Слідами феї Моргани: Вивчення творчості М. Коцюбинського в школі. Київ: Радянська школа, 1990. 208 с.

8. Логвиненко Н. Фольклорно-етнографічні джерела повісті «Тіні забутих предків». *Дивослово*. 1997. № 1. С. 57–61.

9. Куцевол О. Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних і літературно-документальних джерел. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 402 с.

10. Піддубна Р. «Тіні забутих предків» Коцюбинського: міфопоетика та ліро-епос. *Слово і час*. 1992. № 11. С. 68–72.

Тема № 3. Історична тематика у прозі межі століть

1. Історична тематика в оповіданнях А. Кащенка.

2. Історія створення роману А. Чайковського «Сагайдачний». Джерела твору.

3. Образ гетьмана в романі.

4. Образи історичних осіб у романі.

5. Пенталогія Б. Лепкого про гетьмана Мазепу. Оцінка сучасниками.

6. Художня інтерпретація образу гетьмана Б. Лепким.

7. Історична і художня правда в романах Б. Лепкого про Мазепу.

Література:

1. Гуляк А., Кейда Ф. Андріан Кащенко. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. Кн. 2. Київ: Либідь, 2006. С. 59–96.

2. Лепкий Б. З-під Полтави до Бендер. Київ: Дніпро, 1992. 266 с.

3. Лепкий Б. Мотря. Київ: Дніпро, 1992. 464 с.

4. Лепкий Б. Не вбивай. Батурин. Київ: Дніпро, 1992. 535 с.
5. Литвиненко Т. Історіософські аспекти пенталогії «Мазепа» (Аналіз твору Б. Лепкого). *Слово і час*. 1997. № 11. С. 31–32.
6. Погребенник В. Про історію України. Історія української літератури. Кінець ХІХ – початок ХХ ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. Кн. 2. Київ: Либідь, 2006. С. 350–355.
7. Творчість Богдана Лепкого в контексті європейської культури ХХ ст.: *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 125-річчю від дня народження письменника* / ред. М. П. Ткачук. Тернопіль: ТДПУ, 1998. 388 с.
8. Яременко В. Андрій Чайковський і його історичний роман «Сагайдачний». Київ: Дніпро, 1990. С. 548–571.

Тема № 4. Повістевий доробок О. Кобилянської

1. Історія написання ранніх повістей. Повісті «Людина» і «Царівна» у феміністичному дискурсі.
2. Порівняльна характеристика образів Олени Ляуфлер і Наталки Веркович.
3. Порівняльна характеристика Стефана Лієвича та Василя Орядина.
4. Композиційні особливості творів. Рецепція повістей критикою.
5. Джерела повісті «В неділю рано зілля копала ...». Проблематика твору.
6. Порівняльна характеристика образів Настки та Тетяни.
7. Стильові особливості твору.

Література:

1. Білоус Н. Феміністична проблематика прози Ольги Кобилянської. *Українська мова і література в школі*. 1999. № 1. С. 36–38.
2. Вознюк В. О. Про Ольгу Кобилянську. Нові матеріали. Роздуми. Знахідки. Київ: Дніпро, 1983. 183 с.
3. Гундорова Т. *Femina melancholica*: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ: Критика, 2002. 272 с.
4. Гузар З. П. Вивчення творчості Ольги Кобилянської: посіб. для вчителів. Київ: Радянська школа, 1978. 103 с.
5. Демченко І. Особливості поетики Ольги Кобилянської: монографія. Київ: Твім інтер, 2001. 208 с.
6. Денисенко М. «Бути собі ціллю!» (феміністична проблематика прози О. Кобилянської). *Слово і час*. 1997. № 5–6. С. 48–52.
7. Лещенко М. П. Ольга Кобилянська: Літературний портрет. Київ: Дніпро, 1973. 173 с.
8. Ковальчук О. Ольга Кобилянська та її повість «Людина». *Дивослово*. 1993. № 2.

9. Матусяк Л. Основні громадсько-культурні засади естетичного ідеалу О. Кобилянської. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2001. № 6. С. 15–18.
10. Павлишин М. Ольга Кобилянська: Прочитання. Харків: Акта, 2008. 357 с.
11. Починок Л. І. Ольга Кобилянська: Знайома постать у новому ракурсі: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2005. 192 с.
12. Томашук Н. О. Ольга Кобилянська. Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1969. 238 с.

Тема № 5. Оповідання В. Винниченка для дітей

1. Принципи циклізації у збірці «Намисто».
2. Зв'язок оповідань із народною творчістю. Функції пісень у творах.
3. Конфлікт і характери в оповіданнях «Віють вітри, віють буйні», «Гей ти, бочечко».
4. Порівняльна характеристика Федька і Толі за оповіданням «Федько-халамидник». Художня деталь у творі.
5. Художні особливості оповідань.

Література:

1. Гнідан О. Д., Дем'янівська Л. С. Володимир Винниченко. Життя, діяльність, творчість: навч. посіб. для студ.-філол. Київ: Четверта хвиля, 1996. 256 с.
2. Заверталюк Н. І. Екзистенційна проблематика оповідань В. Винниченка для дітей і про дітей. «Неподільної краплі питома вага». *Літературознавчі студії. Матеріали до лекцій з курсу «Українська література XX – поч. XXI ст.»*. Дніпропетровськ: Пороги, 2011. С. 8–14.
3. Скобелева-Сологуб Н. Здивування першого знайомства. Система уроків із вивчення дитячих оповідань В. Винниченка. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2000. № 1. С. 29–37.
4. Соколова В. Вчити мислити: Система запитань до оповідання В. Винниченка «За Сибіром сонце сходить». *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2000. № 1. С. 160–162.

Тема № 6. Проблематика творчості Архипа Тесленка і Степана Васильченка

1. Автобіографічний характер творів А. Тесленка («Школяр», «Немає матусі!», «Поганяй до ями»).
2. Трагічне в оповіданнях письменника («За пашпортом», «Хуторяночка» та ін.).
3. Проблема народної моралі в повістях «Страчене життя» А. Тесленка і «Талант» С. Васильченка.
4. Образи дітей та засоби їхнього художнього втілення С. Васильченком.

5. Образ народного вчителя у творчості С. Васильченка. Традиції та новаторство письменника.

Література:

1. Гончар О. Учитель з Ічні. Письменницькі роздуми: Літературно-критичні статті. Київ: Дніпро, 1980. С. 77–84.
2. Дуб Р. Й., Поліщук В. М. Вивчення творчості Степана Васильченка: посіб. для вчителів. Київ: Радянська школа, 1984. 97 с.
3. Єфремов С. На початку нового століття: А. Тесленко. Історія українського письменства. Київ, 1995. С. 532–567.
4. Коваль Л. Нестрачені життя Архипа Тесленка й Олени Панасенко. *Дивослово*. 2002. № 3. С. 8–11.
5. Курашов В. Степан Васильченко. Васильченко С. Твори: у 4 т. Київ, 1959. Т. 1. С. 5–51.
6. Логвин Г. Про деякі особливості стилю «українського Чехова» – С. Васильченка. *Українська мова і література в школі*. 2000. № 1. С. 30–34.
7. Майстер прози поетичної Степан Васильченко: збірник: автобіогр. записки, наук. розвідки, спогади, матеріали до літопису життя і творч. / упоряд. А. Дрофань, Д. Міщенко. Київ: Веселка, 1983. 295 с.
8. Назаров Б. Морфологія оповідань Архипа Тесленка. *Слово і час*. 1999. № 2. С. 43–45.
9. Півторадні В. І. Архип Тесленко: Життя і творчість. Київ: Дніпро, 1982. 171 с.
10. Ходорківський І. Не страчене життя. Тесленко А. Вибрані твори. Київ, 1968. С. 5–17.
11. Фащенко В. В. У глибинах людського життя: Етюди про психологізм літератури. Київ: Дніпро, 1981. 278 с.
12. Шумило Н. М. Проза Степана Васильченка (Питання поетики). Київ: Наукова думка, 1986. 239 с.

Виконати індивідуальне завдання (на вибір):

1. Порівняти повість «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського та однойменну кінострічку Сергія Параджанова.
2. Зіставити кінострічки з однойменними драматичними творами Володимира Винниченка «Гріх», «Чорна Пантера і Білий Ведмідь».
3. Порівняти есе-біографію Романа Горака «Кров на чорній ріллі» з фактами життя Василя Стефаника.
4. Образ Богдана Лепкого в однойменному романі-есею Романа Горака.
5. Історія кохання Лесі Українки до Сергія Мержинського у стрічці Миколи Машенка «Іду до тебе» (1971).

6. Образ Лесі Українки в романі Мирослава Лаюка «Залізна вода» (2021).
7. Зіставити стрічку «Вальс меланхолійний» режисера Бориса Савченка з однойменним твором Ольги Кобилянської.
8. Повість Ольги Кобилянської «Царівна» на телеекрані (режисер телесеріалу – Сергій Туряниця).
9. Напишіть рецензію на виставу «Бояриня», поставлену в театрі імені Марії Заньковецької за драматичною поемою Лесі Українки.
10. Модернізована версія «Боярині» Лесі Українки в постановці «Українського театру» (режисер – Катерина Чепура).
11. Телефільм «Блакитна троянда» Олега Бійми як кіноверсія драми Лесі Українки.
12. «Кассандра» Лесі Українки на сцені театру імені Івана Франка.
13. Сучасні смисли драматичної поеми Лесі Українки «Кассандра».
14. Документальний фільм «Василь Стефаник. Новели-листи-сни»: нові акценти.
15. Фільм «Камінний хрест» Леоніда Осики як шедевр українського кіно.
16. Кінострічка «Подарунок на іменини» Леоніда Осики як відтворення художньої версії Михайла Коцюбинського.
17. Зіставити роман Степана Процюка «Маски опадають повільно. Роман про Володимира Винниченка» (Київ: Видавничий центр «Академія», 2011) з фактами життєвого і творчого шляху автора.
18. Фільм-екранізація «Момент» (режисер – Олександра Тесленко) за однойменним оповіданням Володимира Винниченка.
19. Стрічка «Записки кирпатого Мефістофеля» (1993) Юрія Ляшенка та однойменний роман В. Винниченка.
20. Перегляньте передачу «Володимир Винниченко: помста Чорної Пантери» і здійсніть гендерну експертизу драми «Чорна Пантера і Білий Медвідь». URL: https://www.google.com/search?sca_esv=cf5eaf912be32461&rlz=1C1GCEA_ruUA111UA1111&sxsrf=ANbL-n5SvWq6uvZUSfu4jDV-hafv8GDfGQ:1770011488718&
21. Драма Володимира Винниченка «Закон» на екрані (режисер – Юрій Суярко).
22. Інтерпретація драми Володимира Винниченка «Гріх» засобами кіномистецтва.
23. Зіставити роман Валерії Врублевської «Шарітка з Рунгу» з фактами життєвого і творчого шляху Ольги Кобилянської.
24. Образ Михайла Коцюбинського в однойменній повісті Леоніда Смілянського та романі «Безумці» Барбари Редінг.
25. Марко Роберт Стех про Михайла Коцюбинського у програмі «Очима культури». URL: <https://web.archive.org/web/20200130211802/> <https://www.youtube.com/watch?v=0F6PnNvDmvc>
26. Зіставити роман Степана Процюка «Троянда ритуального болю» з фактами життя Василя Стефаника.

27. Психологізм роману Степана Процюка «Чорне яблуко».
28. Екранізація повісті Ольги Кобилянської «У неділю рано зілля копала».
29. Підготувати реферат «Парадокси долі Ольги Кобилянської».
30. Перегляньте інтерв'ю Олександра Кучерука «Винниченко: зрадник чи патріот?». Обґрунтуйте своє бачення цієї постаті.
31. Кучерук О. Винниченко з бромом і без. Київ: Віхола, 2025. 304 с.

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Історичні умови та основні тенденції розвитку української літератури кінця XIX – початку XX ст.
2. Імпресіонізм та експресіонізм в українській літературі межі століть.
3. Загальна характеристика творчості молодомузівців (В. Пачовський, П. Карманський, Б. Лепкий та ін.). Естетична платформа, полеміка з І. Франком.
4. «Українська хата»: спільне і відмінне з «Молодою Музою». Творчість Г. Чупринки як втілення ідей «Української хати».
5. Суспільні й особисті чинники, що впливали на формування таланту Лесі Українки.
6. Патріотичні мотиви в ліриці Лесі Українки. Стаття І. Франка «Лєся Українка».
7. Розкриття «діалектики почуттів» у віршах Лесі Українки «І ти колись боролась, мов Ізраїль, Україно моя», «Дим».
8. Концепція поетичного слова у творчості Лесі Українки. Інтимна та пейзажна лірика поетеси.
9. Фольклорні джерела поеми Лесі Українки «Віла-посестра». Функція пісень у поемі «Давня казка». Проблематика поеми «Роберт Брюс, король шотландський».
10. Джерела драматичних творів Лесі Українки, їх тематична та жанрова розмаїтість. Осмислення біблійних мотивів у драматичній поемі «Одержима».
11. Історична основа драматичної поеми Лесі Українки «Бояриня». Образи Оксани та Степана у творі.
12. Оригінальність Лесі Українки у тлумаченні легенди про спокусника («Камінний господар»).
13. Драматична поема Лесі Українки «У пущі» як зразок «драми маси».
14. Проблематика драматичної поеми Лесі Українки «Оргія». Конфлікт і характери у драматичній поемі.
15. Порівняльна характеристика Кассандри та Гелена за драматичною поемою Лесі Українки «Кассандра».
16. Фольклорні джерела «Лісової пісні» Лесі Українки. Функція природи у творі. Філософське узагальнення в образі Мавки всього прекрасного в житті людини.
17. Своєрідність художнього осмислення патріотичних мотивів у ліриці М. Вороного й О. Олеся.
18. Оспівування сили людських почуттів у творах М. Вороного («Легенда», «Найдорожчий скарб»).
19. Полеміка І. Франка з М. Вороним. Вірш М. Вороного «Іванові Франкові».
20. Творчість Олександра Олеся до еміграції. Оцінка поезії критикою.
21. Творчість Олександра Олеся періоду еміграції.
22. Художня своєрідність патріотичної лірики В. Самійленка. Гумористично-сатирична творчість.

23. Орієнтальні мотиви в поезії А. Кримського.
24. Ранній період творчості М. Коцюбинського. Пошуки письменником власної манери. Тематичне збагачення української літератури (оповідання «Для загального добра»).
25. Психологізм етюду М. Коцюбинського «Цвіт яблуні». Функція колористичних деталей у акварелі «На камені».
26. Художньо-естетичні пошуки М. Коцюбинського у пригодницькому жанрі («Дорогою ціною»).
27. Новели М. Коцюбинського «Сміх», «Він іде!» у світлі гуманістичних традицій української літератури. Риси імпресіоністичної образності в новелі «Інтермеццо».
28. Джерела повісті М. Коцюбинського «Fata morgana». «Fata morgana» як художня енциклопедія українського села.
29. Образна система новел М. Коцюбинського «Невідомий», «В дорозі», «Сон».
30. Фольклорно-етнографічні джерела повісті «Тіні забутих предків». Зображення гуцульських вірувань у творі. Обрати Івана й Марічки.
31. Сатиричний характер творів М. Коцюбинського («Persona grata», «Подарунок на іменини», «Коні не винні»).
32. Історія створення, порівняльна характеристика ранніх повістей О. Кобилянської «Людина» та «Царівна».
33. Пейзажна новела О. Кобилянської «Битва». Функція музики у фрагменті «Valse melancolique».
34. Романтичний характер повісті О. Кобилянської «У неділю рано зілля копала...». Зв'язок повісті з народною творчістю.
35. Земля як головна дійова особа в повісті О. Кобилянської «Земля». Система персонажів у творі.
36. Тематика та художня специфіка новел збірки В. Стефаника «Синя книжечка». Риси експресіоністичної образності в новелах.
37. Тематична і художня своєрідність новел Марка Черемшини (збірка «Карби»). Антивоєнні повели прозаїка.
38. Історія створення роману А. Чайковського «Сагайдачний». Джерела твору. Образ гетьмана Сагайдачного в романі.
39. Особливості стилю М. Яцківа-новеліста.
40. Аналіз повісті М. Яцківа (за вибором студента).
41. Аналіз одного роману з пенталогії Б. Лепкого про Мазепу.
42. Поезія Б. Лепкого. Тематична і художня своєрідність малої прози письменника.
43. Оповідання В. Винниченка для дітей. Зв'язок із народною творчістю.

44. Тематичне збагачення В. Винниченком української прози початку ХХ ст. Новаторство ранніх оповідань. Оцінка творів сучасниками.
45. Особливості зображення боротьби навколо наукового винаходу в романі В. Винниченка «Сонячна машина». Жанрові особливості твору.
46. Художнє осмислення «вічних проблем» у драмах В. Винниченка.
47. Доля народних талантів у творах Архипа Тесленка і Степана Васильченка: порівняльний аналіз.
48. Ідейно-художня своєрідність циклу Степана Васильченка «Осінні новели».

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (XX ст.)

Література до навчальної дисципліни

1. Агеєва В. Апологія модерну: обрис XX ст.: статті та есеї. Київ: Грані-Т, 2011. 404 с.
2. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX ст. / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с.
3. Архів Розстріляного Відродження: матеріали архівно-слідчих справ українських письменників 1920–1930-х рр. / упоряд., передм., прим. та коментарі Олександра й Леоніда Ушкалових. Київ: Смолоскип, 2010. 456 с.
4. Брюховецький В. Микола Зеров: Літературно-критичний нарис. Київ: Рад. письменник, 1990. 312 с.
5. Грабович Г. До історії української літератури. Київ, 1997. 608 с.
6. Гундорова Т. Проявлення Слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів, 1997. 297 с.
7. Державин В. Література і літературознавство: Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ, 2005. 492 с.
8. Зборовська Н. Код української літератури: Проєкт новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. 424 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0007051
9. Ільницький О. Український футуризм (1914–1930). Львів: Літопис, 2003. 456 с.
10. Історія української літератури XX ст.: навч. посіб. для студ. філол. ф-тів вищ. навч. закл.: у 2 кн. / за ред. В. Г. Дончик. Київ: Либідь, 1994–1998.
11. Історія української літератури XX ст.: навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред. В. І. Кузьменко. Київ: КСУ, 2007. 374 с.
12. Історія української літератури XX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т. 2. 532 с.
13. Київські неокласики. Київ: Факт, 2003. 352 с.
14. Кодак М. Вибране: статті, рецензії, питання / проблеми теоретичні: у 2 т. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015.
15. Корогодський Р. Брама світла: Шістдесятники / упоряд. М. Коцюбинська, Н. Кучер, О. Сінченко. Львів: УКУ, 2009. 656 с.
16. Костюк Г. Вибрані праці: в 5 т. / упоряд. Н. Баштова, передм. В. Панченка. Київ: Смолоскип, 2015. Т. 1: Літературознавство. Критика. 974 с.

17. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933. Київ: Смолоскип, 2002. 984 с.
18. Луцький Ю. Літературна політика в радянській Україні 1917–1934. Київ, 2000.
19. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі: монографія / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ: Стилос, 2008. 544 с.
20. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ, 1999. 448 с.
21. Пуніна О. Кінофікація українського літературного дискурсу (20–30-ті рр. ХХ ст.): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2012. 332 с.
22. Пуніна О. Людина без шкіри. Психотип Василя Стуса: Розвідка-нарис. Брустури: Дискурсус, 2022. 160 с.
23. Соловей Е. Невпізнаний гість: Доля і спадщина Володимира Свідзінського. Київ: Наук. думка, 2006. 224 с.
24. Соловей О. Рання проза Миколи Хвильового в літературній критиці 1920-х рр. (із хрестоматійним додатком і питаннями для самоконтролю): навч.-метод. посіб. Донецьк: Донецький національний університет, 2003. 172 с. URL: https://www.oleg-solovey.com/_files/ugd/27809c_2611c2c2046444d19a0eb732b5273696.pdf
25. Стех М. Р. Есеїстика у пошуках джерел. Київ: «Пенмен», 2016. 744 с.
26. Стус Д. Василь Стус: Життя як творчість. Київ: Факт, 2004. 368 с.
27. Тарнавський М. Між розумом та ірраціональністю: Проза Валер'яна Підмогильного. Київ: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 232 с.
28. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010. 632 с.
29. Українські літературні школи та групи 60–90-х рр. ХХ ст.: Антологія вибраної поезії та есеїстики / упоряд., автор вступ. слова, бібліограф. відомостей та прим. Василь Ґабор. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 620 с.
30. Філатова О. Український роман 20–30-х рр. ХХ ст.: Типологія авторської свідомості: монографія. Миколаїв: Іліон, 2010. 486 с.
31. Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ – початку ХХ ст. (Неоромантизм, символізм, експресіонізм). Івано-Франківськ: Плай, 2002. 414 с.
32. Шерех Ю. Пороги і заборіжжя: Література, мистецтво, ідеології. В 3-х томах. Т. 1. Харків: Фоліо, 1998.
33. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби. Київ: Факт, 2004. 496 с.
34. Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ ст.: Україна і Польща. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 327 с.

35. Шкандрій М. Модерністи, марксисты і нація: Українська літературна дискусія 1920-х рр. Київ: Ніка-Центр, 2006. 384 с.
36. Мельників Р. Літературні 1920-ті: Постаті (Нариси, образки, етюди). Харків: Майдан, 2013. 256 с.
37. Самі про себе: Автобіографії українських митців 1920-х рр. / упоряд. Р. Мовчан. Київ: ТОВ «Видавництво Кліо», 2015. 640 с.
38. Панченко В. Повість про Миколу Зерова. Київ: Дух і Літера, 2018. 624 с.
39. Василенко В. Слід Антея. Українська еміграційна література другої половини ХХ ст.: Ідеї, тексти, постаті. Київ: Дух і Літера, 2024. 656 с.
40. Брюховецький В. Віктор Петров у двобої з Левіафаном: Біографічні розвідки й літературознавчі констатації. Київ: Дух і Літера, 2025. 592 с.

Завдання і матеріали з дисципліни

7 семестр

Практичне заняття № 1

Ранній український модернізм і українська поезія 1903–1923 рр.

1. Суспільно-історична ситуація на межі XIX–XX ст. та українська література.
2. Модернізм як дискурс: структура, основні риси, етапи розвитку.
3. Критика про модернізм: Іван Франко, Леся Українка, Сергій Єфремов, Іван Нечуй-Левицький, Микола Євшан.
4. Українська поезія 1903–1923 рр.: стильові пошуки, представники.

Література:

1. Ільницький М. Від «Молодої Музи» до «Празької школи». Львів, 1995.
2. Рубчак Б. Пробний літ. *Розсипані перли. Поети «Молодої музи»*. Київ, 1991.
3. Гундорова Т. Проявлення Слова: Дискусія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів: Літопис, 1997. 300 с.
4. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Либідь, 1997. 360 с.
5. Гундорова Т., Шумило Н. Тенденції розвитку художнього мислення (початок XX ст.). *Слово і Час*. 1993. Число 1. С. 55–66.
6. Франко І. З останніх десятиліть XIX ст. *Зібр. творів: у 50 т.* Київ, 1984. Т. 41; Принципи і безпринципність. Там само. Т. 34; Старе й нове в сучасній українській літературі. Там само. Т. 35.
7. Єфремов С. В поисках новой красоты. *Літературно-критичні статті*. Київ, 1993. С. 14–48.
8. Нечуй-Левицький І. Українська декадентщина. *Історія української літературної критики та літературознавства: Хрестоматія: у 3 кн. Кн. 2.* Київ, 1998. С. 229–337.
9. Леся Українка. Малорусские писатели на Буковине. Там само. С. 300–312.
10. Грабович Г. Екзорцизм українського модернізму. *Грабович Г. До історії української літератури*. Київ, 1997. С. 571–585.
11. Євшан М. Боротьба генерацій і українська література. Євшан М. Критика. Літературознавство. *Естетика*. Київ, 1998. С. 45–54; Поезія безсилля. Там само. С. 54–58; Плач над упадком літератури. Там само. С. 449–453; Оглядові матеріали. Там само. С. 235–295.
12. Филипович П. Молода українська поезія. *Літературно-критичні статті*. Київ, 1991. С. 231–238; Про Михайля Семенка. Там само. С. 226–231.
13. Білецький О. Двадцять років нової української лірики. *Літературно-критичні статті*. Київ, 1990. С. 17–45.

Практичне заняття № 2

Літературні угруповання 1920-х рр. і літературна дискусія 1925–28 рр.

1. Загальна характеристика літературного процесу 1920-х рр.
2. Літературні угруповання 1920-х рр. Диференціація за ідейно-естетичним і політичним принципами.
3. Зовнішні та внутрішні причини літературної дискусії 1925–28 рр.
4. Основні проблеми дискусії, її активні учасники.
5. Наслідки літературних полемік 1920-х рр.

Література:

1. Зеров М. Виступ на диспуті «Шляхи розвитку сучасної літератури». *Українське письменство*. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. С. 436–440.
2. Зеров М. Кілька слів на відповідь Т. Пилипенкові. Там само. С. 455–456.
3. Зеров М. Наші літературознавці і полемісти. Там само. С. 521–549.
4. Зеров М. Перед судом методолога. Там само. С. 550–559.
5. Зеров М. *Ad fontes. Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 2. С. 568–588.
6. Еллан В. Перед організаційною кризою в українській революційній літературі. *Хвильовий М. Твори: в 5 т.* Нью-Йорк–Балтимор–Торонто. Т. 5. 1986. С. 259–271.
7. Протокол наради письменників м. Харкова від 14 жовтня 1925 р. Там само. С. 641–642.
8. Протокол організаційного засідання групи письменників пролетарської літератури. 20 листопада 1925 р. Там само. С. 642–645.
9. Яковенко Г. Про критиків і критику в літературі. Там само. С. 277–280.
10. Яловий М. Санкт-Петербурзьке холуйство. Там само. С. 272–276.
11. Яловий М. На правдивому шляху. Там само. С. 288–292.
12. Пилипенко С. Як на правдивому шляху спотикаються. Там само. С. 293–299.
13. Пилипенко С. Проблема організації літературних сил. Там само. С. 300–309.
14. Епик Г. Літературні організації і молодь. Там само. С. 324–326.
15. Досвітній О. До розвитку письменницьких сил. Там само. С. 310–323.
16. Сталін Й. Тов. Кагановичу та іншим членам ПБ ЦК КП(б)У. Там само. С. 485–489.
17. Шерех Ю. Літ Ікара (памфлети Миколи Хвильового). *Пороги і Запоріжжя: Три томи*. Т. 2. Харків: Фоліо, 1998. С. 136–184.
18. Михайлин І. Гамартія Миколи Хвильового. Харків, 1995. 40 с.
19. Ковалів Ю. Так, «Камо грядеши»... *Двадцять років: дискусії, полеміки*. Київ, 1991. С. 19–68.
20. Ковалів Ю. Літературна дискусія 1925–28 рр. Київ, 1991.
21. Івашко В. Микола Зеров і літературна дискусія (1925–1928). *Двадцять років: дискусії, полеміки*. Київ, 1991. С. 69–89.

22. Кравченко А. Журнальна критика 20-х років: тенденції методології. Там само. С. 171–211.
23. Бойко Л. І не Європа, і не просвіта ... Там само. С. 261–288.
24. Луцький Ю. Літературна політика в радянській Україні 1917–1934. Київ, 2000.
25. Смолич Ю. Вапліте і я. *Розповідь про неспокій*. Київ: Радянський письменник, 1968. С. 85–98.
26. Лощинська Н. Дискусія 20-х рр. про форму і зміст (за «Червоним шляхом»). *Слово і час*. 1999. № 3. С. 79–81.
27. Дорогий Аркадію: Листування і архіварія літературного середовища України 1922–1945 рр. Львів: Класика, 2001. 280 с.
28. Шкандрій М. Модерністи, марксистки і нація: Українська літературна дискусія 1920-х рр. Київ: Ніка-Центр, 2006. 384 с.

Практичне заняття № 3

Рання творчість Павла Тичини (творчість 1918–1924 рр.)

1. Національний проект модернізму «Сонячні кларнети»: образний синкретизм як основа авторського стилю. Труднощі інтерпретації ранньої творчості.
2. Концептуальний характер книжок 1920-го р.: pro et contra революції.
3. «Замість сонетів і октав» – вершина творчості поета. Гуманістичний патос збірки.
4. Ідейно-естетична еволюція в ранній творчості Павла Тичини.
5. Феномен покарання славою (розвідка В. Стуса «Феномен доби»).

Література:

1. Стус В. Феномен доби (Сходження на голгофу слави): Розвідка. Київ: Товариство «Знання» України, 1993. 96 с.
2. Білецький О. Павло Тичина. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1990. С. 161–185.
3. Білецький О. Двадцять років нової української лірики. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1990. С. 17–44.
4. Зеров М. «Вітер з України» (Третя книжка Тичини). *Твори: В 2 т. Т. 2: Історико-літературні та літературознавчі праці*. Київ: Дніпро, 1990. С. 492–505.
5. Смолич Ю. Тичина. *Розповідь про неспокій триває: Спогади*. Київ: Радянський письменник, 1969. С. 266–280.
6. Новиченко Л. Тичина і його час: незайві доповнення. *Двадцять роки: літературні дискусії, полеміки: Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1991. С. 314–365.

7. Тельнюк С. Молодий я, молодий ... (Поетичний світ Павла Тичини 1906–1925). Київ: Дніпро, 1990. 418 с.
8. Тельнюк С. Неодцвітаюча весно моя ...: Роман-есе про Поета і його Дружину. Київ: Радянський письменник, 1991. 336 с.
9. Грабович Г. Диптих про Тичину. *До історії української літератури: Дослідження, есе, полеміка*. Київ: Основи, 1997. С. 333–385.
10. Павленко М. Тичининська формула українського патріотизму: монографія. Умань, 2002. 180 с.
11. Моренець В. Без Тичини. *Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ ст.: Україна і Польща*: монографія. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. С. 89–129.
12. Лавріненко Ю. Кларнетичний символізм. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: в 4 т.* Київ, 2001. Т. 1. С. 462–467.
13. Тарнавський О. Поет української революції. *Відоме й позавідоме*. Київ: Видавництво «Час», 1999. С. 140–147.
14. Тарнавський О. Т. С. Еліот і Павло Тичина. Там само. С. 148–171.
15. Ніковський А. Vita nova. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: в 4 т.* Київ, 2001. Т. 1. С. 638–682.
16. Тичина П. Сонячні кларнети: Поезії. Київ: Дніпро, 1990. 400 с.
17. Кривенко С. Ранній Павло Тичина у відгуках М. Могилянського. *Слово і Час*. 2009. № 5. С. 100–104.
18. Могилянський М. П. Тычина (Страничка из истории новой украинской поэзии). *Слово і Час*. 2009. № 5. С. 104–109.

Практичне заняття № 4–5

Український літературний авангард 1920-х рр. Футуризм

1. Естетичні та ідеологічні засади літературного авангарду. Контекст і етапи розвитку. Кверофутуризм. Панфутуризм. Нова Генерація.
2. Поетична і культуртрегерська діяльність Михайля Семенка.
3. Поетична і прозова творчість Гео Шкурупія.
4. Едвард Стріха: містифікація чи провокація? Пародійний дискурс.

Література:

1. Вервес Г. Український авангардизм у контексті європейського (серед маніфестів і програм). *Українська література: Матеріали I конгресу Міжнародної асоціації українців*. Київ: АТ «Обереги», 1995. С. 59–72.
2. Білецький О. Двадцять років нової української лірики. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1990. С. 17–45.

3. Филипович П. Про Михайля Семенка. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1991. С. 226–231.
4. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933. Київ: Смолоскип, 2002. 984 с.
5. Ільницький О. Український футуризм (1914–1930). Львів: Літопис, 2003. 456 с.
6. Черниш Г. Український футуризм і довкола нього. *Двадцять років: літературні дискусії, полеміки: Літературно-критичні статті* / упоряд. В. Г. Дончик. Київ: Дніпро, 1991. С. 90–124.
7. Сулима М. Експресіонізм та український футуризм. *Експресіонізм: збірник наукових праць*. Львів: Класика, 2002. С. 143–147.
8. Моренець В. Формізм – футуризм – авангард – модернізм: who is who? Національні шляхи поетичного модерну першої половини ХХ ст.: Україна і Польща. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. С. 131–178.
9. Поліщук В. Коли жити – гордо жити! Збірник матеріалів / упоряд., передм. З. Суходуб. Рівне: Видавництво «Азалія», 1997. 184 с.
10. Черниш Г. Михайль Семенко. *Історія української літератури ХХ ст.: у 2 кн. Кн. 1: 1910–1930-ті рр.*: навч. посіб. / за ред. В. Г. Дончика. 2-ге вид. Київ: Либідь, 1994. С. 287–297.
11. Черниш Г. Гео Шкурупій. Там само. С. 605–610.
12. Шкурупій Гео. Вибрані твори / упоряд. О. Пуніна, О. Соловей. Київ: Смолоскип, 2013. 872 с.
13. Адельгейм Є. Михайль Семенко. *Семенко М. Поезії*. Київ: Рад. письменник, 1985. С. 15–42.
14. Бажан М. Вступне слово. Там само. С. 3–14.
15. Наливайко Д. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму». *Слово і Час*. 1997. № 11–12. С. 44–48.
16. Гаряїв В. Міф про Михайля Семенка. До аналізу диверсії сучасної радянології. *Пропор*. 1987. № 10. С. 166–174; № 11. С. 147–156.
17. Полторацький О. Михайль Семенко та «Нова генерація». *Вітчизна*. 1966. № 11. С. 193–200.
18. Сулима М. Три етапи українського футуризму. *Український футуризм. Вибрані сторінки*. Ніредьгаза, 1996. С. 7–15.
19. Наєнко М. Авантюрна проза Олексі Слісаренка. *Слісаренко О. Чорний ангел: Вірші. Новели. Повісті. Роман*. Київ: Дніпро, 1990. С. 5–20.
20. Шерех Ю. Історія однієї літературної містифікації. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: в 4-х кн. Кн. 4*. Київ: Видавництво «Аконіт», 2001. С. 702–708.
21. Сорока М. Поезюмаларство М. Семенка. *Слово і Час*. 1997. № 11–12. С. 73–77.

22. Сулима М. «Новій Генерації» – 70. *Слово і Час*. 1997. № 11–12. С. 41–43.
23. Ільницький О. Леонід Скрипник: Інтелігент і Футурист. *Сучасність*. 1984. Число 10. С. 7–11.
24. Ільницький О. Шевченко і футуристи. *Сучасність*. 1989. Число 5. С. 83–93.
25. Ільницький О. Відключення від футуризму. *Слово і Час*. 1992. № 3. С. 39–43.
26. Ільницький О. Ідіотизм, що був поезією. *Сучасність*. 1980. Число 12. С. 108–115.
27. Полторацький О. Знайомтеся заново... Стаття-цитата. *А. Чужий. Вітчизна*. 1968. № 12. С. 172–181.

Практичне заняття № 6

Поезія поза офіційним дискурсом.

Поети-попутники (М. Зеров, Є. Плужник, А. Казка, В. Свідзінський)

1. Поети-попутники: творчість в умовах імпліцитної опозиції.
2. Трагічний гуманізм Євгена Плужника (екзистенційне прочитання творчості).
3. Микола Зеров як чільний представник неокласицизму в українській ліриці 1920-х рр.
4. Аркадій Казка й Володимир Свідзінський: творчість як спроба самозбереження.

Література

1. Неврлий М. Українська радянська поезія 20-х рр. Мікропортрети в художніх стилях і напрямках. Київ: Вища школа, 1991.
2. Київські неокласики. Київ: Факт, 2003. 352 с.
3. Білецький О. М. Зеров. Камена. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1990. С. 45–46.
4. Білокінь С. Закоханий у вроду слів: М. Зеров – доля і книги. Київ: Час, 1990. 56 с.
5. Соловей Е. Парадигма буття в поезії неокласиків. *Українська філософська лірика: навч. посіб.* Київ: Юніверс, 1998. С. 183–203.
6. Брюховецький В. Микола Зеров: Літературно-критичний нарис. Київ: Радянський письменник, 1990. 312 с.
7. Крижанівський С. Чи був у неокласиків маніфест? *Вітчизна*. 1988. № 2. С. 163–168.
8. Білик Г. «Камена» Миколи Зерова: спроба наближення до смислів. *Слово і Час*. 1999. № 8. С. 82–85.
9. Білик Г. Юрій Шерех. Погляд на український неокласицизм. *Слово і Час*. 1998. № 12. С. 25–30.

10. Шерех Ю. Легенда про український неокласицизм. *Пороги і запоріжжя. Три томи. Т. 1.* Харків: Фоліо, 1998. С. 92–139.
11. Москалець К. Зеров і публіка. *Критика.* 2004. Число 5. С. 27–29.
12. Родинне вогнище Зерових. Київ: Гелікон, 2004. 432 с.
13. Зеров М. Твори: в 2 т. Київ: Дніпро, 1990.
14. Зеров М. Камена. Київ: Час, 1990. 80 с.
15. Зеров М. Сонети і елегії. Київ: Час, 1990. 80 с.
16. Зеров М. Антологія римської поезії. Київ: Час, 1990. 64 с.
17. Кодак М. Огрім Євгена Плужника-поета: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2009. 192 с.
18. Новиченко Л. По той бік спокою: Поезія Євгена Плужника. *Плужник Є. Вибрані поезії.* Київ: Радянський письменник, 1966.
19. Череватенко Л. Все, чим душа боліла. *Плужник Є. Поезії.* Київ: Радянський письменник, 1988. С. 5–100.
20. Плужник Є. Поезії. Київ: Радянський письменник, 1988. 416 с.
21. Токмань Г. Жар думок Євгена Плужника: Лірика як художньо-філософський феномен. Київ: [б. в.], 1999. 162 с.
22. Токмань Г. Чи знав Євген Плужник, що він екзистенціаліст? *Слово і Час.* 1999. № 4–5. С. 63–65.
23. Жулинський М. Євген Плужник. Із забуття – в безсмертя (Сторінки призабутої спадщини). Київ: Дніпро, 1990. С. 316–330.
24. Державин В. Лірика Євгена Плужника. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: у 4 кн.* Київ, 2001. Кн. 1. С. 356–364.
25. Солодовник Т. Барви Плужникової поезії. *Слово і Час.* 1998. № 12. С. 22–25.
26. Череватенко Л. Фатальний цей трикутник. *Плужник Є. Змова у Києві: Роман, п'єси.* Київ: укр. письменник, 1992.
27. Соловей Е. Невпізнаний гість: Доля і спадщина Володимира Свідзінського. Київ: Наук. думка, 2006. 224 с.
28. Мельників Р. Свідзінський. *Мандрівник і риболов: Природа у творчості Володимира Свідзінського й Максима Рильського / упоряд. І. Андрусак.* Київ: Факт, 2003. С. 277–295.
29. Стус В. Зникне розцвітання. *Мандрівник і риболов: Природа у творчості Володимира Свідзінського й Максима Рильського / упоряд. І. Андрусак.* Київ: Факт, 2003. С. 249–277.
30. Свідзінська М. Спогади про батька. *Мандрівник і риболов: Природа у творчості Володимира Свідзінського й Максима Рильського / упоряд. І. Андрусак.* Київ: Факт, 2003. С. 295–300.

31. Пилинська-Чилінгарова О. Що згадалося про поета. *Мандрівник і риболов: Природа у творчості Володимира Свідзінського й Максима Рильського* / упоряд. І. Андрусак. Київ: Факт, 2003. С. 300–310.
32. Свідзінський В. Твори: у 2 т. / вид. підгот. Е. Соловей. Київ: Критика, 2004.
33. Казка А. Васильки: Поезії. Київ: Рад. письменник, 1989. 264 с.
34. Шугай О. Крапля сонця в морі блакиту. Казка А. Вибрані твори. Київ: Смолоскип, 2010. 664 с.
35. Тельнюк С. Залюблений у нове життя. *Казка А. Васильки: Поезії*. Київ: Радянський письменник, 1989. С. 7–25.
36. Зленко Г. «... Світу білого не випив»: Розповідь про життя і загибель поета Аркадія Казки. *Кур'єр Кривбасу*. 2004. № 179–181 (жовтень–грудень). С. 207–214.
37. Токмань Г. Поетична мариністика Володимира Свідзінського. *Слово і Час*. 2009. № 5. С. 39–47.
38. Вздутьська В. Між горою Фавор і Болотяною Лукрозою. Євангельський текст у поезії Миколи Зерова. *Слово і Час*. 2010. № 11. С. 24–35.

Практичне заняття № 7

Життя і творчість Володимира Сосюри

1. Життя і творчість: провідні мотиви лірики В. Сосюри 1920-х рр.
2. Ліро-епіка В. Сосюри. Поеми «Червона зима», «Каїн», «Розстріляне безсмертя».
3. Образ гетьмана Мазепи за однойменною поемою.
4. Роман «Третя Рота» як джерело реінтерпретації творчості поета.

Література:

1. Сосюра В. Вибрані твори: в 2 т. Київ: Наукова думка, 2000.
2. Сосюра В. Третя Рота: Роман. Київ: Укр. письменник, 1997. 352 с.
3. Моренець В. Володимир Сосюра: Літературний портрет. Київ, 1990. 262 с.
4. Костюченко В. Біль аж до краю дороги...: Есе. Київ: Університетське видавництво «Пульсари», 2004. 276 с.
5. Жулинський М. Володимир Сосюра. *Із забуття – в безсмертя*. Київ, 1989.
6. Гальченко С. Мемуарна проза Володимира Сосюри. Сосюра В. Третя Рота: Роман. Київ, 1997. С. 320–351.
7. Гальченко С. Проблеми видання спадщини В. Сосюри. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору: науковий збірник*. Вип. 1. Донецьк: Кассіопея, 1998. С. 10–19.
8. Моренець В. Володимир Сосюра. *Сосюра В. Вибрані твори: в 2 т.* Київ: Наукова думка, 2000. Т. 1. С. 5–44.

9. Зеров М. Володимир Сосюра – лірик і епік. *Зеров М. Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 1. С. 505–516.

10. Білецький О. Володимир Сосюра. *Літературно-критичні статті.* Київ: Дніпро, 1990. С. 110–121.

11. Білокінь С. Іван Мазепа в об'єктивному й суб'єктивному світлі. *Борщак І., Мартель Р. Іван Мазепа: Життя й пориви великого гетьмана.* Київ: Радянський письменник, 1991. С. 307–315.

12. Матеріали наукової конференції до 100-річчя з дня народження поета. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. збірник. Вип. 1.* Донецьк: Кассіопея, 1998.

Практичне заняття № 8–9

Життя і творчість Миколи Хвильового

1. Художня проза Миколи Хвильового в літературній критиці 1920-х рр.
2. «Вступна новела» і «Арабески» як ключ до розуміння ранньої творчості письменника.
3. Екзистенційний вимір творчості Миколи Хвильового.
4. Творчість Миколи Хвильового в контексті українського літературного модернізму.
5. Сатира Миколи Хвильового («Свиня», «Вальдшнепи», «Іван Іванович» та ін.).
6. Новаторство художньої прози Миколи Хвильового. Особливості стилю.

Література:

1. Безхутрий Ю. Хвильовий: Проблеми інтерпретації. Харків: Фоліо, 2003. 496 с.
2. Плющ Л. Його таємниця, або «Прекрасна ложа» Хвильового. Київ: Факт, 2006. 872 с.
3. Кодак М. Микола Хвильовий як митець-психолог: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2008. 196 с.
4. Сенік Л. Роман опору. Український роман 20-х рр.: проблема національної ідентичності. Львів, 2002. 240 с.
5. Кавун Л. «М'ятежні» романтики вітаїзму: Проза ВАПЛІТЕ: монографія. Черкаси, 2006. 328 с.
6. Соловей О. Рання проза Миколи Хвильового в літературній критиці 1920-х рр. (з хрестоматійним додатком і питаннями для самоконтролю): навч.-метод. посіб. Донецьк: Донецький національний університет, 2003. 172 с.
7. Агеєва В. «Зайві люди» у прозі М. Хвильового. *Слово і Час.* 1990. № 10. С. 3–9.
8. Агеєва В. Автор і герой у структурі новели Миколи Хвильового. *Слово і Час.* 1993. № 12. С. 16–21.

9. Агєєва В. Микола Хвильовий. *Хвильовий М. Новели, оповідання, «Повість про санаторійну зону». «Вальдишнени»: Роман. Поетичні твори. Памфлети.* Київ: Наукова думка, 1995. С. 5–30.
10. Агєєва В. Українська імпресіоністична проза. Київ, 1994. 160 с.
11. Білецький О. В шуканнях нової повістярської форми. *Літературно-критичні статті.* Київ: Дніпро, 1990. С. 8–17.
12. Білецький О. Проза взагалі й наша проза 1925 року. *Літературно-критичні статті.* Київ: Дніпро, 1990. С. 51–90.
13. Бойко Ю. З останніх творів М. Хвильового. *Вибрані праці.* Київ, 1992. С. 268–277.
14. Бойко Ю. Микола Хвильовий. *Вибрані праці.* Київ, 1992. С. 244–268.
15. Вечірко О. Правда про замкнений простір (М. Хвильовий та Б. Пільняк). *Слово і Час.* 1992. № 12. С. 33–36.
16. Гриценко О. Логіка бунту проти логіки. *Вітчизна.* 1991. № 7. С. 152–157.
17. Гундорова Т. Руйнування романтичної метафізики. *Слово і Час.* 1993. № 11. С. 22–29.
18. Дніпровський І. Микола Хвильовий: Портрет м'ятежника. *Сучасність.* 1992. Число 3. С. 125–132.
19. Жулинський М. Микола Хвильовий. Київ: Знання, 1991. 32 с.
20. Жулинський М. Талант, що прагнув до зір. *Хвильовий М. Твори: у 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 1. С. 5–43.
21. Єфремов С. За п'ять літ. *Історія українського письменства.* Київ: Феміна, 1995. С. 608–682.
22. Костюк Г. Микола Хвильовий. *У світі ідей і образів.* Мюнхен: Сучасність, 1983. С. 56–127.
23. Лясковець М. Знесвячування храму [Леонід Мосендз]. *Сучасність.* 1999. Число 7–8. С. 133–143.
24. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Либідь, 1999. С. 167–175.
25. Поветкін Є. Гротеск у «Повісті про Санаторійну зону» Миколи Хвильового. *Українська мова та література.* 1997. Число 5. С. 1–2.
26. Соловей О. Микола Хвильовий та модернізм української прози 20-х рр. ХХ ст. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору.* Вип. 5. Донецьк, 2000. С. 110–121.
27. Соловей О. Між авангардом і гуманізмом: До розуміння поезії Миколи Хвильового. *Хвильовий М. Повне зібрання творів у п'яти томах.* Київ: Смолоскип, 2018. Т. 1. С. 31–55.
28. Хоменко Г. Микола Хвильовий: У пошуках інтелектуального безсмертя. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства.* Харків: Око, 1994. Т. 3. С. 83–99.

29. Цеков Ю. Підтекст художнього твору і світовідчуження письменника. *Самототожність письменника*: колективна монографія. Київ, 1999. С. 55–81.
30. Шевчук В. Сентиментальна історія. Микола Хвильовий. Україна. 1989. Число 12. С. 17–20.
31. Шевчук В. Драма Миколи Хвильового. *Слово і Час*. 1994. № 2. С. 40–43.
32. Шерех Ю. Хвильовий без політики. *Березіль*. 1991. № 9. С. 166–174.
33. Гудзь О. Рецидиви Дмитрія Карамазова (До проблеми «Хвильовий і Шевченко»). *Слово і Час*. 1999. № 3. С. 24–28.
34. Васьків М. «Вальдшнепи» М. Хвильового як фрагмент завершеного роману. Проблеми інтерпретації й інтертекстуального прочитання. *Слово і час*. 2009. № 5. С. 23–38.
35. Бондаренко Ю. Феноменальна та рутинна історія у прозі Миколи Хвильового: зони конфліктів і небезпек. *Слово і Час*. 2009. № 2. С. 74–81.
36. Сverbілова Т. Російська культура як «інший» у спадщині Миколи Хвильового та модель подолання окциденталізму у проєкті Миколи Куліша. *Слово і Час*. 2010. № 1. С. 3–17.
37. Нестелєєв М. Романтична візія суїцидальних мотивів у новелістиці Миколи Хвильового. *Слово і Час*. 2010. № 10. С. 23–33.
38. Цюп'як І. Поетика повістей Миколи Хвильового: монографія. Дніпропетровськ, 2008. 106 с.
39. Полювання на Вальдшнепа: Розсекречений Микола Хвильовий. Науково-документальне видання. Київ: Темпора, 2009. 296 с.

Практичне заняття № 10–11

Життя і творчість Юрія Яновського

1. Тема революції та громадянської війни у ранній прозі Ю. Яновського. Неоромантична концепція героя.
2. Особливості стильової манери Юрія Яновського, «поета, який інколи пише прозу».
3. Новаторські пошуки письменника в романному жанрі: жанрова та стильова поліфонія («Майстер корабля»).
4. Місце експериментальної прози Юрія Яновського в літературному процесі 1920-х рр.

Література:

1. Панченко В. Морський рейс Юрія Третього. Кіровоград: ПВД «Мавік», 2002. 148 с.
2. Зеров М. Юрій Яновський. *Морський рейс Юрія Третього*. Кіровоград: ПВД «Мавік», 2002. С. 128–134.

3. Листування Юрія Яновського з дружиною (1928–1935). *Морський рейс Юрія Третього*. Кіровоград: ПВД «Мавік», 2002. С. 108–124.
4. Савченко З. Активний романтизм – стильова домінанта раннього Ю. Яновського. *Слово і Час*. 1999. № 3. С. 68–71.
5. Приходько І. Своєрідність композиційних прийомів у ранній прозі Ю. Яновського. *Українське літературознавство*. 1989. Вип. 53. С. 52–61.
6. Мовчан Р. «Благословіть почати щирий труд, що відчинив би далину, як двері...» (Неоромантизм ранньої прози Ю. Яновського). *Укр. мова та література*. 1999. № 45. С. 4–7.
7. Бернадська Н. Юрій Яновський. *Укр. мова та література*. 1999. № 45. С. 1–4.
8. Жевченко-Яновська Т. Карби долі: Публікація спогадів дружини про Ю. Яновського. Київ. 1985. № 3. С. 116–125.
9. Харчук Р. Талант і його одержавлення. *Самототожність письменника. До методології сучасного літературознавства* / відп. ред. Г. М. Сивокінь. Київ, 1999. С. 32–55.
10. Хоменко Г. Юрій Яновський: Танатологічна версія ранньої творчості. Харків, 1998. 100 с.
11. Бажан М. Майстер залізної троянди: сторінки спогадів про Ю. Яновського. *Вітчизна*. 1979. № 8. С. 121–155.
12. Мафтин Н. Типологія новелістичного мислення у прозі Юрія Яновського. *Слово і Час*. 2010. № 10. С. 3–10.
13. Пуніна О. Кіноконструкція в романі Юрія Яновського «Майстер корабля». *Слово і Час*. 2010. № 11. С. 41–50.

Практичне заняття № 12

Життя і творчість Миколи Куліша

1. Драма українського селянства за п'єсою Миколи Куліша «97».
2. «Народний Малахій» і проблема «малахіяництва».
3. Трагікомедія Миколи Куліша «Мина Мазайло»: особливості жанру та проблематика.
4. Юрій Шерех про жанрові особливості драматургії М. Куліша.

Література:

1. Шерех Ю. Шоста симфонія Миколи Куліша. *Пороги і Запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології. Три томи*. Т. 1. Харків: Фоліо, 1998. С. 69–80.
2. Шерех Ю. Друге народження «Народнього Малахія». *Пороги і Запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології. Три томи*. Т. 1. Харків: Фоліо, 1998. С. 424–433.
3. Кореневич М. Маска справжня й уявна (Гротесковість драматургії Миколи Куліша). *Слово і Час*. 2000. № 11. С. 32–37.

4. Багрій Р. «Джіммі Хігінс»: українська експресіоністична авангардистська драма. *Слово і Час*. 1994. № 7. С. 67–74.
5. Працьовитий В. Проблема творення українського національного характеру в трагедіях Миколи Куліша. *Літературознавство. Бібліографія. Інформатика: доповіді та повідомлення III Міжнародного конгресу українців*. Харків: Око, 1996. С. 136–140.
6. Кузякіна Н. Траєкторії долі. Київ: Темпора, 2010. 640 с.
7. Танюк Л. Драма Миколи Куліша. *Куліш М. Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 1. С. 3–37.
8. Корнієнко Н. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ: Факт, 1998. 470 с.
9. Красильникова О. Історія українського театру XX ст. Київ: Либідь, 1999. 208 с.
10. Свербилова Т. Драматургія та кінодраматургія: 1920-ті рр. *Історія української літератури XX ст.* Київ: Либідь, 1994. Кн. 1. С. 661–685.
11. Куліш А. Спогади про Миколу Куліша. *Куліш М. Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 2. С. 695–754.
12. Куліш М. Листи. *Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 2. С. 490–695.
13. Лисенко Т. Нове філософське бачення театрального мистецтва: сюрреалістичний «Театр жорстокості» Антонена Арто і «Молодий театр» Леся Курбаса. *Слово і Час*. 2002. № 11. С. 83–86.
14. Кореневич М. Маска справжня й уявна (Гротесковість драматургії Миколи Куліша). *Слово і Час*. 2000. № 11. С. 32–37.
15. Панченко В. Арки і шибениці (Драматургія Миколи Куліша). Кіровоград, 1997. 40 с.
16. Семенчук І. Микола Куліш. *Гроно нездоланих співців*. Київ: укр. письменник, 1997. С. 101–112.
17. Старинкевич Є. Драматургічна творчість Миколи Куліша. *Куліш М. П'єси*. Київ, 1960.
18. Яременко В. Червоний заспів української драматургії. *Куліш М. Твори*. Київ, 1968. С. 3–29.
19. Гречанюк С. Сучасник поколінь прийдешніх. *На тлі XX ст.* Київ, 1990. С. 139–186.
20. Семенюк Г. Ідеали національного відродження в драматургії Миколи Куліша. *Вісник Київського університету. Історико-філологічні науки*. Київ: Либідь, 1992. Вип. 6. С. 68–73.

Творча робота

Проект «Подкаст. Українська література 20-х: літературний побут і творчість» – вид індивідуальної роботи, що передбачає підготовку і запис подкасту, присвяченого постаті українського письменника 20-х рр. XX ст., його творчості й літературно-побутовому контексту, публікацію цього подкасту на відповідних платформах та аналіз реакції на прослухане певною аудиторією. Обов'язкова умова – оприлюднення / захист роботи перед однокурсниками. Матеріал подається творчо, логічно, повно, послідовно, лаконічно; із дотриманням правильності та нормативності мовлення; робота є креативною.

Практичне заняття № 13

Художня проза Аркадія Любченка

1. Повість «Образ»: пошуки ренесансної людини.
2. Повість «Вертеп»: композиція, зміст, стиль.
3. «Його таємниця» – незайві доповнення до розуміння доби.

Література:

1. Шерех Ю. Колір нестримних палахтінь («Вертеп» Аркадія Любченка). *Пороги і Запоріжжя: 3 т.* Харків: Фоліо, 1998. Т. 1. С. 443–477.
2. Боярчук О. «Вертеп» А. Любченка – «театр» рухомої рівноваги та життєствердження. *Слово і Час*. 2002. № 11. С. 32–40.
3. Агеєва В. Шлях буремний і скорбний: творчість Аркадія Любченка. *Березіль*. 1991. № 9. С. 39–46.
4. Агеєва В. Любченко Аркадій Панасович. *Українська літературна енциклопедія*. Київ, 1995. Т. 3. С. 244.
5. Дорогий Аркадію. Листування і архіварія літературного середовища України 1922–1945 рр. Львів: Класика, 2001. 280 с.
6. Демська-Будзуляк Л. Архів знищеного часу. *Дорогий Аркадію. Листування і архіварія літературного середовища України 1922–1945 рр.* Львів: Класика, 2001. С. 10–14.
7. Кознарський Т. Епістолярна мозаїка доби. *Дорогий Аркадію. Листування і архіварія літературного середовища України 1922–1945 рр.* Львів: Класика, 2001. С. 14–33.
8. Гаморак Ю. Аркадій Любченко. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: у 4 кн.* Київ: Рось, 1995. Кн. 4.
9. Тарнавський О. Літературний Львів 1939–1944: Спомини. Львів: Просвіта, 1995. 136 с.
10. Костюк Г. Поет юності і сили (Аркадій Любченко). *Любченко А. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 1999. С. 443–459.
11. Пізнюк Л. Той самий Любченко. *Любченко А. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 1999. С. 7–29.
12. Бондар-Терещенко І. Аркадій Любченко і ВОВ (до нереалізованого ювілею). *Кур'єр Кривбасу*. 2000. Січень. С. 104–114.
13. Соловей О. Via dolorosa (Коротенький нарис до 100-ліття з дня народження Аркадія Любченка). *Кальміус*. 1999. Число 1. С. 44–46.

Ландшафти прозових експериментів Майка Йогансена

1. «Людина з химерним ім'ям»: Майк Йогансен в історії української літератури першої половини ХХ ст. (життя як творчість, творчість як гра).
2. Метаекспериментальний наратив роману «Подорож ученого доктора Леонардо...».
3. Трактат Майка Йогансена «Як будується оповідання» в контексті експериментальних пошуків української художньої прози кінця 1920-х рр.

Література:

1. Гундорова Т. Проявлення Слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів, 1997. 300 с.
2. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Либідь, 1999. 448 с.
3. Грабович Г. Екзорцизм українського модернізму. *До історії української літератури*. Київ, 1997. С. 571–585.
4. Мельників Р. Майк Йогансен: ландшафти трансформацій: монографія. Київ: Смолоскип, 2000. 156 с.
5. Мельників Р. Людина з химерним ім'ям. *Йогансен М. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 2001. С. 5–28.
6. Йогансен М. Як будується оповідання: Аналіза прозових зразків. Там само. С. 361–475.
7. Крижанівський С. Романтик революційного слова. Там само. С. 477–499.
8. Ільницький О. Український футуризм (1914–1930). Львів: Літопис, 2003. 456 с.
9. Смолич Ю. Йогансен. *Розповідь про неспокій*. Київ: Рад. письменник, 1968. С. 109–154.
10. Ковалів Ю. Енергія експерименту [Післямова до публікації роману «Подорож ученого доктора Леонардо...»]. *Березіль*. 1996. № 1–2. С. 116–117.
11. Денисенко В. Типи комічного у «Подорожі доктора Леонардо...» Майка Йогансена. *Слово і Час*. 2000. № 11. С. 65–69.
12. Вервес Г. Український авангардизм у контексті європейського (серед маніфестів і програм). *Українська література: Матеріали I конгресу Міжнародної асоціації українців*. Київ: АТ «Обереги», 1995. С. 59–72.
13. Шкандрій М. Український прозовий авангард. *Слово і Час*. 1993. № 8. С. 51–58.

Життя і творчість Валер'яна Підмогильного

1. Новелістика В. Підмогильного: тематика, проблематика, стиль.
2. Роман «Місто»: композиція, проблематика, система образів.
3. Екзистенційні мотиви в творчості В. Підмогильного.
4. На шляху до інтелектуального роману: філософічність, іронія, скептицизм (роман «Невеличка драма»).
5. Традиції та новаторство художньої прози В. Підмогильного.

Література:

1. Мельник В. Суворий аналітик доби: Валер'ян Підмогильний в ідейно-естетичному контексті української прози першої половини ХХ ст.: монографія. Київ, 1994. 320 с.
2. Тарнавський М. Між розумом та ірраціональністю. Проза Валер'яна Підмогильного: монографія. Київ: Університетське видавництво «Пульсари», 2004. 232 с.
3. Мельник В. «Найбільш інтелектуально заглиблений...». *Літературна панорама*. 1990. Київ, 1990. Вип. 5. С. 157–170.
4. Тарнавський М. «Невтомний гонець в майбутнє»: Екзистенціальне прочитання «Міста» В. Підмогильного. *Слово і Час*. 1991. № 5. С. 56–63.
5. Коломієць Л. «Місто» В. Підмогильного: проблематика та структурна організація. *Слово і Час*. 1991. № 5. С. 64–70.
6. Шевчук В. У світі прози Валер'яна Підмогильного. *Підмогильний В. Місто*. Київ, 1989. С. 3–13.
7. Павличко С. «Захований» модернізм 20-х: між авангардом і неокласицизмом. *Дискурс модернізму в українській літературі*. Київ: Либідь, 1999. С. 167–235.
8. Смолич Ю. Підмогильний. *Нащадок степу: Спогади про Валер'яна Підмогильного*. Дніпропетровськ, 2001. С. 31–50.
9. Мороз-Стрілець Т. Університет на дому. *Нащадок степу: Спогади про Валер'яна Підмогильного*. Дніпропетровськ, 2001. С. 50–54.
10. Коваленко-Плужник Г. Спогади. *Нащадок степу: Спогади про Валер'яна Підмогильного*. Дніпропетровськ, 2001. С. 142–171.
11. Шерех Ю. Людина і люди («Місто» Валер'яна Підмогильного). *Українська мова та література*. 2000. № 37. С. 6–8.
12. Шерех Ю. Білок і його забурення. *Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій*. Київ: Факт, 2003. С. 331–341.
13. Галета О. Проза життя. *Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій*. Київ: Факт, 2003. С. 7–20.

14. Монахова Н. «Невеличка драма» Валер'яна Підмогильного: парадокси тілесності. *Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій*. Київ: Факт, 2003. С. 383–390.

15. Підмогильний В. Листи з Соловків. *Досвід кохання і критика чистого розуму: Валер'ян Підмогильний: тексти та конфлікт інтерпретацій*. Київ: Факт, 2003. С. 407–427.

16. Луцій С. Український «Любий друг»? (В. Підмогильний – «Місто»). *Слово і Час*. 1998. № 7. С. 54–57.

17. Луцій С. Великі проблеми «Невеличкої драми» В. Підмогильного. *Слово і Час*. 2000. № 2. С. 37–40.

18. Пізнюк Л. Проблеми відчуження та абсурду в «Місті» В. Підмогильного. *Слово і Час*. 2000. № 5. С. 62–66.

19. Колп В. Мала проза Валер'яна Підмогильного (риси екзистенціалізму). *Слово і Час*. 1999. № 2. С. 47–51.

Практичне заняття № 17

Феномен літературного щоденника:

Олександр Довженко і Аркадій Любченко

1. Особливості української мемуаристики періоду тоталітаризму.
2. Щоденник Олександра Довженка: людина та нація в умовах тоталітаризму.
3. Щоденник Аркадія Любченка: історія «людини, що біжить над прірвою».
4. Значення мемуаристики А. Любченка та О. Довженка для вивчення творчості письменників.

Література:

1. Мережинська Г. Щоденники 20-х рр. як літературні та історичні джерела. *Вісник Київського університету*. 1992. Вип. 6. С. 61–68.

2. Галич О. Очима і пером самовидця (Українська мемуаристика). *Вітчизна*. 1990. № 7. С. 145–151.

3. Галич О. Наодинці з Мнемозіною: Письменницькі мемуари дев'яностих років. *Київ*. 1997. № 3–4. С. 127–133.

4. Жулинський М. Печаль душі і святість босоногого дитинства. *Довженко О. Зачарована Десна. Україна в огні: Кіноповісті. Щоденник (1941–1956)*. Київ: Веселка, 1995. С. 5–14.

5. Корогодський Р. Велика містерія: життя після смерті. *Довженко О. Зачарована Десна. Україна в огні: Кіноповісті. Щоденник (1941–1956)*. Київ: Веселка, 1995. С. 550–564.

6. Підсуха О. Провісник. *Довженко О. Україна в огні: Кіноповість, щоденник*. Київ: Радянський письменник, 1990. С. 6–14.

7. Корогодський Р. Довженко в полоні. Київ: Гелікон, 2000. 352 с.
8. Бурячківський О. Довженко визволяється з полону. Посмертно. *Корогодський Р. Довженко в полоні*. Київ: Гелікон, 2000. С. 8–12.
9. Тарнавський О. Літературний Львів 1939–1944: Спомини. Львів: Просвіта, 1995. 136 с.
10. Луцький Ю. Історія «Щоденника». *Щоденник Аркадія Любченка*. Львів–Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, 1999. С. 5–6.
11. Пізнюк І. Без святкової вдяганки. *Критика*. 2002. Число 6. С. 24–25.
12. Матвієнко С. У пошуках утраченого часу. *Критика*. 2002. Число 6. С. 26–29.
13. Бондар-Терещенко І. Мітичні історії в жанрі життя. *Критика*. 2002. Число 6. С. 30–31.
14. Ільєнко І. Моє серце не витримало тягара неправди і зла (Гнів вождя і підтяті крила Олександра Довженка). *У жорнах репресій: Оповіді про укр. письменників (за архівами ДПУ – НКВС)*. Київ: Веселка, 1995. С. 342–377.
15. Шерех Ю. Так було, чи так мало бути? *Пороги і запоріжжя: Твори в 3 т.* Харків: Фоліо, 1998. Т. 1. С. 150–160.
16. Михайлин І. Анабаза приватної людини, або Аркадій Любченко крізь призму власного щоденника. *Збірник Харківського істотко-філологічного товариства. Нова серія. Т. 9*. Харків, 2002. С. 117–130.
17. Харченко А. «Чи мій Дажбог згадає про мене?». *Березіль*. 2004. № 10. С. 180–185.

Практичне заняття № 18

Інтелектуальна проза В. Домонтовича

1. Інтелектуалізм як осердя романної прози В. Домонтовича.
2. Стил ь романістики В. Домонтовича.
3. Експериментальний характер художньої прози В. Домонтовича: ігрові елементи, провокативність, парадоксальність.
4. Образ нової жінки в прозі В. Домонтовича (феміністичний дискурс).
5. Творчість Віктора Петрова і В. Домонтовича в рецепції Юрія Шереха та Ігоря Костецького.

Література:

1. Павличко С. Інтелектуальна проза Петрова й Підмогильного. *Дискурс модернізму в українській літературі*. Київ: Либідь, 1999. С. 209–215.
2. Павличко С. Роман як інтелектуальна провокація. *В. Домонтович. Доктор Серафікус. Без ґрунту: романи*. Київ: Критика, 1999. С. 3–17.
3. Павличко С. На зворотному боці автентичності. *Сучасність*. 1993. № 5.

4. Агеєва В. Поетика парадокса: Інтелектуальна проза Віктора Петрова-Домонтовича: монографія. Київ: Факт, 2006. 432 с.
5. Гірняк М. Таємниця роздвоєного обличчя: Авторська свідомість в інтелектуальній прозі Віктора Петрова-Домонтовича: монографія. Львів: Літопис, 2008. 286 с.
6. Агеєва В. Мовні ігри В. Домонтовича. *Домонтович В. Дівчина з ведмедиком. Болотяна Лукроза*. Київ: Критика, 2000. С. 3–21.
7. Агеєва В. Путівник для інтелектуального бродяжництва. *Критика*. 2000. Число 3. С. 14–17.
8. Агеєва В. Нова жінка у прозі В. Домонтовича. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 25–36.
9. Агеєва В. Модерна героїня в романістиці В. Домонтовича. *Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму*: монографія. Київ: Факт, 2003. С. 227–245.
10. Матвієнко С. Людина кількох епох. *Критика*. 2000. Число 6. С. 28–31.
11. Матвієнко С. Опосередковане зізнання: Віктор Петров та його «Особа Сковороди». *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 54–60.
12. Загоруйко Ю. Письменник Віктор Петров (Домонтович): монографія. Київ, 1993.
13. Загоруйко Ю. «Доктор Серафікус» В. Домонтовича – повість-експеримент. *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*. 1998. Т. 6. С. 49–67.
14. Рибалко Ю. Психоаналітичні паралелі в творчості В. Підмогильного та В. Домонтовича (на прикладі «Повісті без назви» і «Доктора Серафікуса»). *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 60–68.
15. Черненко О. Аналіз світоглядних принципів у прозі Домонтовича. *Сучасність*. 1994. Число 5.
16. Мішеніна Н. Історіософський мотив зміни епох як модель внутрішнього інтертексту (Проза Віктора Петрова-Домонтовича). *Слово і Час*. 2002. № 11. С. 26–32.
17. Шерех Ю. Шостий у гроні. В. Домонтович в історії української прози. *Пороги і запоріжжя: в 3 т. Т. 3*. Харків: Фоліо, 1998. С. 98–136.
18. Шерех Ю. Віктор Петров, як я його бачив. *Пороги і запоріжжя: в 3 т. Т. 3*. Харків: Фоліо, 1998. С. 88–98.
19. Шерех Ю. Не для дітей. *Пороги і запоріжжя: в 3 т. Т. 1*. Харків: Фоліо, 1998. С. 306–321.
20. Костецький І. Доктор Серафікус: Бедекер до роману. *Кур'єр Кривбасу*. 2007. № 208–209 (березень–квітень). С. 196–207.
21. Костецький І. Фрагмент про Домонтовича. *Кур'єр Кривбасу*. 2007. № 208–209 (березень–квітень). С. 208–213.

22. Корогодський Р. На межі... *Сучасність*. 2000. Число 2–3. С. 114–144.
23. Шкандрій М. Підривна творчість: ранні романи Віктора Домонтовича. *В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби*. Київ: Факт, 2004. С. 355–372.
24. Петров В. Естетична доктрина Шевченка (до постановки проблеми). *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 37–41.
25. Петров В. Листи до Софії Зерової. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 46–50.
26. Петров В. Автобіографія. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 51–52.
27. Брайчевський М. В. П. Петров – учений-універсал. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 13–17.
28. Корпусова В. В. Петров (Домонтович): етногенетика як свобода самовиявлення. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 17–25.
29. Корпусова В. «Третє» життя В. П. Петрова: «Він був людиною покликання, а не визнання». *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 69–74.
30. Махно Є. Подвижник науки. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 74–76.
31. Корнієнко К. Особлива людина. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 76–78.
32. Рутківська Л. Незабутні зустрічі. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 78–81.
33. Кравченко Н. Збагнення. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 81–89.
34. Калинович Л. З минулого. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 89–90.
35. Бібліографічний покажчик праць В. Петрова з проблем літературознавства, фольклору та історіографії. *Слово і Час*. 2002. № 10. С. 93–96.

Практичне заняття № 19

Празька літературна група.

Творчість Олега Ольжича і Євгена Маланюка

1. Празька літературна група: учасники, ідеологія.
2. Загальна характеристика творчості Олега Ольжича.
3. Євген Маланюк: сторінки життя і творчості.
4. Основні мотиви поетичної творчості Є. Маланюка.
5. Питання стильової еволюції у ліриці Є. Маланюка.
6. Есеїстика. Концепти історіософії Є. Маланюка.

Література:

1. Астаф'єв А. До проблеми історіософії Євгена Маланюка. *Молода нація: Альманах*. Київ: Смолоскип, 1998. Випуск 7. С. 211–225.
2. Астаф'єв О. Поетичні системи українського зарубіжжя. Київ: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2005. 65 с.
3. Неврлий М. Муза болю, сумління і гніву (Євген Маланюк). *Літературна панорама*. 1990. Київ: Дніпро, 1990. С. 170–181.

4. Ільницький М. Від «Молодої музи» до «празької школи». Львів, 1995.
5. Білокінь С. Вояк української культури. Маланюк Є. *Книга спостережень: Статті і роздуми*. Київ: Атіка, 1995. С. 3–8.
6. Баган О. «Бард неспокою раси» (Евген Маланюк). *Лицарі духу (Українські письменники-націоналісти – «вісниківці»)*. Дрогобич: Відродження, 1996. С. 9–37.
7. Баган О. Про деякі філософські підстави українського націоналізму (Замість передмови до «Послання» Євгена Маланюка). *Лицарі духу (Українські письменники-націоналісти – «вісниківці»)*. Дрогобич: Відродження, 1996. С. 169–178.
8. Тарнавський О. Три поети еміграції (Є. Маланюк, Т. Осьмачка, Ю. Клен). *Відоме й позавідоме*. Київ: Час, 1999. С. 281–289.
9. Войчишин Ю. «Ярий крик і біль тужавий...»: Поетична особистість Євгена Маланюка. Київ: Либідь, 1993. 160 с.
10. Куценко Л. «На хресті слова розіп'ятий...». Маланюк Є. *Невичерпальність: Поезії, статті*. Київ: Веселка, 1997. С. 5–24.
11. Омельчук О. Національне підсвідоме в теоретичному доробку Євгена Маланюка. *Слово і час*. 2000. № 11. С. 53–58.
12. Омельчук О. Поетичні діалоги з Євгеном Маланюком. Фантазії про Україну. *Слово і час*. 2005. № 1. С. 27–35.
13. Даниленко І. Модифікація жанрового канону молитви в ліриці Євгена Маланюка. *Слово і час*. 2005. № 1. С. 36–41.
14. Неборак В. Євген Маланюк. *Історія української літератури ХХ ст.: у 2 кн. Кн. 1: 1910–1930-ті рр.* Київ: Либідь, 1994. С. 345–355.
15. Поети празької школи: Срібні сурми: Антологія. Київ: Смолоскип, 2009. 916 с.

Практичне заняття № 20

Жанрово-тематичне розмаїття творчості Івана Багряного

1. Автобіографізм романів Івана Багряного «Тигролови» і «Сад Гетсиманський».
2. Жанрові особливості творів Івана Багряного.
3. Неоромантизм як ключова домінанта роману «Тигролови».
4. Біблійна символіка роману «Сад Гетсиманський».
5. Зображення геноциду української нації в творчості Івана Багряного.
6. Тоталітаризм як основний предмет публіцистичного та художнього дослідження в творчості Івана Багряного.

Література:

1. Войчишин Ю. Іван Багряний. Літературно-біографічна студія. Вінніпег, 1968. 86 с.
2. Братусь М. Кольористичний епітет як ознака тоталітарної доби: За творами Івана Багряного. *Дивослово*. 2001. № 5. С. 14–15.

3. Череватенко Л. «Ходи тільки по лінії найбільшого опору – і ти пізнаєш світ». Післямова. *Багряний І. Людина біжить над прірвою: Роман*. Київ: укр. письменник, 1992. С. 293–319.
4. Гаврильченко О., Коваленко А. Штрихи до літературного портрета Івана Багряного. *Багряний І. Сад Гетсиманський: Роман*. Київ: Дніпро, 1992. С. 5–18.
5. Багряний І. Автобіографія: 3 листів Івана Багряного до Дмитра Нитченка. *Слово і час*. 1994. № 2. С. 9–12.
6. Багряний І. Чому я не хочу вертатись до СРСР? *Публіцистика: Доповіді, статті, памфлети, рефлексії, есе* / упоряд. О. Коновал. Київ: Смолоскип, 1996. С. 22–32.
7. Грабовська І. Чи корисно українцям ходити по лезу бритви? *Сучасність*. 2002. № 5. С. 79–85.
8. Тарнавський О. Творчість І. П. Багряного – одіссея людини над прірвою. *Відоме й позавідоме*. Київ: Час, 1999. С. 362–370.
9. Жулинський М. Іван Багряний. *Гроно нездоланих співців*. Київ: укр. письменник, 1997. С. 240–255.
10. Жулинський М. Іван Багряний. *Слово і доля: навчальний посібник*. Київ: А. С., 2002. С. 511–523.
11. Жулинський М. Я хочу бути тільки людиною. Післямова. *Багряний І. Тигролови. Роман та оповідання*. Київ: Молодь, 1991. С. 249–262.
12. Качуровський І. «... і четвертий вимір сюжету». Про творчість Івана Багряного. *Літературна Україна*. 1995. 16 листопада. С. 6.
13. Ковальчук О. «Ми є. Були. І будем ми!» (Вивчення роману І. Багряного «Тигролови»). *Дивослово*. 1999. № 7. С. 36–40.
14. Лавріненко Ю. І. Багряний – політичний діяч і письменник. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.* Кн. 2. Київ: Рось, 1994. С. 612–617.
15. Нитченко Д. Літературна спадщина Івана Багряного. Листування. У 2 томах. Том Перший (1946–1963). Київ: Смолоскип, 2002. С. 9–25.
16. Савченко З. Біблійно-християнські мотиви та образи в романі «Сад Гетсиманський». *Слово і час*. 1996. № 10. С. 57–61.
17. Солод Ю. Будівничий (Іван Багряний: життя і творчість). *Українська література ХХ ст. (погляд у кінці тисячоліття): навч. посіб. за програмою 11 класу*. Київ, 1997. С. 244–289.
18. Сподарець М. Іван Багряний – письменник і громадянин (До дев'яносторіччя з дня народження). Харків: Прінтал, 1996. 102 с.
19. Сподарець М. «Скелька» І. Багряного в контексті української історичної белетристики 20-х рр. ХХ ст. *Літературознавство. Бібліографія. Інформатика: доповіді та повідомлення III Міжнародного конгресу українців*. Харків: Око, 1996. С. 140–145.

20. Сулима В. Біблія і українська література: навч. посіб. Київ: Освіта, 1998. 400 с.
21. Шерех Ю. Стилі сучасної української літератури на еміграції. *Пороги і запоріжжя: Література, мистецтво, ідеології. В 3-х томах. Т. 1.* Харків: Фоліо, 1998. С. 161–195.
22. Шерех Ю. Українська еміграційна література в Європі 1945–1949. *Пороги і запоріжжя: Література, мистецтво, ідеології. В 3-х томах. Т. 1.* Харків: Фоліо, 1998. С. 196–236.
23. Наєнко М. Романтичний епос. Лірико-романтична стильова течія в українській радянській прозі. Київ: Наукова думка, 1988. 312 с.
24. Правдюк О. Куркульським шляхом. Про творчість Багряного. *Багряний І. Листування. У двох томах. Том 1 (1946–1963).* Київ: Смолоскип, 2002. С. 86–97.
25. Кодак М. Викрадання людини (психологізм «Саду Гетсиманського» Івана Багряного). *Слово і час.* 2005. № 6. С. 25–32.

Практичне заняття № 21–22

Мистецький український рух. Творчість Ігоря Костецького

1. МУР як дискурс. Полеміки і протиріччя.
2. Концепція «великої літератури» як програма Мистецького Українського Руху.
3. Ігор Костецький і його концепція літератури (стаття «Тло поетичної місії Езри Павнда»).
4. Стильова домінанта різножанрової творчості І. Костецького.
5. Екзистенційні мотиви в творчості І. Костецького. Гуманізм письменника.

Література:

1. Грабович Г. У пошуках великої літератури. Київ, 1993. 56 с.
2. Шерех Ю. МУР і я в МУРі. *Пороги і запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології.* Харків: Фоліо, 1998. Т. 2. С. 296–323.
3. Шерех Ю. Стилі сучасної української літератури на еміграції. *Пороги і запоріжжя: в 3-х томах. Т. 1.* Харків: Фоліо, 1998. С. 161–195.
4. Шерех Ю. Українська еміграційна література в Європі 1945–1949. *Пороги і запоріжжя: в 3-х томах. Т. 1.* Харків: Фоліо, 1998. С. 196–236.
5. Самчук У. Плянета Ді-Пі. Нотатки й листи. Вінніпег, 1979.
6. Державин В. Три роки літературного життя на еміграції (1945–1947). *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.* Київ, 1994. Кн. 3. С. 575–597.
7. Павличко С. Модернізм у контексті Мистецького Українського Руху. *Дискурс модернізму в українській літературі:* монографія. Київ, 1999. С. 279–345.

8. Косач Ю. Нотатка про сюрреалізм. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст.* Київ, 1994. Кн. 3. С. 661–670.
9. Павелко І. Про сюрреалізм та перспективи його розвитку в українській літературі. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст.* Київ, 1994. Кн. 3. С. 640–650.
10. Погребенник Ф. Еміграція і література. *Українська література: матеріали І конгресу Міжнародної асоціації українців.* Київ, 1995. С. 238–250.
11. Барка В. Експресіоністична проза І. Костецького. *Сучасність.* 1963. Число 5. С. 40–46.
12. Павличко С. Нігілістичний модернізм Костецького. *Дискурс модернізму в українській літературі: монографія.* Київ, 1999. С. 345–391.
13. Костецький І. Тобі належить цілий світ: вибрані твори. Київ: Критика, 2005. 528 с.
14. Стех М. Повернення невідомого. *Кур'єр Кривбасу.* 2001. Число 134. С. 110–117.
15. Матвієнко С. Експеримент з мовою: Інтерпретація творів Ігоря Костецького. *Кур'єр Кривбасу.* 2001. Число 145. С. 167–183.
16. Костецький І. Відкритий лист до редакції «Сучасності». *Кур'єр Кривбасу.* 2001. Число 142. С. 87–106.
17. Лисяк-Рудницький І. В обороні інтелекту: Про справу Ігоря Костецького й те, що навколо. *Кур'єр Кривбасу.* 2001. Число 142. С. 106–117.
18. Стех М. Мистець і його «людська назва». *Сучасність.* 2003. Число 1. С. 134–139.
19. Стех М. Пошуки. *Костецький І. Тобі належить цілий світ: вибрані твори.* Київ: Критика, 2005. С. 7–19.
20. Стех М. Ім'я. *Костецький І. Тобі належить цілий світ: вибрані твори.* Київ: Критика, 2005. С. 87–94.
21. Стех М. Стилль. *Костецький І. Тобі належить цілий світ: Вибрані твори.* Київ: Критика, 2005. С. 163–175.
22. Стех М. Міт. *Костецький І. Тобі належить цілий світ: Вибрані твори.* Київ: Критика, 2005. С. 291–311.
23. Грабович Г. Недооцінений Костецький. *Тексти і маски.* Київ: Критика, 2005. С. 258–268.
24. Костецький І. Начерки передмови до нездійсненого видання зібраних творів. *Тобі належить цілий світ: Вибрані твори.* Київ: Критика, 2005. С. 517–520.
25. Залеська-Онишкевич Л. Дійство про велику людину. *Сучасність.* 1969. Число 10. С. 93–98.
26. Залеська-Онишкевич Л. Листування з Ігорем Костецьким. *Сучасність.* 1998. Число 6. С. 130–150.
27. Залеська-Онишкевич Л. Ігор Костецький. *Антологія модерної української драми.* Київ, 1998. С. 329–330.

28. Залеська-Онишкевич Л. Аспекти часу і структури [Про п'єсу І. Костецького «Дійство про велику людину» (1948)]. *Антологія модерної української драми*. Київ, 1998. С. 331–333.

29. Любенко О. Експеримент в українській драматургії: феномен Ігоря Костецького. *Слово і Час*. 2005. № 6. С. 32–42.

30. Мариненко Ю. «Так, як діється в творчому горінні митця ...»: повість Ігоря Костецького «День святого». *Слово і Час*. 2004. № 1. С. 54–61.

31. Юрова І. Творча особистість І. Костецького у літературному дискурсі II половини ХХ ст.: монографія. Донецьк: Норд-Прес, 2006. 270 с.

32. Соловей О. Заради культури нації (З приводу епістолярного взаємнення Ігоря Костецького з Юрієм Лавріненком і не лише). *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*: наук. зб. Вип. 14. Донецьк: ДонНУ, 2010. С. 260–301.

33. Соловей О. Урочиста хода героїв [Про роман І. Костецького «Мертвих більше нема»]. *Кур'єр Кривбасу*. 2011. № 260–261. С. 354–364.

34. Бурлакова І. Модуси пасіонарності у критично-літературній рефлексії митців МУРу. *Слово і Час*. 2010. № 2. С. 15–24.

35. Бурлакова І. «Ми у руці тримаєм тільки зерна ...»: Новелістика на тлі маніфестацій МУРу: монографія. Київ: Приватний видавець Якубець А. В., 2010. 360 с.

36. Ліска В. Передовий загін і травматичний досвід: невчасність німецького експресіонізму. *Експресіонізм*: збірник наукових праць. Львів: Класика, 2002. С. 19–33.

37. Гаврилів Т. Експресіонізм: страх непристосованої свідомості. *Експресіонізм*: збірник наукових праць. Львів: Класика, 2002. С. 72–92.

38. Гайнц М. Про правило порушування правил. *Експресіонізм*: збірник наукових праць. Львів: Класика, 2002. С. 93–104.

Практичне заняття № 23

Контрапункти літературної критики та літературознавства 1920-х рр.

1. Витоки нової радянської критики. Журнальна критика 1920-х рр.: основні тенденції.

2. Літературна дискусія 1925–28 рр. як епіцентр літературно-критичного життя 1920-х рр.

3. На вершинах літературної критики 20-х рр. ХХ ст. (М. Зеров, Ю. Меженко, О. Білецький, О. Дорошкевич, П. Филипович, Г. Майфет й інші).

4. Вульгарний соціологізм як наслідок ідеологічного диктату режиму. Розгром української літературознавчої науки та літературної критики на початку 1930-х рр.

Література:

1. Наєнко М. Становлення і нищення шкіл та напрямів у літературознавстві 20–30-х рр. *Українське літературознавство: Школи, напрями, тенденції*. Київ: ВЦ «Академія», 1997. С. 154–203.
2. Наєнко М. Літературознавство і критика (1917–1940). *Історія української літератури ХХ ст.: у 2 кн. Кн. 1.: 1910–1930-ті рр.*: навч. посіб. / за ред. В. Г. Дончика. Київ: Либідь, 1994. С. 731–769.
3. Кравців Б. Розгром українського літературознавства 1917–1937 рр. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: у 4 кн. Кн. 2*. Київ: «Аконіт», 2001. С. 16–40.
4. Кравченко А. Журнальна критика 20-х рр.: тенденції методології. *Двадцять роки: літературні дискусії, полеміки: Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1991. С. 171–211.
5. Мельник В. На перехресті міста і села (Роман В. Підмогильного «Місто» у критиці 20-х рр.). *Двадцять роки: літературні дискусії, полеміки: літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1991. С. 212–260.
6. Филипович П. Українське літературознавство за 10 років революції. *Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1991. С. 238–260.
7. Гречанюк С. Щоб давнє слово на чатах стало [про літературно-критичну діяльність П. Филиповича]. *Филипович П. Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1991. С. 3–16.
8. Білецький О. Літературно-критичні статті. Київ: Дніпро, 1990. 254 с.
9. Дзеверін І. О. І. Білецький про літературну критику. *Білецький О. Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1990. С. 3–7.
10. Панченко В. Бенкет вільного інтелекту, або аргументи «стороннього свідка». *Літературна Україна*. 21 березня 2002 р. С. 10.
11. Соловей Е. На шляху до синтезу. *Єфремов С. Літературно-критичні статті*. Київ: Дніпро, 1993. С. 5–13.
12. Соловей О. Рання проза Миколи Хвильового в літературній критиці 1920-х рр. *Донецьк: Донецький національний університет*, 2003. 172 с.
13. Брюховецький В. Критик. *Микола Зеров: Літературно-критичний нарис*. Київ: Радянський письменник, 1990. С. 217–235.
14. Москаленко М. Микола Зеров: Доля і доробок. *Зеров М. Українське письменство*. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. С. 1235–1272.
15. Зеров М. До джерел. Літературно-критичні статті. *Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 2: Історико-літературні та літературознавчі праці. С. 492–588.
16. Зеров М. Українська література в 1922 р. *Українське письменство*. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. С. 345–349.
17. Зеров М. Українська література в 1923 р. Там само. С. 353–362.

18. Зеров М. [Виступ на диспуті «Шляхи розвитку сучасної літератури»]. Там само. С. 436–440.
19. Зеров М. М. Доленго. Критичні етюди. Там само. С. 459–461.
20. Зеров М. Наші літературознавці і полемісти. Там само. С. 521–549.
21. Зеров М. Перед судом методолога. Там само. С. 550–559.
22. Куліш М. Критика чи прокурорський допит? *Твори: в 2 т.* Київ: Дніпро, 1990. Т. 2: П'єси, статті, виступи, документи, листи, спогади. С. 435–448.
23. Яловий М. Санкт-петербурзьке холуйство. *Луцький Ю. Ваплітянський збірник.* Торонто: Вид-во «Мозаїка», 1977. С. 191–194.
24. Хвиля А. Від ухилу – у прірву. *Хвильовий М. Твори в п'ятьох томах.* Нью-Йорк–Балтимор–Торонто: Смолоскип, 1986. Т. 5. С. 566–601.
25. Яковенко Г. Про критиків і критику в літературі прірву. Там само. С. 277–280.
26. Яковенко Г. Не про «або», а про те ж саме. Там само. С. 281–287.
27. Йогансен М. Як будується оповідання. Аналіза прозових зразків. *Вибрані твори.* Київ: Смолоскип, 2001. С. 361–475.
28. Луцький Ю. Літературна політика в радянській Україні 1917–1934. Київ: Вид-во «Гелікон», 2000. 248 с.
29. Лощинська Н. Дискусія 20-х рр. про форму і зміст (За «Червоним шляхом»). *Слово і Час.* 1999. № 3. С. 79–81.
30. Державин В. Література і літературознавство: вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ, 2005. 492 с.
31. Юрчук О. Маскарад літературна критика як український варіант анти-колоніальної критики (на прикладі діяльності Ю. Шевельова). *Слово і час.* 2010. № 12. С. 12–18.

Практичне заняття № 24

Ідейно-змістова і формотворча новизна лірики поетів-шістдесятників

1. Культурне явище шістдесятництва в літературно-художній практиці.
2. Лірика Василя Симоненка: ідейний зміст, сатира.
3. Громадянські мотиви лірики Дмитра Павличка та Івана Драча.
4. Збірка інтимної лірики Миколи Вінграновського «Цю жінку я люблю» в ракурсі українського модернізму.
5. Особливості індивідуального стилю Ліни Костенко (збірки поезій «Проміння землі», «Вітрила», «Мандрівка серця», «Неповторність» та ін.).
6. Провідні мотиви лірики Леоніда Талалая (збірки поезій «Журавлиний леміш», «Неурахований час», «Безпритульна течія»).

Література:

1. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010. 632 с.

2. Тарнашинська Л. Закон піраміди: Діалоги про літературу та соціокультурний клімат довкола неї. Київ, 2001. 264 с.
3. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010. 632 с.
4. Корогодський Р. Брама світла: шістдесятники / упоряд. М. Коцюбинська, Н. Кучер, О. Сінченко. Львів: УКУ, 2009. 656 с.
5. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва. *Слово і час*. 2001. № 12. С. 26–42.
6. Ткаченко А. Василь Симоненко: Нарис життя і творчості. Київ, 1990. 312 с.
7. Ткаченко А. Ностальгія Дмитра Павличка. *Слово і час*. 1999. № 10. С. 48–51.
8. Ільницький М. Дмитро Павличко. Київ, 1985.
9. Салига Т. Дорога до генія [про Д. Павличка]. *Екслібриси Евтерпи*. Львів: НВФ «Українські технології», 2010. С. 214–232.
10. Дзюба І. Духовна міра таланту. *Вінграновський М. Вибрані твори*. Київ: Дніпро, 1986. С. 5–23.
11. Салига Т. Поет – це слово. Це його життя.... *Вінграновський М. Вибр. твори: у 3 т.* Тернопіль: Богдан, 2004. Т. 1. Поезії. 2004. С. 5–54.
12. Талалай Л. Передчуття любові і добра. *Вінграновський М. Вибрані твори*. Київ: Дніпро, 2004. С. 5–16. (Сер. «Бібліотека Шевченківського комітету»).
13. Тарнашинська Л. Міфологема води Миколи Вінграновського в структурі Космо-Психо-Логосу як інформаційний код українства. *Презумпція доцільності: Абрис сучасної літературознавчої концептології*. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 263–273.
14. Гальчук О. Лірична сповідь Миколи Вінграновського. *Слово і час*. 2007. № 4. С. 3–12.
15. Брюховецький В. Ліна Костенко: Нарис творчості. Київ, 1990. 262 с.
16. Ільницький М. «... Про що природа прагне розказати» (Поезія Леоніда Талалая). *Слово і час*. 2013. № 1. С. 17–23.
17. Герасим'юк В. Скрипка і скрипаль. *Талалай Л. Безпритульна течія*. Чернівці, 2011.
18. Салига Т. Микола Вінграновський: Прийди ж, гармоніє, в стривоженість мою ... *Слово і час*. 2013. № 1. С. 3–16.
19. Печарський А. Поетика любові у творчості Василя Симоненка: Історія, факти, інтерпретація. *Слово і час*. 2013. № 1. С. 23–30.
20. Пастух Т. Київська школа та її оточення: Модерні стильові течії української поезії 1960–90-х рр.: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 700 с.
21. Поезія із-за ґрат: антологія / упоряд. О. Голуб; передм. Л. Тарнашинської. Київ: Смолоскип, 2012. 872 с.

Практичне заняття № 25

Стильове розмаїття художньої прози 60–70-х рр. ХХ ст.:

соцреалізм, магічний реалізм, неоромантизм

1. Неоромантична домінанта новел Олеся Гончара «За мить щастя», «Залізний острів» із роману «Тронка».
2. Роман-балада Валерія Шевчука «Дім на горі»: синтез бароко і магічного реалізму на рівні сюжету, композиції, образності.
3. Історична епіка Павла Загребельного: соцреалістична парадигма роману «Диво».

Література:

1. Дончик В. Істина – особистість: проза Павла Загребельного: літературно-критичний нарис. Київ, 1984. 248 с.
2. Білик Н. Міфологічний вимір семантики ключового знака-символу в романах П. Загребельного «Диво» і «Первоміст» та І. Андрича «Міст на Дрині». *Слово і час*. 2009. № 10. С. 66–76.
3. Жулинський М. «... І сповіщає нам голос трави». *Шевчук В. Дім на горі*. Київ, 1983. С. 475–476.
4. Майдаченко П. Проза В. Шевчука: поетика умовності. *Радянське літературознавство*. 1988. № 2.
5. Павлишин М. «Дім на горі» Валерія Шевчука. *Сучасність*. 1990. № 5.
6. Павлишин М. Мітологічне, релігійне та філософське у прозі Валерія Шевчука. *Канон та іконостас: Літературно-критичні статті*. Київ: Час, 1997. С. 143–156.
7. Кравченко А. Художня умовність в українській радянській прозі. Київ: Наук. думка, 1988. 128 с.
8. Шевчук В. Вибрані твори: Роман-балада. Оповідання / передм. М. Жулинського. Київ: Дніпро, 1989. 526 с.

Практичне заняття № 26

Творчість Григора Тютюнника

1. Життя і творчість як усвідомлена опозиція до фальшивого світу.
2. Інша Україна. Концепція героя в прозі Григора Тютюнника.
3. Війна і діти в прозі Тютюнника. Гуманізм письменника.
4. Відчуження як центральна проблема в художньому світі Гр. Тютюнника.

Література:

1. Мороз Л. Григійр Тютюнник: Нарис життя і творчості. Київ: Дніпро, 1991. 208 с.
2. Вічна загадка любові. Літературна спадщина Григора Тютюнника. Спогади про письменника. Київ, 1988.

3. Шевченко А. Талант любові. *Тютюнник Гр. Твори: у 2 т.* Київ, 1984. Т. 2. С. 314–327.
4. Шевченко А. Щастя і злощастя Григора Тютюнника. *Смерть кавалера: Повісті і оповідання.* Київ: Махаон-Україна, 2001. С. 5–16.
5. Аврахов Т. Поліфункціональність художньої деталі у творчості Григора Тютюнника. *Укр. мова і література в школі.* 1989. № 8. С. 16–23.
6. Аврахов Т. За що поминали Маркіяна? (Амальгама критичних суджень про одну новелу Григора Тютюнника). *Слово і час.* 1991. № 3. С. 62–67.
7. Слабошпицький М. Вічна загадка любові. *Тютюнник Гр. Климко.* Київ, 1981. С. 5–10.
8. Дончик В. Любов і біль. *Тютюнник Гр. Облога: Вибрані твори.* Київ: Університетське вид-во «Пульсари», 2005. С. 5–23.
9. Мовчан Р. Мотив відчуження особистості в творах Григора Тютюнника. *Літературознавство. Бібліографія. Інформатика: Доповіді та повідомлення III Міжнародного конгресу українців.* Харків: Око, 1996. С. 150–154.
10. Захарчук І. «Передмістя» як культурологічна модель творчості Григора Тютюнника. *Слово і час.* 1998. № 8. С. 79–82.
11. Даниленко В. Енергія болю (психічна травма в художньому світі Григора Тютюнника). *Слово і час.* 2000. № 4. С. 27–29.
12. Тютюнник Гр. Автобіографія. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст.: в 4 кн.* Київ, 2001. Кн. 4. С. 112–114.
13. Коцюбинська М. Григир Тютюнник: смак правди. «Прийшов, щоб не розлучатися....»: *На пошану 70-річчя Григора Тютюнника: наук. збірник.* Київ: Твім інтер, 2005. С. 139–145.
14. Тютюнник Гр. Облога: Вибрані твори. Київ: Університетське вид-во «Пульсари», 2005. 832 с.
15. Корогодський Р. Брама світла: Шістдесятники / упоряд. М. Коцюбинська й ін. Львів: УКУ, 2009. 656 с.

Практичне заняття № 27–28

Етико-естетичний феномен Василя Стуса

1. Поетична творчість В. Стуса: від «Зимових дерев» до «Палімпсестів».
2. Літературознавчі зацікавлення Василя Стуса.
3. Етичні та естетичні координати художньої прози Василя Стуса.
4. Самособоюнаповнення як провідний концепт різножанрової творчості Василя Стуса.
5. Епістолярна творчість В. Стуса.

Література:

1. Шерех Ю. Трунок і трутизна. *Пороги і запоріжжя: в 3 кн.* Харків: Фоліо, 1998. Т. 2. С. 105–135.
2. Соловей Е. Проблема автентичного буття (В. Стус). *Українська філософська лірика: навч. посіб. із спецкурсу.* Київ: Юніверс, 1998. С. 253–290.
3. Павлишин М. Квадратура круга: пролегомени до оцінки Василя Стуса. *Канон та іконостас: Літературно-критичні статті.* Київ: Час, 1997. С. 157–174.
4. Коцюбинська М. Феномен Стуса. *Сучасність.* 1991. Число 9. С. 26–35.
5. Коцюбинська М. Поет. *Стус В. Твори: у 4 т., 6 кн. Т. 1., кн. 1.* С. 7–38.
6. Коцюбинська М. Перегук душ. Василь Стус про Володимира Свідзінського. *Слово і час.* 1991. Число 5. С. 3–4.
7. Коцюбинська М. «Страсті по Вітчизні». *Стус В. Дорога болю: Поезії.* Київ: Рад. письменник, 1990. С. 201–212.
8. Дзюба І. Різьбяр власного духу. *Стус В. Під тягарем хреста: Поезії.* Львів: Каменярь, 1991. С. 3–20.
9. Дзюба І. Свіча у кам'яній пітьмі. *Стус В. Палімпсест: Вибране.* Київ: Факт, 2003. С. 7–32.
10. Хейфець М. «В українській поезії тепер більшого нема...». *Не відлюбив свою тривогу ранню... Василь Стус – поет і людина: Спогади, статті, листи, поезії.* Київ: Український письменник, 1993. С. 242–317.
11. Шкандрій М. Поет незгоди: Василь Стус. *В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби.* Київ: Факт, 2004. С. 380–394.
12. Покальчук Ю. Довга дорога додому. *Стус В. Вікна в поза простір: вірші, статті, листи, щоденникові записи.* Київ: Веселка, 1992. С. 5–11.
13. Тельнюк С. Здатність чесно померти. *Не відлюбив свою тривогу ранню... Василь Стус – поет і людина: Спогади, статті, листи, поезії.* Київ: Український письменник, 1993. С. 150–180.
14. Сверстюк Є. Базилеос. *Не відлюбив свою тривогу ранню... Василь Стус – поет і людина: Спогади, статті, листи, поезії.* Київ: Український письменник, 1993. С. 188–218.
15. Стус Д. Василь Стус: Життя як творчість. Київ: Факт, 2004. 368 с.
16. Соловей О. Василь Стус і адекватність літератури (до постановки проблеми). *Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. збірник.* Вип. 10. Донецьк: Донецький національний університет, 2006. С. 452–462.
17. Соловей О. Збірка Василя Стуса «Веселий цвинтар» і питання стильової динаміки. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. збірник.* Вип. 12. Донецьк: Норд-Прес, 2008. С. 279–294.
18. Соловей О. Горло обурення і протесту. Київська Русь. 2009. Книга 1–2 (XXXII–XXXIII). С. 138–148.

19. Соловей О. Модуси художньої прози Василя Стуса. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*: наук. збірник. Вип. 13. Донецьк: Норд-Прес, 2009. С. 322–333.

20. Соловей О. Збірка Василя Стуса «Веселий цвинтар»: Етико-стильовий аспект. *Рідний край: Альманах Полтавського державного педагогічного університету*. 2010. № 2(23). С. 121–129.

21. Іщенко Є. Концепти й екзистенціали в семантичному полі лірики Василя Стуса. *Слово і Час*. 2013. № 1. С. 31–41.

Науково-дослідна робота

Передбачає написання наукової доповіді (статті) й представлення на круглому столі «Експресіонізм в українській літературі 20-х рр. ХХ ст.».

Здобувач розкриває сутність і стан наукової проблеми та її значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження: вступ (актуальність теми, мета, об'єкт і предмет, методи); основна частина (де з вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми; здобувачі підпорядковують виклад матеріалу одній провідній ідеї, чітко визначеній автором, стиль викладу – науковий, зрозумілий, будь-які метафоричні висловлювання не допустимі, граматичне вираження адресанта висловлювання – 1 особа множини (вважаємо, думаємо, доходимо до висновку та ін.); висновки; список використаних джерел).

Обов'язкова умова захисту – участь у круглому столі. Матеріал подається логічно, повно, послідовно, лаконічно; із дотриманням правильності та нормативності мовлення; робота відповідає вимогам академічної доброчесності.

Список творів для прочитання

1. Сосюра Володимир. «Червона зима». «Мазепа». «Розстріляне безсмертя» (поеми). «Третя Рота» (роман).
2. Михайличенко Гнат. «Блакитний роман».
3. Яновський Юрій. «Мамутові бивні». «Роман Ма». «Історія попільниці». «Байгород». «Майстер корабля» (роман).
4. Косинка Григорій. «Політика». «Троєкутний бій». «Анархісти». «За земельку». «Десять». «Темна ніч». «В житах».
5. Самчук Улас. «Марія» (роман).
6. Довженко Олександр. «Зачарована Десна» (повість). «Щоденник».
7. Михайличенко Гнат. «Блакитний роман».
8. Любченко Аркадій. «Образа». «Вертеп». «Його таємниця». «Via dolorosa». «Щоденник».

9. В. Домонтович. «Доктор Серафікус». «Дівчина з ведмедиком». «Без ґрунту» (романи).
10. Багрянний Іван. «Тигролови». «Сад Гетсиманський» (романи).
11. Йогансен Майк. «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» (роман). «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію» (роман). «Як будується оповідання» (розвідка).
12. Шкурупій Гео. «Двері в день». «Жанна-батальйонерка». «Міс Адрієна» (один роман на вибір).
13. Скрипник Леонід. «Інтелігент» (роман).
14. Плужник Євген. «Недуга» (роман).
15. Куліш Микола. «97». «Мина Мазайло». «Народний Малахій».
16. Хвильовий Микола. «Вальдшнепи» (роман). «Іван Іванович». «Повість про санаторійну зону». «Сентиментальна історія» (повісті). «Редактор Карк». «Свиня». «Арабески». «Кіт у чоботях». «Мати». «Синій листопад». «Заулок». «Я (Романтика)». «Пудель». «Камо грядеши». «Думки проти течії». «Апологети писаризму». «Україна чи Малоросія?» (памфлети). Листи до Миколи Зерова.
17. Остап Вишня. Мисливські та Літературні усмішки (2–3 за вибором студента).
18. Підмогильний Валер'ян. «Місто» (роман). «Остап Шаптала» (повість). «Проблема хліба». «Гайдамака». «Старець». «Історія пані Ївги». «Невеличка драма» (роман).
19. Костецький Ігор. «Ціна людської назви». «Перед днем грядущим». «Тобі належить цілий світ». «Поїзд раз-у-раз спинявся». «Мертвих більше нема» (роман).
20. Земляк Василь. «Лебедина згряя» (роман).
21. Головка Андрій. «Зелені серцем» (повість).
22. Дзюба Іван. «Інтернаціоналізм чи русифікація?».
23. Тихий Олекса. «Думки про рідний донецький край». «Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області».
24. Тютюнник Григор. «Климко». «Медаль». «Перед грозою». «Три зозулі з поклоном». «Оддавали Катрю». «Син приїхав». «Три плачі над Степаном». «Смерть кавалера».
25. Стус Василь. «Дзвінок». «Подорож до Щастівська». «Бевзь». «Зникоме розцвітання». «Феномен доби».
26. Гончар Олесь. «Собор» (роман).
27. Костенко Ліна. «Маруся Чурай». «Берестечко» (1 твір за вибором).
- Лірика: В. Сосюра, М. Йогансен, М. Хвильовий, П. Тичина, М. Семенко, О. Слісаренко, Є. Плужник, М. Зеров, М. Рильський, Є. Маланюк, О. Ольжич, І. Багрянний, О. Теліга, Ю. Липа, В. Свідзінський, Б.-І. Антонич, Гео Шкурупій, М. Драй-Хмара, А. Казка, М. Бажан. В. Стус, В. Симоненко, Д. Павличко, І. Драч, Л. Костенко, М. Вінграновський, І. Калинець, В. Голобородько.

Перелік питань, що виносяться на іспит

1. Загальна характеристика літературного процесу 1920–1930-х рр.
2. Літературні угруповання 1920-х рр. Пролетарські письменники та «попутники».
3. Рання творчість Павла Тичини (1918–1924). Еволюція Павла Тичини від «Сонячних кларнетів» до «Замість сонетів і октав».
4. Василь Стус про Павла Тичину (розвідка «Феномен доби»).
5. Рання творчість Володимира Сосюри (1920-ті – поч. 1930-х рр.). Поема В. Сосюри «Мазепа»: історія написання, структура, образи.
6. Роман В. Сосюри «Третя Рота» як вагоме джерело для реінтерпретації творчості поета.
7. Трагічний гуманізм поезії Євгена Плужника. Поеми Є. Плужника.
8. Творчість Михайля Семенка та Гео Шкурупія.
9. Микола Зеров і неокласики.
10. Творчість Миколи Хвильового: Загальний огляд.
11. Новелістика М. Хвильового: проблематика, стиль. Сатира Миколи Хвильового.
12. Літературна дискусія 1925–28-го рр.: учасники, проблематика. Памфлети Миколи Хвильового: проблематика, стиль.
13. Рання проза Юрія Яновського: стильові та жанрові особливості.
14. Проблеми реінтерпретації історії української літератури 1920–1980-х рр.
15. Українська література першої половини ХХ: логіка розвитку.
16. Трагічний гуманізм поезії Євгена Плужника.
17. Рання проза Юрія Яновського: жанрові та стильові особливості.
18. Драматургія Миколи Куліша: жанрова специфіка.
19. Есеїстика Євгена Маланюка. Особливості громадянської лірики Євгена Маланюка.
20. Психологічна проза В. Підмогильного.
21. Життя і творчість Володимира Свідзінського.
22. Експериментальна проза другої половини 1920-х рр.
23. Поети Празької літературної групи.
24. Експресіоністична проза І. Костецького.
25. Юрій Шерех про літературу «Розстріляного відродження» (М. Куліш, А. Любченко, М. Хвильовий, В. Підмогильний, В. Домонтович).
26. Творчість А. Любченка. Особливості стилю.
27. Українська література першої половини ХХ ст. в діаспорі (Празька група, МУР).
28. Експериментальна проза Майка Йогансена.
29. Голодомор в українській літературі ХХ ст. (М. Куліш, У. Самчук, В. Барка).
30. Роман В. Підмогильного «Місто»: проблематика, стиль.

31. Інтелектуальна проза В. Домонтовича.
32. Урбаністична лірика 1920-х рр.: представники, основні мотиви.
33. Українська література ХХ ст. в літературознавстві 1990–2020-х рр. (І. Дзюба, В. Мельник, Т. Гундорова, В. Агеєва, С. Павличко, Е. Соловей, О. Ільницький, М. Тарнавський, М. Р. Стех, В. Брюховецький, В. Панченко, Р. Мовчан, О. Пуніна, Р. Мельників, В. Василенко та ін.).
34. Історія українського літературного футуризму.
35. Сильова палітра української лірики 1920-х – початку 1930-х рр.
36. Творчість Івана Багряного.
37. «Щоденник» О. Довженка: драма мистця та його народу.
38. Роман Миколи Хвильового «Вальдшнепи»: проблематика, система образів.
39. Українська літературна критика та літературознавство 1920–1930-х рр. (О. Білецький, М. Зеров, Б. Якубський, Г. Майфет, П. Филипович, В. Коряк, І. Айзеншток, О. Дорошкевич та інші).
40. Юрій Шерех про «Вертеп» А. Любченка.
41. Література 1920-х рр. в рецепції сучасного літературознавства.
42. Провідні мотиви збірки Василя Стуса «Веселий цвинтар».
43. Особливості стилю художньої прози В. Стуса.
44. Етичний вимір творчості В. Стуса.
45. Василь Стус як історик української літератури.
46. Поетична творчість Ліни Костенко.
47. Творчість Василя Голобородька.
48. Поезія шістдесятників: загальний огляд.
49. Київська школа поетів.
50. Особливості громадянської лірики Василя Симоненка.
51. Новелістика Станіслава Цетляка: конфігурації явища.
52. Публіцистика І. Дзюби, О. Тихого, Є. Сверстюка.
53. Соціалістичний реалізм як вияв тоталітаризму в мистецтві й літературі.
54. «Химерна проза» як одна з форм опору панівному методу соцреалізму.
55. Особливості стилю прози Григора Тютюнника.

ОСОБИСТІСТЬ ВАСИЛЯ СТУСА: РЕЦЕПЦІЯ І ПРОМОЦІЯ

Література до навчальної дисципліни

1. Творчість Василя Стуса в контексті європейської культури ХХ ст.: матеріали I Міжнародної наукової конференції. Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. збірник / редкол.: С. В. Мишанич та ін., м. Донецьк, 23–24 квіт. 1998. Вип. 2. Донецьк: Кассіопея, 1998. 216 с.
2. Василь Стус: Життєві і творчі контексти: матеріали IV Всеукраїнської наукової конференції. Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. збірник. м. Донецьк, 25 вер. 2008. Вип. 12. Донецьк: Норд-Прес, 2008. 396 с.
3. Василь Стус: життя, ідеологія, творчість, соціополітичний і літературний контекст: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої вшануванню пам'яті відомого українського поета, перекладача, літературознавця і правозахисника, м. Вінниця, 20–21 квіт. 2018. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. 237 с.
4. Василь Стус: Поет і Громадянин. Книга спогадів та роздумів / упоряд. В. Овсієнко. Київ: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2013. 684 с.
5. Василь Стус в контексті європейської літератури: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. Актуальні проблеми української літератури і фольклору: наук. збірник / редкол.: С. В. Мишанич та ін., м. Донецьк, 20–21 вер. 2001. Вип. 6. Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2001. 302 с.
6. Дзюба І. Різьбяр власного духу (Василь Стус). *З криниці літ: у 3 т.* Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006–2007. Т. 3: Літературні портрети; Дніпровський меридіан; зі спогадів. 2007. С. 602–629.
7. Єгорченко М. О. Концепція поетичної творчості Василя Стуса: контексти розуміння. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.01.01 «Українська література». Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2021. 182 с.
8. «І в смерті з рідним краєм поріднюсь»: Василь Стус і Вінниччина / упоряд. Н. Ю. Гнатюк, Т. Г. Ковальський. Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2011. 528 с.
9. Кириченко С. Птах піднебесний. Спогади про Василя Стуса / перед. сл. Ю. Бадзя. Київ: Смолоскип, 2016. 160 с.
10. Колодкевич Г. Варіативність художнього мислення Василя Стуса: монографія. Київ: [б. в.], 2015. 242 с.
11. Коцюбинська М. Листи і люди. Роздуми про епістолярну творчість. Київ: Дух і Літера, 2009. 584 с.

12. Молода нація: альманах [спецвипуск]: Василь Стус: Двадцять років після смерті: сучасне сприйняття і переосмислення. 2006. Число 1(38). 400 с.
13. Москалець К. Страсті по Вітчизні. Лист до мандрівника на Схід. *Стус В. Вибрані твори* / упоряд. Д. Стус. 2-ге вид. Київ: Смолоскип, 2014. С. 686–731.
14. Не відлюбив свою тривогу ранню ... Василь Стус – поет і людина: спогади, статті, листи, поезії / упоряд. О. Орача (Комара). Київ: український письменник, 1993. 400 с.
15. Нецензурний Стус. Книга у 2-х частинах. Частина 1 / упоряд. Б. Підгірного. Тернопіль: підручники і посібники, 2002. 336 с.
16. Нецензурний Стус. Книга у 2-х частинах. Частина 2 / упоряд. Б. Підгірного. Тернопіль: підручники і посібники, 2003. 320 с.
17. Пуніна О. Людина без шкіри. Психотип Василя Стуса. Брустурів: Дискурс, 2022. 160 с.
18. Соловей О. Оборонні бої: статті, рецензії, есеї / післям. О. Пуніної. Донецьк: Видавництво БВЛ, 2013. 428 с.
19. Соловей О. Є., Пуніна О. В., Жилін М. В. Василь Стус. Відлуння і наближення: науково-популярний нарис / ред. В. В. Мозгунов. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2017. 152 с.
20. Справа Василя Стуса. Збірка документів з архіву колишнього КДБ УРСР / уклад. В. Кіпіані. Харків: Віват, 2019. 688 с.
21. Стус Д. Василь Стус: Життя як творчість. Київ: Дух і літера, 2015. 384 с.
22. Стус як текст / ред. та авт. передм. М. Павлишин. Мельбурн: відділ славістики ун-ту ім. Монаша, 1992. XII, 93 с.
23. Стусознавчі зошити: науковий альманах: зошит восьмий / за ред. О. Солов'я й О. Пуніної. Вороновиця: Простір Літератури, 2022–2023. 108 с. URL: <https://www.oleg-solovey.com/stusoznavchi-zoshiti>
24. Стусознавчі зошити: науковий альманах: зошит п'ятий / за ред. О. Солов'я й О. Пуніної. Вінниця: Простір Літератури, 2019. 118 с.
25. Стусознавчі зошити: науковий альманах: зошит третій / за ред. О. Солов'я й О. Пуніної. Вінниця: Простір Літератури, 2017. 106 с.
26. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління (історико-літературний та поетикальний аспекти). 2-ге вид., доп. Київ: Смолоскип, 2019. 592 с.
27. Шевельов Ю. Трунок і трутизна (Про «Палімпсести» Василя Стуса). *Василь Стус. В житті, творчості, спогадах та оцінках сучасників* / упоряд. О. Зінкевич і М. Француженко. Балтимор-Торонто: Смолоскип, 1987. С. 368–401.
28. Шовкошитний В. Герої народжуються на могилах героїв. Київ: укр. пріоритет, 2012. 48 с.
29. Achilli Al. La lirica di Vasyl' Stus. Modernismo e intertestualità poetica nell'Ucraina del secondo Novecento. Firenze: Firenze University Press, 2018. 374 p.

30. Stus Wasyl. ...Ten jeszcze jeden okruch Ukrainy, wybrał i przełożył Andrzej Nowak, wstępem opatrzył Włodzimierz Mokry, Стус Василь. ...Іще один кавалок з України / вибрав і переклав: Анджей Новак, вступ: Володимир Мокрий. Kraków: Wydawnictwo «Szwajpolt Fiol», 2011. 200 s.

Завдання і матеріали з дисципліни

Практичне заняття № 1

Аналіз контенту, присвяченого популяризації життя і творчості Василя Стуса (блогосфера)

Контент: Проєкт (фільм) «Василь Стус – воїн і поет. Діти геніїв – біологічні та ментальні. Вірші, якими моляться. Під шкірою», авторка – Емма Антонюк. URL: https://www.youtube.com/watch?v=e_VnMWZ83lk

Завдання: подивитися й проаналізувати, даючи відповіді на запитання.

1. Ваше загальне враження від проєкту: емоції, роздуми, прийняття чи неприйняття тощо.
2. Як Ви розумієте, чому героєм для проєкту обрано постать Василя Стуса? Виходячи з цього, чи могли б Ви сформулювати мету проєкту?
3. У чому актуальність такого проєкту?
4. Як би Ви охарактеризували цільову аудиторію цього проєкту? Аргументуйте думку.
5. Як Ви означите формат проєкту, наскільки це вдалий / недоречний формат? Аргументуйте думку.
6. Дайте оцінку змістовому наповненню (тематика, проблематика, смисли).
7. Дайте оцінку формальним моментам (монтаж, локації, візуальний ряд тощо).
8. Який, на вашу думку, проєкт мав здійснити вплив на потенційну цільову аудиторію? Як він вплинув на Вас у ролі споживача такого продукту?
9. Прокоментуйте внесок кожного із запрошених гостей. Які з їхніх думок Вам видалися суперечливими, а які Ви розділяєте?
10. Яка роль у проєкті Емми Антонюк?
11. Цей проєкт – оригінальний? Аргументуйте свою думку.
12. Прочитайте коментарі до відео. Як би Ви узагальнили глядацьке враження?
13. Чи рекомендували б Ви подивитися цей проєкт своєму найближчому оточенню (родина, друзі тощо)? Аргументуйте думку.
14. Василь Стус у цьому фільмі – це... (хто?).
15. Чи змінив / доповнив / корегував / не змінив Ваше бачення постаті Стуса (на цю мить) проєкт Емми Антонюк?

Практичне заняття № 2

Художньо-документальний фільм Станіслава Чернілевського «Просвітлої дороги свічка чорна. Пам'яті Василя Стуса» (1989–1992)

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5jrLr3bpIRo>

Завдання: подивитися й проаналізувати, орієнтуючись на запитання.

1. Ваше глядацьке враження від фільму.
2. Які епізоди видалися найцікавішими і чому?
3. Які події з життя Василя Стуса охоплено у фільмі?
4. Які контексти обирає режисер Станіслав Чернілевський для втілення на екрані життя поета?
5. Учасники фільму, їхня характеристика Василя Стуса.
6. Які риси його характеру, які Стусові вчинки, зі згадок друзів, вам видалися такими, що чи не найкраще представляють особистість Василя Стуса.
7. Іпостасі Василя Стуса у фільмі: хто він? Син, друг, батько, чоловік, поет, солдат, учитель, аспірант, безробітний, підсудний, в'язень ... Як втілено ці іпостасі?
8. Образ Василя Стуса у фільмі як людини і поета.
9. Які поетичні твори Стуса обрано для фільму. Чому саме ці тексти (ваша думка)?
10. Які Ви помітили кінообрази у стрічці? Як їх можна трактувати?

Практичне заняття № 3

Спогади про Василя Стуса

Завдання: прочитати спогади про Василя Стуса і поділитися прочитаним, на їх основі спробувати створити психофізіологічний профіль Василя Стуса: фізіологічні й психологічні особливості, риси характеру і поведінки, риси, які оприявнюють «розум», «емоцію», «інтуїцію», «сенсорику», його дух.

Матеріали:

За книжкою Василь Стус: В житті, творчості, спогадах та оцінках сучасників / упоряд. О. Зінкевич і М. Француженко. Балтимор–Торонто: Смолоскип, 1987. 463 с.
URL: <http://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/1732/file.pdf> спогади:

Михайло Хейфец

За книжкою Не відлюбив свою тривогу ранню... Василь Стус – поет і людина: спогади, статті, листи, поезії / упоряд. О. Орача (Комара). Київ: Український письменник, 1993. 400 с. <https://web.archive.org/web/20240810210819/> https://chtyvo.org.ua/authors/Orach_Oleh/Ne_vidliubyv_svoiu_tryvohu_ranniu_Vasyl_Stus_poet_i_liudyna/ спогади:

1. Анатолій Лазоренко
2. Василь Захарченко

3. Олег Орач
4. Віктор Іванисенко
5. Данило Шумук
6. Віра Вовк
7. Юрій Покальчук
8. Михайлина Коцюбинська
9. Микола Самійленко
10. Станіслав Тельнюк
11. Євген Сверстюк
12. Вячеслав Чорновіл
13. Василь Овсієнко
14. Леоніда Світлична, Ірина Калинець
15. Левко Лук'яненко
16. Володимир Шовкошитний

За книжкою Нецензурний Стус. Книга у 2-х частинах. Частина 1 / упоряд. Б. Підгірного. Тернопіль: підручники і посібники, 2002. 336 с. https://web.archive.org/web/20240709114212/https://chtyvo.org.ua/authors/Pidhirnyi_Bohdan/Netsenzurnyi_Stus_Chastyna_1/ спогади:

1. Василь Овсієнко
2. Михайло Осадчий
3. Дмитро Стус
4. Їлина Стус
5. Марія Чередниченко
6. Дмитро Горбачов
7. Олег Орач
8. Леонід Селезненко
9. Євген Сверстюк
10. Василь Шиманський

За книжкою Нецензурний Стус. Книга у 2-х частинах. Частина 2 / упоряд. Б. Підгірного. Тернопіль: підручники і посібники, 2003. 320 с. https://web.archive.org/web/20210921071142/https://chtyvo.org.ua/authors/Pidhirnyi_Bohdan/Netsenzurnyi_Stus_Chastyna_2/ спогади:

1. Валентина Попелюх
2. Михайлина Коцюбинська
3. Роман Корогодський
4. Левко Лук'яненко
5. Борис Довгань

6. Генріх Дворко
7. Іван Дзюба
8. Михайло Горинь
9. Ірина Калинець

Практичне заняття № 4

Поетична збірка «Веселий цвинтар» Василя Стуса

Завдання:

- 1) прочитати збірку «Веселий цвинтар», обрати 2–3 поезії, які вам найбільше запам'яталися / вразили / вплинули на настрій тощо (пояснить, чому саме ці твори обрали);
- 2) проаналізувати обрані поетичні твори за такими параметрами: змістове (мотиви = теми у ліриці) і смислове (ваше сприйняття, якою є суть твору для вас) наповнення, знакові образи, ключовий художній засіб (метафора, гіпербола, гротеск, оксюморон тощо);
- 3) пошукати, чи обрані вами поезії мають мистецькі інтерпретації – прочитані кимось із акторів, покладені на музику; якщо так, то поділіться враженнями, наскільки цей досвід мистецького втілення є вдалим.

Матеріали:

1. Стус В. Веселий цвинтар. *Твори: у 4 томах, 6 книгах. Том 1.* Львів: Просвіта, 1994. С. 154–196. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Stus_Vasyl/Tvory_Tom_1_knyhy_1-2/
2. Збірка «Веселий цвинтар». *СтусЦентр*. URL: <https://stus.center/p/veselii-tsvintar-105018>
3. Стус В. Веселий цвинтар: поезії. Варшава: Видавниче агентство Об'єднання українців у Польщі, 1990. 110 с. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/25285/file.pdf>
4. Соловей О. Збірка Василя Стуса «Веселий цвинтар»: Стиль як проблема етики. *Вісник Донецького національного університету Серія Б. Гуманітарні науки*. 2012. № 1–2. С. 7–17. URL: <https://jvestnik-b.donnu.edu.ua/article/view/2246>

Модульна контрольна робота № 1

Завдання:

- 1) Подивитися і здійснити покроковий аналіз нового контенту, присвяченого популяризації постаті Василя Стуса: 10 історій про супергероя, який зламав систему. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RXVq5qJiQE0&t=2946s> (52:32 хв).
1. Загальне враження від проєкту Акіма Галімова, присвяченого Василю Стусу.
2. Чому героєм для проєкту обрано постать Василя Стуса? Чи відповідає характеристика «супергерой» біографічному Стусові?

3. Які епізоди з біографії Василя Стуса обрано для створення образу «супер-героя»? Чи всі ці епізоди обрано і потрактовано доречно? З чим Ви згодні, а з чим – ні.

4. Сформулюйте актуальність і мету проекту. Аргументуйте думку.

5. Охарактеризуйте цільову аудиторію цього проекту. Який вплив він має здійснити на потенційну цільову аудиторію. Аргументуйте думку.

6. Оцініть, наскільки доречний формат проекту «Реальна історія» Акіма Галімова, присвячений Стусові. Аргументуйте думку.

7. Дайте оцінку змістовому наповненню контенту.

8. Дайте оцінку використанню ІІІ у відео.

9. У чому оригінальність / неоригінальність контенту? Аргументуйте думку.

10. Чи рекомендуєте Ви подивитися цей проєкт своєму найближчому оточенню? Аргументуйте думку.

2) Подивитися епізод із проєкту Уляни Глібчук «Дружини», присвячений супутниці життя Василя Стуса – Валентині Попелюх: ЕВРІДІКА. ДРУЖИНА ВАСИЛЯ СТУСА. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_9cvUhEYOgY&t=1s (13:19 хв). Поміркуйте, якою була роль Валентини Попелюх у житті Василя Стуса.

Практичне заняття № 5–6

Повість «Подорож до Щастівська» Василя Стуса

Завдання:

1) прочитати повість «Подорож до Щастівська» Василя Стуса;

2) написати, міркуючи над прочитаним, есей на одну із запропонованих тем (обсяг – до 3 стор. із цитатами з повісті):

- Щастівськ у Стуса – це про щастя?
- Автобіографізм і саморефлексія.
- Пам'ять, спогад, час.
- Дитинство, зрілість й екзистенція.
- Щастівськ – це Донецьк?
- Батьківство / материнство.
- «Самотність, труд, мовчання».

Матеріали:

Стус В. Подорож до Щастівська. *Твори: у 4 томах, 6 книгах. Том 4.* Львів: Просвіта, 1994. С. 3–60. URL: https://chtyvo.shron.org/authors/Stus_Vasyl/Tvory_Tom_4/

Несвіт С. Рецепція міста у повісті В. Стуса «Подорож до Щастівська». *Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія «Лінгвістика і літературознавство».*

2010. Вип. XXIII, ч. 2. С. 186–194. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/62898767-90e4-49b9-8f6f-2f359e714d5a/content>

Практичне заняття № 7

Образ Василя Стуса у живописі, графіці й скульптурі

Завдання:

- 1) роздивитися запропоновані мистецькі варіації образу Стуса у живописі, графіці й скульптурі;
- 2) прокоментувати, як митці інтерпретували цю постать (зовнішність, риси характеру й особливості поведінки тощо), яку суть заклали у роботу; описати власне враження від побаченого (обрати 5–6 робіт із переліку).

Роботи:

1. Малюнок з натури «Василь Стус» (1963, Донецьк) Олександра Хорунжого. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=132425366065559&set=a.108941008413995>
2. Триптих «Василь Стус» із циклу «Портрет нації» (1988, лінорит). Авторка – Людмила Любода. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=154676167173812&set=pcb.154676253840470>; <https://www.facebook.com/photo/?fbid=154676203840475&set=pcb.154676253840470>; <https://www.facebook.com/photo/?fbid=154676237173805&set=pcb.154676253840470>
3. Портрет Василя Стуса (1989–1990). Автор – Опанас Заливаха. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=135605785747517&set=a.108815201759909>
4. «Орач (пам'яті Василя Стуса)» (1989–1990). Автор – Віктор Зарецький. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=135438839097545&set=a.108815201759909>
5. «Василь Стус» (1990). Художник – Іван Кулик. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=149824920992270&set=a.108941008413995>
6. Скульптурний портрет «Василь Стус» (1990) Марії Савки-Качмар. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=116117891029640&set=a.108941008413995>
7. Портрет Василя Стуса (1998). Художниця – Любов Міненко. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=182167891091306&set=a.108941008413995>
8. Портрет-модус «Василь Стус» (2002) Флоріана Юр'єва. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=134321689209260&set=a.108941008413995>
9. Графічна робота «Медитація 10. Василь Стус» (2003). Авторка – Галина Севрук. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=151050077536421&set=a.108941008413995>
10. Скульптура «Василь Стус» (2013). Автор – Дмитро Бур'ян. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=111058811535548&set=a.108941008413995>

11. «Василь Стус» (2014). Автор – Юрій Журавель. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=138275015480594&set=a.108941008413995>

12. Мурал у Львові на вулиці Василя Стуса, 27 (2020). Художники – стріт-арт об'єднання «Фарбований лис»: Тарас Довгалюк, Андрій Савчишин, Віктор Челяда. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=141623698479059&set=a.108941008413995>

13. Портрет Василя Стуса. Художниця – Алевтина Зюбан. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=151915084116587&set=a.108941008413995>

14. Портрет Василя Стуса (2023). Авторка – Соломія Горобюк. URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=5828334657235740&set=a.448418555227404>

15. «Василь Стус в образі Данте, що споглядає 9 кіл російсько-радянського пекла України» (бронза, метал, 2024). Автор – Ігор Гречаник. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=427509339890492&set=pcb.427510803223679>

16. «Виростає крилами душа» (2025). Авторка – Оля Гайдамака. URL: <https://www.facebook.com/photo?fbid=1548465883249387&set=a.417544923008161>

Матеріали:

1. Пуніна О. Василь Стус як мистецький проект: вектор образотворчого експресіонізму. *Стусознавчі зошити: зошит третій: науковий альманах*. Вінниця: Простір Літератури, 2017. С. 39–61. URL: https://web.archive.org/web/20230321072648/https://chtyvo.org.ua/authors/Stusoznavchi_zoshyty/Zoshyt_3/ або: https://www.oleg-solovey.com/files/ugd/27809c_73124c10e3df407daa7989540069e602.pdf

Практичне заняття № 8

Василь Стус і музика

Завдання:

- 1) прослухати музичні композиції, в основі яких поезія Василя Стуса і його життя;
- 2) описати власне враження від почутого й прокоментувати, як музиканти осмислили творчість і життя Василя Стуса (зокрема ті композиції, які видалися найцікавішими);
- 3) висловити думку, наскільки музична інтерпретація є дієвим форматом популяризації життя і творчості автора.

Музичні композиції:

Зі збірки «Живий голос Василя Стуса» (2004):

Сергій Мороз «Скучив за степом...» 3:32 (з 29:42 до 33:14, див. посилання під відео),

Сестри Тельнюк «За читанням Ясунарі Кавабати» 7:36 (з 41:14 до 48:50), URL: https://www.youtube.com/watch?v=g41oq_ePYlM&t=318s;

Зі збірки «9» (2016) «Театру Тут»:

«1. Як озвешся ти...» 3:15,

«5. Мов лебедина...» 02:49, URL: <https://soundcloud.com/hvadim9c8nsd>;

З альбому «Нескорений «ПроRock»» (2019):

гурт «Хорея Козацька» «За читанням Ясунарі Кавабати» 4:54, URL: https://www.youtube.com/watch?v=wiQyPAL_i04&list=RDwiQyPAL_i04&start_radio=1;

Із опери «Стус: Перехожий» (2020) театру «Дах»:

«Колеса» 7:00 URL: https://www.youtube.com/watch?v=cuRHTKg98ts&list=PLLeJqcptMw9eYPF1Ud8drK57tF_wUFqmQp&index=6

Із альбому «Ребелія [1991]» (2025):

Klavdia Petrivna, Андрій Подлесний «І Стус» 27:00–30:55 (див. посилання під відео), URL: https://www.youtube.com/watch?v=hBIgw6-WVCI&list=RDhBIgw6-WVCI&start_radio=1&t=2201s

Практичне заняття № 9–10

Василь Стус на театральній сцені й у кіно

Завдання:

1) подивитися одну із запропонованих вистав чи художню стрічку та написати на неї глядацький відгук (2–3 стор.), узявши до уваги такі параметри (або подати своє авторське бачення):

- а) режисер, прем'єра, покази і сприйняття спектаклю / фільму;
- б) назва вистави / стрічки і закладений у неї зміст;
- в) образ Стуса у виставі (фільмі) / інтерпретація його творів;
- г) актор / актори та їхнє театральне (кіно) перевтілення;
- д) оформлення сцени та роль реквізитів, світла (у кіно – локації тощо);
- е) музичний супровід і його функція;
- ж) смисли, що зчитали у дійстві (стрічці);
- з) враження, ефект від перегляду.

Вистави:

1. «Василь Стус. Іду за край ...» [спектакль, режисер Ольга Гаврилук, сценічна композиція Ольги Гаврилук та Романа Семисала за віршами, листами, щоденниками, статтями, документами, свідченнями, заявами сучасників і учасників подій. Театр ім. Лесі Українки]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Q0X_nP3J14s

2. «Виставка віршів» [вистава-перформанс]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oadgvT5Tgt0>

3. «Живий» [моновистава]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=1wHeJHKXE_o&t=14s
4. «Заборонений» [історія боротьби Василя Стуса на 1 дію, режисер Сергій Павлюк]. Херсонський театр Куліша. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ocjxmd4Pyg8>
5. «Крик нації» [вистава про життя та долю Василя Стуса. Режисер Людмила Колосович]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JkfPk81rRBI>
6. «Марко Проклятий, або Східна легенда» [драматична симфонія за текстами Василя Стуса; режисер-постановник Володимир Кучинський]. Les Kurbas Theatre. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1wd19EhAaHQ>
7. «Палімпсест»: моновистава [Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса, режисер Микола Мерзлікін]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i8645-TjS7k&t=23s>
8. Стус: вистава [режисер-постановник Тарас Бенюк, «Новий театр» (м. Івано-Франківськ)]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=71lqYyy_VKo
9. «Стусанина» [театр – театральна спільнота «DSP», режисер – Алекс Боровенський]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=cuBt_5XInQ4&list=PLqCNOFHR3hPbXOPrdKw8ad4MvcVhKs2gs&index=10
10. «Сховатися од долі – не судилося...» за віршами та листами Василя Стуса. Народний театр «РефлексІя». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FHE9ygmMono>
11. «Чорний птах з білою відзнакою»: моновистава за творами В. Стуса [виконує Петро Миронов, режисер Петро Миронов]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Ubl9U69ozVU>
12. «Щасливий Йорик» [вертеп для двох акторів та одного суфлера за творами Василя Стуса; постановка – Євген Чистоклетов]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wMpemX1wTAK>

Фільми:

1. «День незалежності. Василь Стус»: короткометражна стрічка А. Щербаківа, 2016 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IEHA67gKl-s>
2. «Заборонений». Режисер Р. Бровко. 2019 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rVECuVtc3KA>
3. «Палімпсест»: короткометражний фільм; режисер Р. Веретельник. 2014 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6kbcQn9vmOk&t=1s>

Матеріали:

1. Пуніна О. Василь Стус у театрі: з історії питання (80–90-ті рр. XX ст.). *Слово і Час*. 2024. № 5(737). С. 14–29. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/1153>

2. Пуніна О. Василь Стус у театральній практиці 2000-х рр. *Слово і Час*. 2025. № 3. С. 18–36. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/1179>
3. Пуніна О. Життєтворчість Василя Стуса в театрі 2010–2020-х рр. *Слово і Час*. 2025. № 5. С. 40–61. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/1196>
4. Пуніна О. «Заборонений»: Стус кінематографічний. *Слово і Час*. 2022. № 3. С. 64–77. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/1063>
5. Пуніна О. Художньо-кінематографічне осмислення творчої особистості Василя Стуса. *Стусознавчі зошити: зошит четвертий: науковий альманах*. Вінниця: Простір Літератури, 2018. С. 106–126. URL: https://www.oleg-solovey.com/_files/ugd/27809c_1c713e84aa01452db349548297a81a2d.pdf

Практичне заняття № 11–12

Василь Стус у масовій культурі: образ, міфи, кітч, штампи, деформація

Завдання:

1) проаналізувати, яким постає образ Василя Стуса у масовій культурі, зокрема звернути увагу під час аналізу обраного матеріалу (3–4 позиції з переліку, а також 3–4 позиції знайдені самостійно) на наявність міфів, кітчу, штампів і деформації у сприйнятті його особистості; подумати, що є причиною таких деформацій та які наслідки.

Матеріали:

Відео:

1. У віршах Василь Стус – Як добре, що... URL: https://www.youtube.com/watch?v=zX98dOsNMpQ&list=RDzX98dOsNMpQ&start_radio=1
2. Василь Стус – 47 / 13. МУР. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7z1NTYkcy7A>
3. Розважально-освітній проєкт «Розкажи Історію»: Василь Стус: Історія Українського Поета | Трембовецький, Янович, Кравець. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7a3LB3JDr2Q>
4. СТУС У МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ: що співають, знімають та як пишуть про поета, який майже став святим. Журнал Артефакт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=bT_b8psOeEY
5. Читали Стуса. URL: <https://www.youtube.com/shorts/q-4KYrhNdGQ>

Інше:

1. Василь Стус бюст – <https://surl.li/ggazun>
2. Василь Стус в «Інсториках» (дитяча книжка біографій видатних українців + серія стикерів) від видавництва «Чорні вівці» та мережі «Сільпо». URL: <https://www.facebook.com/share/1CL3QrHFCz/>

3. Гротескно-карикатурне зображення Василя Стуса на Поштовій площі в Києві у 2020 р. URL: <https://www.facebook.com/share/16JTrbtNTTo/>
4. «ЗК Сту» (транспарант). На мітингу на честь відкриття в Донецьку першої української школи імені Василя Стуса (1990-й р.). URL: <https://www.facebook.com/share/1ABHt2W8DE/>
5. Значок СТУС. URL: <https://surl.li/wrxzgj>
6. Еко-сумка шопер Василь Стус 35×41 см Видатні Українці YellowBox (YB-Shopper-2). URL: <https://surl.li/kkyuob>
7. Закладка «Василь Стус» від «Сумна вівця любить читати». URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=769776032330486&set=a.108941008413995>
8. Календарик із передвиборчої агітації Віктора Ющенка з зображенням Василя Стуса (зі світлини), 2005 р. URL: <https://www.facebook.com/share/17MLDbjsiG/>
9. Картина на полотні «Василь Стус, мінімалістичний портрет» 42×30 см (id4586). URL: <https://rozetka.com.ua/ua/436548833/p436548833/>
10. Листівки з зображенням Василя Стуса (від botan.studio, Stella Sun Studio, Хитра синиця). URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=153678707273558&set=pcb.153678787273550>
11. Ніби з обкладинки журналу: ІІІ пофантазував, як би виглядав Василь Стус у наші дні. URL: https://24tv.ua/fun24/yakiy-viglyad-mav-bi-vasil-stus-yakbi-zhiv-nashi-dni_n2779083
12. Плакат «Стус Василь Семенович», 42×29см, URL: <https://surl.li/optrrpq>
13. Портрет «Василь Стус» керамічний. URL: <https://lnk.ua/J4ZPdoYVE>
14. Портрет Василя Стуса. URL: <https://uastitches.com/kramnytsia/skhemy-dlia-vyshyvky/platni-shemy/portret-vasyliya-stusa/>
15. Портрет пластиковий Василь Стус в кабінет української мови, літератури. URL: <https://salo.li/CF3127d>
16. Статуетка-погруддя Василя Стуса (лакований пофарбований бронзовий гіпс 19 см). URL: <https://rozetka.com.ua/ua/386406246/p386406246/>
17. Статуетки «Погруддя Василя Стуса» і «Бюст Василя Стуса», які пропонують інтернет-магазини «Vozhyko» і «Без бренду». URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=448202257821200&set=pcb.448202357821190>
18. Торба-шопер «Василь Стус» (чорна). URL: <https://surl.li/mwspof>
19. Чашка арт Василь Стус. URL: https://maikasoftware.com.ua/produkty/chashka-vasilij-stus_34844/
20. Шопер Василь Стус. URL: <https://surl.li/rahxli>

Наукові матеріали:

1. Колодкевич Г. Конструювання образу Василя Стуса сучасним українським мистецтвом та масовою культурою [доповідь на Міжнародному круглому столі до 80-річчя Василя Стуса]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-R8Ww2Qe8yY>

Модульна контрольна робота № 2

Завдання:

1) Написати есей «Мій Василь Стус», у якому необхідно розкрити особистість Стуса як людини та письменника з власної позиції (спираючись на засвоєні матеріали лекцій і практичних занять) (до 2 стор.).

2) Запропонувати «топ 5» рекомендацій із відомих Вам реалізованих / існуючих задумів (книжки, фільми, програми, ролики, виставки, музика, мистецькі твори, екскурсії, науково-популярні заходи, концерти і таке інше), які, на вашу думку, найдієвіше популяризують особистість Стуса і його творчість. Аргументувати свій вибір і прокоментувати, що саме потенційному реципієнту може дати перегляд / прочитання / тощо рекомендованих матеріалів.

3) Які 3 цитати з творів Василя Стуса (поетичних, публіцистичних, епічних, епістолярних) Ви вважаєте найпотужнішими за змістом / смислом? Чому? Як їх зміст може вплинути на потенційну аудиторію?

Творча робота

Проект «Промоція життєтворчості Василя Стуса» – вид індивідуальної / групової творчої роботи, що передбачає створення оригінального літературно-художнього (або: мистецького, просвітницького, соціального тощо) продукту, присвяченого постаті Стуса, та його інтеграцію у культурно-освітню сферу суспільства. Формат промоції життя і творчості Стуса здобувач обирає на власний розсуд. Можливі варіанти: художня біографія (новела, оповідання тощо), екскурсія, нетрадиційна лекція, музична композиція, відеопоезія, перформанс, ролик, подкаст, гра та ін.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

Просалова Віра Андріївна

Пуніна Ольга Василівна

Соловей Олег Євгенович

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Методичні вказівки для здобувачів ОС «Бакалавр»
освітньо-професійної програми «Українська мова та література»
спеціальності 035 Філологія / В11 Філологія

Редактор Л. О. Ноцька

Технічний редактор Т. О. Важеніна-Гопрак

Підписано до друку 08.09.2026
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 8,84.
Тираж 30. Зам. 60.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, 600-річчя, 21
Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018